

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN ZA AKTIVAN ŽIVOT • PDF IZDANJE
MOJA PLANETA 50 • NOVEMBAR 2014. • ISSN 2217-3307

BICIKLIZAM
Annapurna

EKSPECIJE
Chulu East
Alpamayo
Kavkaz

PROPELER
*Održana treća
avanturistička trka*
Zubin Potok - Mokra
Gora - Gazivode

SPELEOLOGIJA
BEZDANKA
*Istražena atraktivna
vertikalna jama*

www.popustinaputovanja.rs

NAJPOVOLJNIJI ARANŽMANI
NA JEDNOM MESTU

MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Novembar 2014.

→ SPELEOLOGIJA

94 Lovci na oluje

Daniel Pavlinović, Hrvoje Batinić, Zlatko Barać, Hrvoje Margaretić i Boris Bašić članovi su odvažne grupe „Storm Chasers Dubrovnik”...

10 Bezdanka

Četvoročlana ekipa istražila je atraktivnu vertikalnu jamu, duboku 80 m, koja se nalazi u lužničkom kraju Opštine Babušnica (Srbija)...

→ LJUDI

8 MARKET outdoor shop TRIMM - prihvate izazov

BICIKLIZAM

16 Anapurna

Četvorica biciklista organizovala su ekspediciju „Anapurna 2014” i na dvotočkašima prešla čuvenu svetsku trasu „Anapurna trek”...

EKSPEDICIJA

24 Chulu East

Uspon na Chulu East (6.584 m), Himalaji (Nepal), od 14. oktobra do 7. novembra...

34 Planina bez

beogradski planinari na Studenoj planini i Željinu...

PLANINARENJE

60 Pohod na piramide

Oktobarski uspon planinara iz Srbije na Pirin (Bugarska)...

68 Ljepotica na dlanu

Šmugnuti iz gradske vreve u planinu... Meta beogradskih planinara od 17. do 19.10 bila je Tara (Srbija)...

PLANINOM

54 Prvi snegovi na planini

Lep snežni vikend proveli su

INTERVJU

74 Trekking kao novi urbani stil

Objavljeno izazovnoj disciplini naš saradnik Matej Perkov razgovarao je sa Zvonimiroom Rožom iz zagrebačkog Atletskog kluba „Sljeme”...

U zemlji koja je „izmisnila“ turizam možete da birate plaže, arheološka nalazišta i istorijske spomenike... Napravite izuzetak i posetite jednu prelepnu pećinu!

PROPELER

82 Održana treća avanturistička trka

Treća po redu avanturistička trka na trasi Zubin Potok - Mokra Gora - Gazivode održana je 11. oktobra u opštini Zubin Potok (Srbija)...

102 Pećina Agitis u Grčkoj

PUTOVANJA

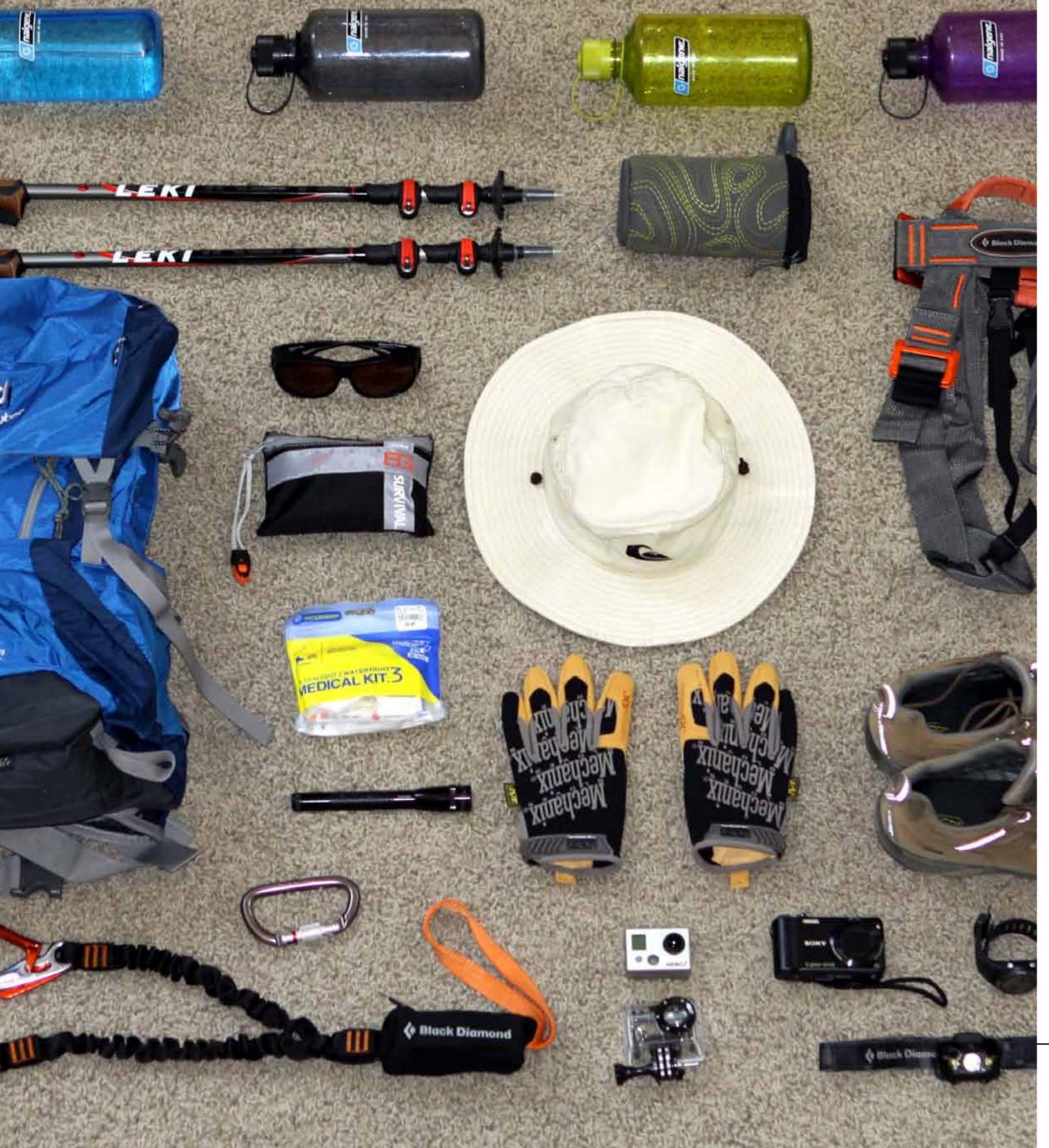
108 Kerala

Mali je deo mnogo većeg „parčeta“ prostranstva koji se krije iza sloganata „Incredible India”...

78 GSS

102 PROZOR U SVET - GRČKA

98 WWF vesti

Forum „Moja planeta”

Prodaja, kupovina i razmena opreme

MOJA PLANETA 50 • Novembar 2014.
Besplatan outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art”

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art”

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art”

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adresi:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatan outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić. - Online izd.- Elektronski časopis. - 2010, br. 1 - . Mesečno. - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Register javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:
DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art” i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art” i autora. Tekstovi i fotografije se objavljaju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka i tekstova. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraca i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta” možete skinuti sa Internet adresi:

www.mojaplaneta.net

na linku ARHIVA

OUTDOOR MAGAZIN

početna | copyright | kontakt

moja planeta

početna
Planinarske domove
Alpeizam
Bikligrad
Avantura
Putovanje
Ekološka
Zanimljivosti
Video
servis
Arhiva
Forum
Kontakt
O nama
Uslov korišćenja

ARHIVA MAGAZIN / stari brojevi:

Br. 01	Br. 02	Br. 03	Br. 04
+3 LAKE VEŽBE	MEĐUGORJE	POČETAK SEZONI	PERIODA SATOR COVEK

moja planeta

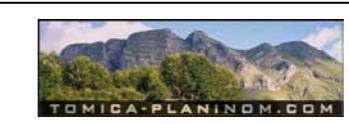
PLANINARSKI DOMOVI REGIONA

forum

Fotografija naslovne strane: Miloš Milenković

EXTREME SUMMIT TEAM

TOMICA-PLANINOM.COM

SAVREMENI SPORT.COM

ARMADILLO

PS JELENAK PANČEVO

GORA
SPORT DEPOT

→ UKRATKO O...

Făgăraș planine
(rumunski: Munții
Făgărașului,
mađarski: Fogaras
hegység), najviše
su planine južnih
Karpata u Rumuniji.
Neki od najviših vrhova su: Moldoveanu (2.544
mnv), Negoiu (2.535 mnv), Viștea Mare (2.527 mnv),
Lespezi (2.522 mnv), Cornul Călătunului (2.510 mnv)...

FĂGĂRAŞ

Rumunija

Treking PLANINE FĂGĂRAŞ

Većina ljudi koji žele da penju vrh Moldoveanu dolaze iz pravca grada Victoria. Grad Făgăraş, uprkos imenu nije najbliži grad planinskom vencu. Od većih gradova najvažniji su Braşov and Sibiu.

Dom Turnurila 1.520 mnv

Lokacija: istočni deo doline Podragului u šumi smreke.

Broj kreveta: 20

Cena spavanja: 7 evra po osobi. U domu se mogu kupiti čaj, sokovi, pivo, supa i hrana po narudžbini.

Grejanje: peć na drva.

Osvetljenje: stuja iz generatora, lampe na gas i sveće.

Pristup: putem Victoria - Sipot - Cabana Turnuri (leti).

Kontakt: Domar - Sigi Schwartz, 0040761878175, vlasnik doma - Corina Iosif +40745319766
E-mail: corina.iosif@gmail.com

Dom Negoiu 1.550 mnv

Lokacija: dom se nalazi na lokaciji Piscul Serbota na grebenu u četinarskoj šumi.

Broj kreveta: 140

Grejanje: peć na drva. Snabdeven je tekućom vodom i strujom.

Pristup: Vozom na liniji Fagaras - Sibiu. Šumskim putem do doma.

Kontakt: dom +40744.573875 cabanegoiu@gmail.com

Transport do doma: 0730.008315 Octavian Carstea

Dom Podragu 2.136 mnv

Lokacija: nalazi se u centralnom delu Făgăraş planina u jednom od najposećenijih delova.

Broj kreveta: 70. Otvoren je od maja do novembra, a zimi je otvoren deo koji služi kao sklonište. Snabdeven je tekućom vodom i strujom (generator), ima kuhinju i kupatila.

Pristup: iz grada Victoria.

Kontakt: dom +40745319766 Corina (sms). Više informacija o smeštaju, Dan Podragu Opris, +40740041766,

E-mail: corina.iosif@gmail.com (na jesen i zimi).

Dom Barcaciu 1.550 mnv

Lokacija:

Broj kreveta: 26 U domu se mogu naručiti topla tradicionalna rumunska jela.

Grejanje: na drva

Osvetljenje: dom je uveče osvetljen uz pomoć generatora ili svećama. Ima tekuću vodu iz obližnjeg izvora.

Pristup: Iz mesta Avrig

Kontakt: Mihai Petre +40744858140, +40740059805

E-mail: barcaciu@yahoo.com

TRIMM NOVI BREND U PONUDI KOD NAS!

TRIMM - prihvate izazov

Vrhunski dizajn, novi materijali i najsavremenije tehnologije - sve to je provereno i testirano na terenu, u najsurovijim uslovima...

O brendu

TRIMM je proizvodac outdoor opreme iz Češke. Postoji od 1993. godine i pozicioniran je u top tri brenda u preko 200 prodavnica i online shopova na tržištu Češke Republike i Slovačke. Jakne, pantalone, testiraju TRIMM-ovi alpinisti tokom ekspedicija i daju finalnu reč na kvalitet proizvoda.

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Dizajn

Na dizajnu radi tim stručnjaka iz Francuske i Nemačke koji su umnogome doprineli da TRIMM postane prepoznatljiv u EU, Rusiji i Americi.

Materijali

TRIMM koristi TRIGUARD materijale u izradi jakni i pantalona, jakne su sa membranom i mogu biti dvoslojne ili troslojne na kojima su šavovi vareni i dopunski prošivani. (Slika 1)

Artikli

- Jakne** od softshella ili softshell lite materijala takođe su troslojne, a novina je otpornost na vodu i vетар. (Slika 2) Vodopropustljivost se kreće od 5.000 do 10.000 mm.
- Pantalone** su od softshela i Bi stretch 4 way (rastegljiv u četiri pravca) koji dozvol-

java potpuni komfor pri dugim šetnjama. Imaju dodana ojačanja na kolenima i na stražnjem delu koji je predviđen za sedenje. (Slika 3)

• **Šatori** su podeljeni u pet kategorija extreme, adventure, trekking, outdoor i family. Silikonizovani su, imaju UV zaštitu, težine od 1,65 kg. Vodopropustljivost je od 3.000 do 10.000 mm, konstrukcija im je od DURAL 7001, kao i DURAL Wrap materijala što ih svrstava u ultra lake šatore.

• **Rančevi** od 20 do 75 l specifične težine od 0,5 do 1,6 kg, što može biti presudni moment u pripremi opreme za ekspediciju gde je svaki gram bitan pri izlasku na vrh.

Korisnici

Korisnici TRIMM-a su VOJSKA I POLICIJA u Češkoj, kao i specijalizovane planinske službe. Sponzorisali su SKI SKOKOVE u SLOVENIJI, podržali su međunarodne ekspedicije Himalaji, Patagonija, Cho Oju, NORTH POLE, Lenjin Peak...

Dvoslojna i troslojna jakna

Softshell jakna

Perjana jakna

Aktivni veš

Dva modela pantalona Trimm

USKORO u prodaji
u outdoor shopu
u BEOGRADU.
www.outdoor-shop.rs

Geokarta Srbije

Bezdanka

Četvoročlana ekipa istražila je atraktivnu vertikalnu jamu, duboku 80 m, koja se nalazi u lužničkom kraju Opštine **Babušnica (Srbija)**...

Pored prelepih kanjona, vrhova, starih utvrđenja i mističnih graničnih puteva Lužnica krije još jedan prirodni dragulj, koji je retko ko video. Jednu od najlepših vertikalnih jama Srbije, za koju su meštani opštine Babušnica verovali da nema dno. Čuvena presečka „Bezdanka“, naš tim nije prvi koji je ušao u ovu jamu ali je svakako prvi koji je napravio slike i istražio je celu (mit je razbijen, ima dno i nema Pop Martinovog zlata, logično zar ne?).

To je uradio jedan od naših najboljih speleologa - Vladimir Ranković Strelac. Jama je duboka oko 80 m (poslednji dan je pronađen najdublji kanal, nema dalje), nama je ova „mini expedicija“ bila prava adrenalinska avantura! Svi su dali 100% sebe da Miloš napravi sjajne fotke, jer trebalo je spustiti ogroman ranac sa foto opremom na dno. Ekipa se dobro smrzla da biste videli ove fantastične fotografije, a vredelo je svakog minuta.

Kakav utisak je ostavila ova jama, možete videti iz dnevnika Vladimira Rankovića:

„Nakon ankerisanja i postavljanja ulaznog sidrišta, oduševljenje se povećava lepotom, širinom

Ekipa

Ekipu ovog speleološkog pohoda činili su:

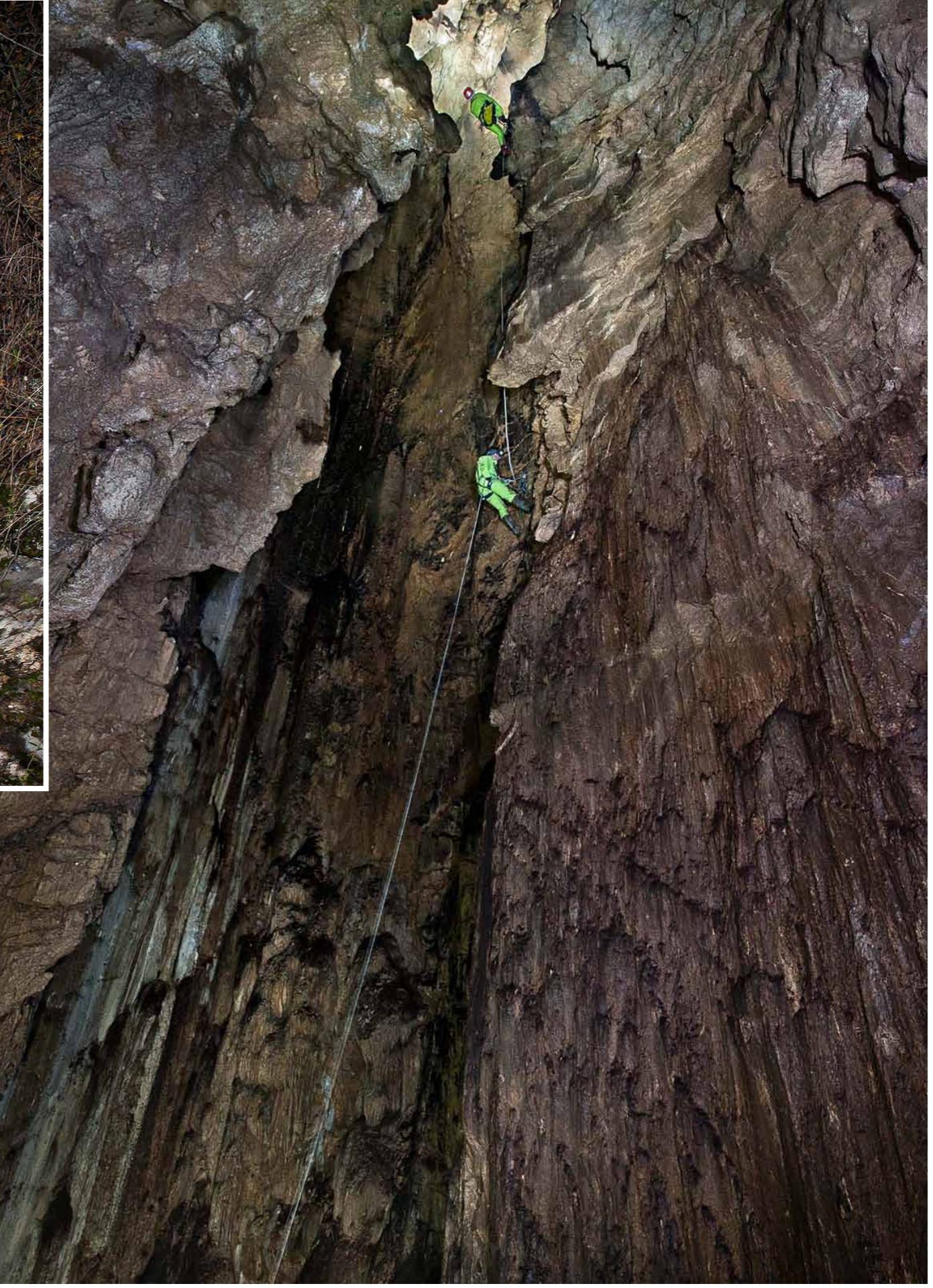
Vladimir Ranković Strelac, Valjevo

Milica Ignjatović, Valjevo

Miloš Milenković, Subotica

Marko Nikolić, Beograd

i tajnovitošću dvorane tih dimenzija na vrhu blagog brega Prešeće čuke. Ulaz se nalazi na 1.170 mnv. Sve je bilo više nego dovoljno da se sa žarom очekuje ovo spuštanje, lagano i detaljno uživanje - ispitivanje. Ovoga puta ekipa je bila više nego potpuna, opremljena i spremna da se posveti poslu. Pogotovo fotografisanju, što je veliki izazov za sve nas ako se uzme u obzir da se radi u mrklom mraku i neprestano visi na užetu. Zabušeno je nekoliko ankera u iznenađujuće čvrstu stenu ulaza. Što samo po sebi već na startu govori dosta. Jama je nastala veoma davno. U ranom periodu nastanka krečnjaka. Zvonasta dvorana urušenog plafona. Ulazni odvoj je

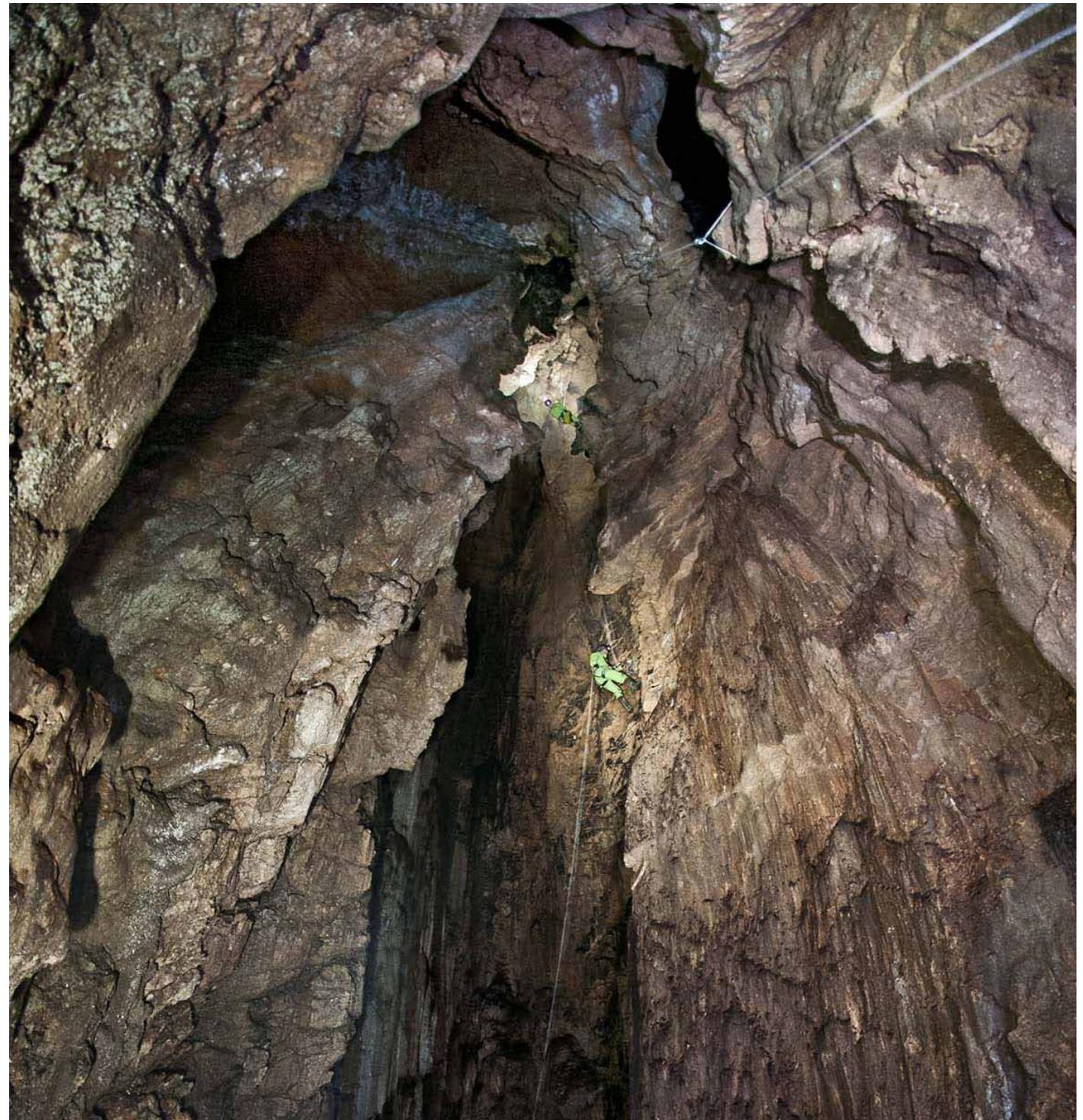

ukupne površine do dva kvadratna metra. Pošto je bilo više učesnika urađen je sistem od više cugova radi bržeg prolaska i manjeg čekanja na ulazu to jest izlazu. Sistem je išao po zidu iza jedne okuke odakle se spuštao prelepi beli saliv u maltene celoj visini vetrikale. Po mahovini obrasloj na nakitu se tačno da videti linija putanje dnevnog svetla koje se probija na pojedinim mestima i 15 m vertikalno niz saliv. Sa sistema u uglu vertikale se jasno pruža uvid u šest metara široku i 15 m dugu elipsu preseka vertikale u planu. Posle pet sidrišta silazi se do police koja je na dubini od 50 m. Tu je fotograf dobio svoje vreme. Postavljanje stativa i rasvete je trajalo. U zidu iza

nas nalazi se rupa manja od kvadratnog metra kroz koju se ulazi u vertikalnu od 20 m cilindričnog oblika i prečnika sedam do deset metara. Napravljeno je nekoliko dobrih slika u eksperimentisanju sa svetlom ručne izrade. Sutradan je jama ispitana do kraja. Ubrzo se završila što je bilo za očekivati od prastare neaktivne pećine. Ukupna dubina ide do -80 m. Impozantna vertikala i svakako osvežavajuća akcija u životima speleologa. Vanredno lepa jama u svakom pogledu."

Posebnu zahvalnost dugujemo TO opštine Babušnica na logistici i Miljanu Stamenkoviću.

TEXT: VLADIMIR RANKOVIĆ/MARKO NIKOLIĆ

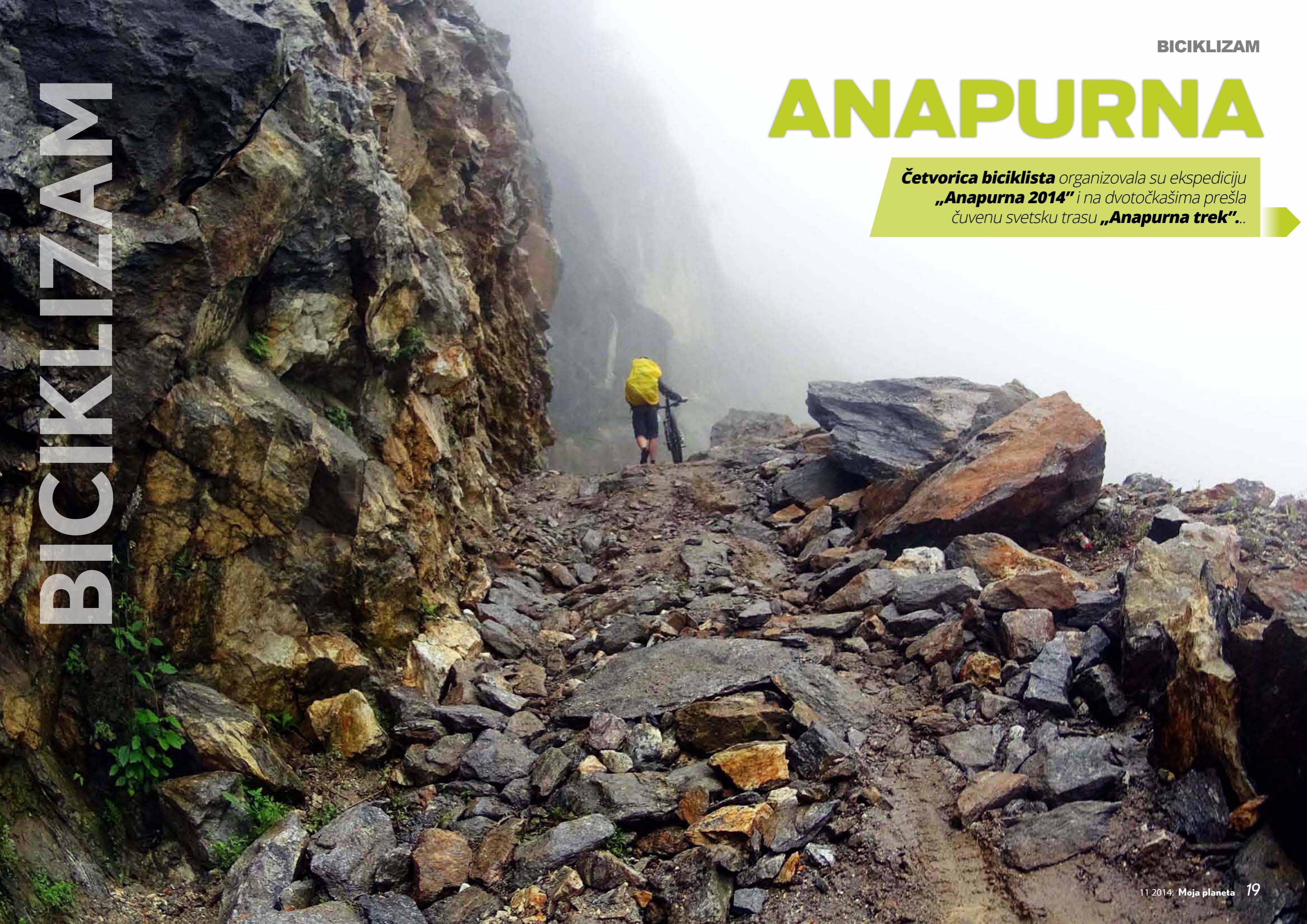
e-stock
A G E N C Y

www.e-stock.us

ANAPURNA

Četvorica biciklista organizovala su ekspediciju „**Anapurna 2014**” i na dvotočkašima prešla čuvenu svetsku trasu „**Anapurna trek**”...

biciklizam

Biciklistička ekspedicija „Anapurna 2014”, upešno je završena pre nešto više od mesec i po dana, kada su se njeni učesnici, Boris Gengo, Nenad Mojsilović, Uroš Kojić i Branislav Stameski vratili sa tronodeljne avanture na Nepalu i prelaska čuvene svetske trase „Anapurna trek” na svojim dvotočkašima. Cilj tima koji je krenuo iz Beograda bio je da pre svega

upoznaju Nepal, kao jednu izuzetno posebnu daleku zemlju, da osete kulturu, veru i običaje Istoka, ali i da dožive Himalaje, venac najviših planina na svetu, koji mame sve ljubitelje prirode, sporta i avture.

Odmah po dolasku u Katmandu, uvideli smo koliko je ovo mesto različito od svega do sada što smo posetili, a opet aposlutno jedinstveno i očaravajuće. Prometne ulice, totalni haos, beda, isprepletena budistička i hinduistička religija, žurba ali i aposlutna mirnoća stanovništva. Tokom prvih nekoliko dana po dolasku, boravili smo u jednom skromnom hotelu nedaleko od strogog centra grada, a vreme smo, pored priprema za polazak na turu, proveli obilazeći najpoznatije i one manje poznate znamenitosti grada, poput Durbar trga, nekadašnjeg centra grada, Hrama majmuna, Budine stupe, lokane pijace i svega onoga što smo mogli da otkrijemo i sami šetajući se kroz prometne ulice.

Ostatak vremena, posvetili smo nabavci potrebnih dokumenata za ulazak u Npark „Anapurna” koji se satojao od potrebnih dozvola (ANCAP i TIMS) i sređivanju bajkova koje smo otpakovali iz kutija u kojima smo ih transportovali u avionima.

Mesto iz kojeg se kreće u vožnju za „Anapurna trek”, nalazi se na oko 170 km od Katmandua i zove se Besi-

sahar. Do njega je moguće doći različitim prevozima u zavisnosti od želja za avanturom ali put svakako ne traje manje od pet sati jer su putevi užasno loši, puni krivina i ponekad čak u blokadi zbog čestih odrona.

Taj put svakako je nezaboravan, konstantan strah od sudaranja, ispadanja sa puta zbog manjaklane vožnje svih Nepalaca ali i neverovatna priroda i zelenilo koje

smo mogli po prvi put da vidimo od odlaska iz jako zagađenog Katmandua.

Sreća, radost i očekivanje neočekivanog zavladali su po dolasku u malo i mirno mesto Besisahar. Odmah smo se dali na sređivanje sve opreme, pripreme svega za put i vožnje koja nas je očekivala narednih dana. Tople stvari pakovali smo prve, a kabanice i stvari koje su nam bile potrebne za brzo vađenje na poslednje mesto u našim rančevima. Bajkovove smo podmazali, gume proverili i polako krenuli na put.

Prva tri dana vozili smo u jednostavno neverovatnom ambijentu. Zelenilo, vodopadi, lokano stanovništvo, dosta penjanja, konstantnog off roada, pauze na lokalnim mestima i degustiranje lokanih specijaliteta na bazi pirinča.

Stanovništvo ovde izuzetno oskudno živi, bave se poljoprivredom i stočarstvom, ali su veseli, totalno predusetljivi i nasmejani prema svima koji im se obrate i žele da sa njima da popričaju na tarzan egleskom koji mahom svi pokušavaju da govore.

Cetvrtog dana naše vožnje popeli smo se na visinu od blizu 3.500 mnv. Ambijent zelenila, zamenili su snežni vrhovi na visinama od preko šest i sedam hiljada metara, sunce je sijalo sve vreme tokom dana, a vožnja

bila umerenija sa blagim penjanjima i mogućnošću za absolutnim uživanjem u prirodi.

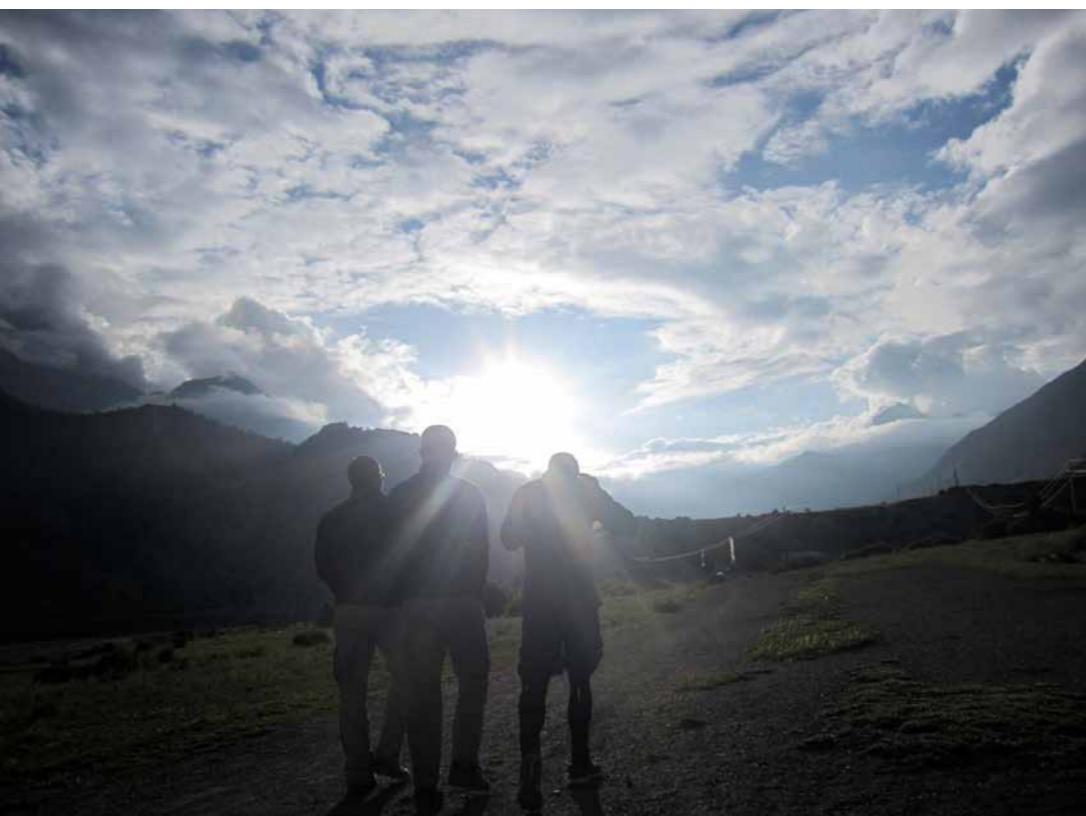
Tokom vožnji spavali smo u tipičnim lokanim smeštajima koji se nazivaju „guest house“ i poprilično su skromni. Zanimljivo je da se tokom vožnje u pravcu ka vrhu, cena smeštaja smanjivala, a cena hrane poskupljivala. Deo sa hranom je i logičan jer je na vrhu potrebno da tu hranu neko donese na leđima, ali deo za smeštaj je totalno nejasan jer na vrhu spavanje košta svega jedan dolar, a kuće se prave na licu mesta od kamenja koje lokalci srede i drvene građe koju donesu uz pomoć mula.

Kada smo stigli u mesto Manang (poslednje mesto u okviru rute ka vrhu do kojeg može da se dođe nekim prevozom i mesto koje svi trekeri i biciklisti koriste za poslednju dopunu stvari o za odmor), iskoristili smo za aklimatizaciju i lagane šetnje uživajući u nestvarnim Himalajima i vrhovima koje smo odatle mogli da vidimo, a pogotovo Anapurna 2-3 i 4.

Naredna tri dana, proveli smo u konstantnom penjanju ka poslednjem base kampu na visini od 4.500 mnv. Svakog dana, nakon vožnji bajkova, pešačili smo na više visine i opet se vraćali u mesta u kojima smo spavali kako bismo se što lakše navikli na promenu visinske razlike i predupredili nastajanje akutne visinske bolesti koji bi nam vrlo lako poremetila planove.

Jutro kada smo krenuli na osvajanje najvišeg prelaza rute „Thorung La Pass“ na 5.416 mnv bilo je izuzetno hladno i maglovito. Polazak je bio oko četiri sata izjutra, kako bismo do deset uspeli da se popenjemo, a opet sa druge strane, da oko osam sati uveče stignemo u mesto Jomsom ispod 3.000 mnv.

Već negde oko osam izjutra, granulo je sunce, pojavili su se veličanstveni vrhovi, a pass je bio tako blizu, ali izuzetno daleko jer se zbog razuđenog vazduha kilometar puta prelazio za jedan sat.

Šta da kažemo za osećaj na vrhu sem da smo bili izuzetno ponosi na sve učinjeno i sve postignuto do tada. Vreme je bilo na našoj strani i mogli smo da uživamo u svakom trenutku i prostranstvima koja su se pružali ispred nas.

Ostatak vožnje do našeg finalnog odredišta i mesta Beni, protekao je u konstantnom sruštanju. Izuzetno naporan deo celog putovanja, sa mestima gde je duvao izuzetan čeoni veter i na putevima koji su bili jedva prohodni zbog nabujalih voda.

Uspeli smo da obiđemo sveta mesta, stare manastire i lokane birtije u kojima smo se hranili kao lokalci i trudili se da što više doživimo ovaj naš odlazak na dalek put.

U mestu Totoapni, dan pred cilj, naša avantura kao da se završila ranije kada smo otišli u lokane tople izvore u kojima smo se kupali topлом vodom posle više od deset dana i u kojima je relaksacija posle svega prevezeng, ispešačenog i iznešenog bila absolutna.

Povratak u Katmandu, obogatili smo sa posetom Pohkari, predivnom turističkom mjestu koje je odisalo lepim kulturnim spomenicima, prelepm jezerom i oboncima planina i vrhova sa kojih smo se pre samo nekoliko dana i spustili.

Ono što smo vratili sa ovog puta, jeste osećaj neke tuge zbog zamenjenih životnih vrednosti našeg područja i područja na kojem smo bili. Tamošnji narod i uprkos izuzetnoj nemaštini, oskudnom životu i generalnoj bedi živi srećno i zadovoljan je sa onime šta ima.

Ljudi se druže, razgovaraju, gledaju u budućnost vedro i optimistično. Puni su energije koja se prenosi i na vas, a osmesi koje vam upućuju teraju vas da se opet vratite i budete deo te priče.

Sa druge strane, iskustvo za koje smo bogatiji nema merilo ni po jednom kriterijumu. Lepote Himalaja, države Nepal i svega što smo videli zauvek će ostati deo nas i biće snaga za nove radne i životne pobeđe. ■

CHULU EAST

Kako smo bili tako blizu a tako deleko, kuvali u ekspres loncu i čekali s ilegalcima... Neuspeli uspon na Chulu East (6.584 m), **Himalaji** (**Nepal**), od 14. oktobra do 7. novembra...

Chulu East (6.584 m)

Nesvakidašnja alpinistička avantura koja se odigrala „skoro pa na krovu sveta” dolazi nam iz pera **Novosađanke Jasmine Tekić...**

Ako bi znameniti intro romana „Ana Karenjina” L. N. Tolstoja parafrazirali na „jeziku Himalaja”, on bi glasio: „Sve uspešne ekspedicije liče jedna na drugu ali svaka nuspešna, neuspšena je na svoj način.”

CHULU

„Kako ti se čini Mingmare?”, pitam svog vodiča Mingmara Sherpu dok oboje u rano jutro stojimo ispred šatora i zurimo u nebo.

„Nije dobro. Vreme izgleda opet loše.”

„Hajde da prvo spakujemo šatore, ako do tada ostane vedro idemo gore, a ako se ponovo počnu skupljati oblaci i krene veter, onda...”. Zastadoh,

predomišljam se, kako sad to da kažem i odjednom izustih: „Onda... idemo dole...”

„Odustajem od vrha”, rekoh i peseče me u stomaku.

A, bilo je to naše treće jutro iznad pet hiljada metara na Chulu East (6.584 m) i svaki dan bio je isti scenario: ujutru plavo nebo i tek po koji papaerjasti oblačić, kako jutro odmiče oblačića je sve više, u podne - sneg, veter, vidljivost nula. Vejalo bi i duvalo ceo dan do duboko u noć, a jutro bi ponovo osvanulo plavo.

I dok silazimo, samu sebe mučim mislima zašto ali zašto sam donela takvu odluku. Možda bi sledeći dan bio vedar i onaj pravi, možda sam mogla popeti

i po lošem vremenu... Zašto da ne, pa ljudi izlaze na vrhove i po užasnim uslovima... Kad odjednom javljaju iz Katmandua: „Jasmina, gde ste?... Silazite odmah dole, novi ciklon se formirao u južnoj Aziji... ODMAH DOLE!”

I tad mi je nekako lagnulo i osećala sam se bolje. Ali, krenimo redom!

CIKLON

Sve je počelo ciklonom Hudhud i najvećom tragedijom koja je u istoriji planinarenja ikada zadesila Himalaje.

Petnaesti oktobar, avion kasni zbog nevremena, Katmandu se ne vidi od crnih oblaka. Konačno us-

Naš improvizovani
Bazni Kamp

Anapurna

pevamo da sletimo, stižem u hotel, a tamo me čeka Ganesh Sharma vlasnik agencije „Mega Adventure International“ sa lošim vestima:

„Na Himalajima je od juče užasno nevreme, kažu da ima mnogo nastrandalih, sve je blokirano“, kaže.

Ja stojim potpuno nemo, ne mogu da verujem. Poslednji put sam penjala na Himalajima 2010. godine. Četiri godine sanjam i čekam ovu ekspediciju, a sada - nisam ni ušla u hotelsku sobu, nisam se ni raspakovala, a kažu mi da je sve propalo.

Predlažu mi da penjem Lobuje ili Mhera Peak, jer oblast Everesta nije zahvaćena ciklonom. Kako to da penjem? Stvarno ne mogu. Ja sam popela pre četiri

godine Island Peak (6.189 m) i sada sam se spremala da probam vrh koji je i viši i tehnički zahtevan. Lobuje je i niži i daleko lakši od Island Peaka, a Mhera Peak, iako preko 6.500 m, nije tehničkih zahtevan - samo hodanje do vrha kako kažu.

„Meni nije stalo do popetog vrha po svaku cenu, i do bilo kakvog vrha samo da bi imala vrh. Došla sam da penjem Chulu East“, kažem.

Posle dugog razgovora i razmatranja raznih mogućnosti donosimo odluku: uprkos svemu probaćemo Chulu.

„Do kraja oktobra sneg i vreme se mogu stabilizovati...“, kaže Mingmar.

I tako, 16. oktobra u rano jutro krenusmo Mingmar Sherpa moj vodič (Summit Guide), nosači Meg, Suba i ja.

Svu našu opremu, šatore, 100 m užeta, klinove i kilograme opreme za penjanje po snegu i ledu nose Meg i Suba. Mingmar je vrhunski alpinistički vodič (pet puta Everest, Lotze, Manaslu, Dalugiri i nebrojeni vrhovi od 7.000 i 6.000 m) i kao „top visinski šerpa“ (top summit sherpa) nosi samo svoj lični ranac.

Treking počinje poznatom stazom oko Anapurne. Svi trekeri, apsolutno svi koje srećemo hodaju u suprotnom pravcu i svi nas začuđeno gledaju kuda smo to krenuli. Govore nam da je vojska blokirala put u Manangu, da nikog ne puštaju iznad

3.500 m, da je gore mnogo snega. Govore nam da niko nije popeo Chulu i da su svi timovi morali biti evakuisani... Govore o mrtvima, o lavinama, o užasu... Ubeđuju nas da se vratimo.

Kod mesta Humde na 3.200 m, skrećemo desno - tu se put za Chulu East bazni kamp odvaja od trekking puta oko Anapurne. Pravimo prvi kamp na 3.700 m, drugi na 4.200, a odatle krećemo ka Chulu East baznom kampu na 5.140 m. Put do BK je strm i težak, naročito za nosače. Dok se penjemo srećemo dva tima koji silaze dole. Pričam sa članom japanskog tima. Kaže, išli su da penju Tilicho Peak (7.134 m) i morali odustati zbog nevremena, pa su došli da probaju Chulu East, pa su i tu odustali i na kraju gnevni i revoltirani iskoristiše tri dana lepog vremena i, da se ne vrate kući bez ikakvog vrha, popeše Chulu Far East, daleko lakši, manje zahtevan i manje opasan od Chulu Easta, i očito nedovoljna uteha.

A gore na 5.140 m nas čeka neprijatno iznenađenje: na mestu koje zvanično predstavlja bazni kamp nije bilo nikoga. Sneg je do ramena... Užas! Ja nikada ranije nisam doživela da stanem i propadnem u sneg toliko da mi samo vire ruke i glava. Na pola sata hoda od baznog kampa nailazimo na mali plato, a ravna isturena terasa dovoljna je za dva šatora. Dok postavljamo šatore vreme odjednom počinje da se kvari i pojaviše se crni oblaci. Nismo završili postavljanje šatora, a već je počeo da nas šiba jak vetar i sneg.

„Šta je ovo Mingmare?... Pa sijalo je sunce do pre pola sata!“, pitam misleći u sebi šta ako je ovo opet neki ciklon.

„Sad ne možemo dole, moramo ostati ovde“, odgovara.

Plan je bio da dve noći prespavamo u baznom kampu, imamo treninge i da treći dan krenemo na takozvani „Summit Push“ (finalni uspon). Meg i Suba

bi ostali u baznom kampu, a Mingmar i ja bi krenuli sami.

„Možes li da nosiš svu svoju opremu i svu našu hrana i primuse... Hm... Možda i koji ledni klin, a ja ču nositi šator, uže i sve ostalo?“, pita Mingmar

„Mogu...“, odgovaram i trudim se da zvučim samouvereno, a istina je da mi kroz glavu prolaze misli: nosila sam mesecima težak ranac svake subote po Fruškoj Gori kao deo treninga, a sad jedan isti takav ranac treba da nosim po nečemo što sigurno nije Fruška Gora. E, ima da ga nosiš! Ako treba odmaraćeš se posle svakog koraka ali ćeš ga izneti! Uh, uh, uh...

Prvo bi se popeli na 5.700 m i napravili novi kamp, odmorili se i oko 22 časa krenuli na vrh. Finalni uspon na Chulu East je veoma dug i zahtevan i zato je bolje krenuti što ranije, pre ponoći. Mingmar je doneo odluku: pošto nas je samo dvoje penjaćemo alpinistički. On će voditi, a ja ču ga osiguravati - penjaču druga i skupljati opremu.

EH... A da li bi uspela da nosim taj ranac na 5.700 m i kako bi izgledao taj uspon - nisam nikada otkrila. Naredne dane i noći proveli smo zatvoreni u šatorima čekajući 24 časa plavog neba bez vетра. Samo jedan vedar dan nam je trebao - i nismo ga dobili.

DAL BHAT POWER 24 HOURS

Suba, Super Majstor Visinske Kuhinje ili Micheline Star High Altitude Chef... Što on dobro kuva! Moj apetit je rastao sa visinom i to je bilo predmet mnogih viceva. Mi tek stigli u bazni kamp i po nevremenu namestili šatore, a Suba krenuo da namešta primuse i iz torbe izvadi ni manje ni više nego pravi pravcati ekspres lonac.

„Pa ti si nosio taj ekspres lonac na 5.000 m?“, pitam ga.

Jasmina i Meg

„Naravno, kako ćemo kuvati dal bhat bez ekspres lonca”, kaže Suba. (Dal bhat je tradicionalno nepalsko jelo: bareni pirnač, kuvano sočivo dal i kari od povrća, sve servirano na velikom metalnom poslužavniku. Po tradiciji vam se sipa bar dva puta, a nije nepristojno tražiti i treći, što je bilo često u mom slučaju).

„Kuvaćeš dal bhat na 5.300 m po snežnoj mečavi?”

„Naravno, didi, dal bhat power 24 hour!”, odgovara on (didi, ili na nepalskom - seka, kao su me obično oslovljavali).

E, da je bilo po hrani, mogla bi danima po najvećim mečavama da čekam u onom šatoru.

„Suba, pa ti ne treba da radiš kao nosač, ti treba da budeš kuvar! Top šef! Da kuvaš dal bhat na ekspedicijama ima svi da lete na vrh Everesta!”, kažem ja.

Sa uspešnih ekpedicija se ljudi vraćaju sa popetim vrhom, jako mršavi i iscrpljeni, a ja ću se, ako ovo nevreme potraje, vratiti bez popetog vrha, debela i srećna.

ILEGALCI

Baš kad smo stigli u bazni kamp, namestili šatore, a Suba krenuo da kuva dal bhat, odjednom primećimo kroz sneg i maglu siluetu koja ide ka nama.

„Vi ste sad stigli? Nas je dvoje, danas smo krenuli ka visokom kampu ali smo odustali zbog vremena. Jeste li sreli ona dva tima kada ste dolazili?”, pita na engleskom sa jakim nemačkim akcentom visok mladić, sav prekriven snegom, jako uzbudjen.

„Da, sreli smo ih”, odgovaram.

„Nama je neko od njihovih vodiča ili nosača nožem isekao šator”, kaže.

„Štaaaaa!”, pitam začuđeno.

„Da, da, zato što smo nezavisni penjači, što penjemo bez vodiča.”

„Mi smo sad stigli, moj šerpa i moji nosači vam nisu isekli šator”, odgovaram.

„Možda je veter ili kamen”, dodaje Mingmar.

„Mi sutra idemo na vrh”, ljutito odgovori „nezavisni penjač”, okreće se i nestade u magli.

„Vuuuuau, Mingmar, jesli li video ovo? Isekli im nožem šator!”, pričam posle.

„Niko njima nije isekao ništa! Oni su ilegalci i prevaranti. Kladim se da nemaju „Summit Permit” (dozvola za uspon koju morate da platite nepalskoj vladi). Ja imam ovlašćenje i sutra ću da odem i tražim da mi ga pokažu i ako ga nemaju ima da ih prijavim, pa će ići u zatvor.”

„Nemoj, Mingmar, pusti, neka penju ako hoće...”

„A ne! Neće oni sami penjati ništa, oni čekaju da mi krenemo pa da idu za nama. Znam ja njih, dosta

je meni tih ilegalaca. Na svakoj ekspediciji samo se šunjuju po kampu. Tako jednom izvedem moj tim na vrh, kad idu ilegalci za nama, a jedan prikopčao svoj žimar na moje uže. Možeš li da veruješ, on stavlja svoj žimar na moje uže! E, kad su došli na vrh, mislim, neću se ja s tobom svađati na 8000 m, nego ja spustim moj tim i skinem svu užad, pa da vidim kako će prevaranti da siđu sada!”

„Pa, šta si ih tako ostavio? I kako su sišli?”, pitam.

„Šta me briga kako su sišli, prevaranti jedni! On stavlja žimar na moje uže, a posle kad se vrati kući priča kako je on veliki penjač i penje bez Šerpi. U Nepalu postoji zakon po kome je zabranjeno penjati bez licenciranog vodiča ali taj zakon niko ne poštuje.”

Naredni dan pitam da li je par otišao, a Mingmar mi odgovara:

„Nisu oni otišli nigde, eno ih, čekaju nas. E, neće oni penjati kad i mi, neće oni ići za nama i pratiti moje tragove! Samo neka probaju!”

Zaista, dok smo te dane čekali po nevremenu, često bi ugledali u daljinu priliku koja izviruje iza steme i gleda šta radimo. Mingmar je u pravu, oni stvarno čekaju nas. A ilegalaca ima mnogo, bar 50% trekera oko Anapurne čine takozvani nezavisni trekeri koji idu potpuno sami. Pričajući sa njima otkrih da mnogi nemaju skoro nikakvog iskustva u planini. Taj veliki broj prilično naivnih i neiskusnih mladih ljudi koji idu sami je doprineo tako velikom broju nastrandalih i ključan je faktor u tragediji na Anapurni. Često bi mi prilazili i pitali za razne savete i pomoći sve dok jednom nisam dobila bukvicu.

„Zašto im govorиш, zašto im pomažeš? Misle da mogu sami, e, pa neka idu sami. Ti si skupo platila svog vodiča da ti pomaže!”, ljutito će Mingmar.

I tako, ja sam pazila da pred Mingmarom ne pričam s ilegalcima da ga ne ljutim.

EPILOG

Mene sada po povratku pitaju mnogi da li sam razočarana i očajna što sam morala odustati i uvek se začude kada shvate da nisam. To nije kao kada odlučite da idete na subotnju šetnju po Fruškoj Gori, probudite se, pada kiša i odustanete, a posle

se ceo dan kajete što ipak niste otišli. Ja nisam tada odlučivala o vrhu niti mislila o vrhu. Odluka koju sam donosila bila je: da li želim da se vratim kući ili želim da nastavim igru u kojoj je jedan od veoma mogućih rezultata taj da se kući neću vratiti. Čuveni Ed Viestrus je rekao: „Odlazak na vrh je opcija, povratak je obaveza.”

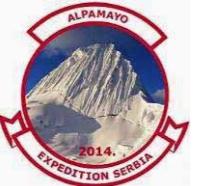
A Chulu? Pa, videćemo se mi još lepotice!

JASMINA TEKIĆ

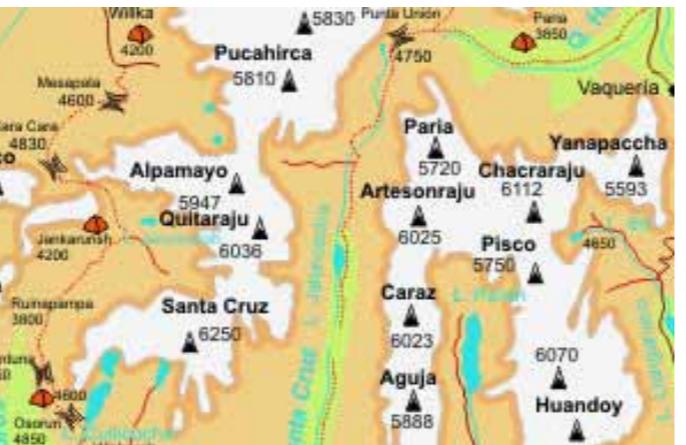
Planina bez vrha

Vojvodanski planinari
organizovali su ekspediciju
„Srbija Alpamayo 2014”...

Baš kao da sam tu gore, na tom belom brdu, na tim snežnim stehama, ledenim strminama i iznad besprekornih glečerskih dubokih pukotina. Posmatrajući vrhove severnog i južnog Haskarana, iz podnožja, baš tu sa puta koji nas vodi dalje... Sa puta koji je granica između Belih i Crnih Kordiljera posmatram, razmišljim i pokušavam da vidim rute ili makar nekoga ko je tamo gore. Gore na planini, na čijem smo vrhu bili pre godinu dana. Prolazimo, vozimo se dalje... dalje ka nekom novom izazovu koji nas čeka.

Polazak ovog puta je bio više nego opušten... Nije bilo toliko tenzije i frke kao ranijih puta. Da li je samu stvar olakšala misao da idemo u isto mesto, planinski masiv, državu ili kontinent, tek već smo tu - krećemo

na još jedan veliki put! Nekoliko sitnih stvari, kao i one mnogo bitnije, poslednjih dana pakovane su u Srbiji. Spremi za dug put, prema južnoj polulopti, velikom kontinentu Južne Amerike. Putujemo do velike, moćne, poznate nam države Peru. Što bi rekli,

Ekipa

Učesnici ekspedicije „Srbija Alpamayo 2014” bili su:
Milivoj Erdeljan (Novi Sad),
Miodrag Jovović (Vrbas),
Iso Planić (Subotica)
Željko Dulić (Bukovac)

Prvu aklimatizaciju uradili smo laganim trekom na Pastiori glečer na visini od 4.900 mnv. Dobro se osećam, glava slabije bol... Oseti se uticaj visine, pa pijem tečnosti, hidriram se... Veliki glečer ispred nas, mnoštvo ledničkih jezera, oblačno je i hladno. Slikamo, snimamo delove aklimatizacije za film i uživamo u lepotama završetka glečera Pastiori.

Narednog dana, vidno smo uzbudjeni. Kako i ne bi bili kada smo se za tren našli u podnožju Huaskarana i na putu koji nas vodi do planinskih delova koji pripadaju Santa Cruz masivu. Naš cilj je Alpamayo.

PLANINA ZOVE

Alpamayo se nalazi u delu planinaskog lanca Anda, koji se zove Kordiljera Blanca (na španskom „bele planine“) na kojem ima tridesetak vrhova preko 6.000 metara i 50 vrhova viših od 5.700 m. U severnom delu Kordiljera Blanca u masivu Santa Cruz, Alpamayo se ističe svojom neobičnom simetrijom gotovo savršene piramide od leda. Alpamayo na kečua jeziku znači: „mutna reka“. Ime je dobila po reci Alpamayu koja protiče severozapadno od njega i po drugom izvoru u selu. Niža je od mnogih susednih vrhova i ne spada među najviše vrhove Anda, ali se uspon na njen vrh smatra jednim od najzahtevnijim u Andima. Ima dva oštra vrha - Severni, visok 5.930 m, i Južni, visok 5.947 metara, a međusobno su odvojeni veoma uskim grebenom.

Prvi pokušaj uspona na Alpamayo 1948. organizovala je švajcarska ekspedicija preko severnog grebena. Kada su već bili blizu vrha pod nogama B. Lauterburg, R. Schmid i F. Sigrist se odvalila ledena streha i poleteli su na severozapadnu stranu. Neverovatno preživeli su pad od 200 metara bez povreda. Francusko-belgijska ekspedicija: George i Claude Kogan, Raymond i Nicole Leininger, Maurice Lenoir i Jacques Jongen 1951. preko severnog grebena popela se na Severni vrh.

U SUSRET GOROSTASU

Posle aklimatizacione šetnje i završnih priprema, sledi nam polazak prema planini. Budim se rano, ustajanje, spremanje za polazak - uzbudjenje je vidljivo. Rođacima i prijateljima u Srbiji javili smo da narednih dana nećemo biti u mogućnosti da ih kontaktiramo. Jedina mogućnost za komunikaciju je kada se vratimo ili sa vrha Alpamaya. Vidljivo smo ubrzani i ne smemo ništa da zaboravimo. Onaj osećaj kad treba da kreneš na neko važno ili specijalno mesto. Oko 7,10 h krećemo iz Huaraza.

Trenutak polaska je kao i prošle godine: isti prevoz, vozač, kuvari, mnogo opreme koja je natovarena za naredne dane i Erik - sa novom devojkom.

Prolazimo pored Huaskarana, tek sada vidim kako dobro izgleda, a tamo u mislima mi ostaje penjanje od poršle godine. Pogledom lutam po planini, pokušavam da trasiram rutu, da vidim makar onaj mali deo šatora ili nekog od kampova gore na snegu. Radujem se što je dobar vidik, ostaje mi samo zadovoljstvo u pogledu na prevoj koji se odlično vidi. Ubrzo smo prošli mesto odaleko smo skretali ka selu Musho. Svaki naredni kilometar na putu, krivina i naselje su novina i neizvesnost za nas.

Prolazimo kroz naselje Caraz i malo posle toga krećemo se makadamskim putem sve do 2.750 mnv do omanjeg planinskog sela Champasha, gde nas čekaju mule. One preuzimaju opremu i teret dalje na planini do baznog kampa. Vozili smo se oko tri sata. Kratko i brzo prepakivanje opreme, priprema za trekking i oko 11 sati ulazimo u Nacionalni park „Huaskaran“. Neizbežna procedura evidentiranja, prijava dužine boravka i uzimamo

ulaznice, kako bismo mogli da krenuti na Santa Cruz trekking.

Put nas vodi kroz dolinu Santa Cruz (dolina nosi ime po istoimenoj reci). Na prvi pogled prema dolini bilo je teško oceniti prolaznost, i pristupačnost trerena kojim bi se prolazlo prema dolini. Međutim staza je tako dobro uređena da prosti ne osetiš da se penješ. Lagan uspon, pa ravno uz reku Santa Cruz, a zatim sledi pauza i tako narednih nekoliko sati.

Na 3.750 mnv nalazi se kamp Ichic Cocha gde stižemo posle podne. Naš prvi kamp je smešten u dolini pored reke Santa Cruz (lepa travnata zaravan) i to je mesto gde ćemo prespavati dve noći. Nalazi se na mestu gde brzo postaje hladno, jer vetar duva čim sunce zađe za okolne vrhove. Rano ujutro kamp je osunčan, toplo je i može se uživati u lepom pogledu prema kraju doline i na izraziti vrh Taulliraju, visok preko 5.000 mnv. Predvče krećemo na

kraću aklimatizacionu šetnju iznad kampa Ichic Cocha. Uz lagane aktivnosti po kampu čekamo večeru oko 18 h, i ubrzo posle toga uvlačimo se u vreće za spavanje i šatore.

Sedam dana je prošlo od polaska iz Srbije, već smo aklimatizovani i dobro se osećamo! Rano izjutra usta-jemo i uveliko pakujemo stvari, kamp je osunčan i toplo je. Šatori su još vlažni od kondenza. Neko je podviknuo: „Krećemo posle doručka!“ Krenuli smo oko osam sati.

Vreme je super, toplo, sunčano i idemo lagano. Teren je ravan, nije ni najmanje zahtevan, lagano i brzo napredujemo prema BC Dolazimo do jezera (laguna Jatuncocha). Tu pravimo pauzu za uživanje u prelepom prizoru na 3.950 mnv. Tirkizno plava boja jezera, žubor potoka i vodopada koji se sa obe strane doline sливaju u jezero. Duž desne strane jezera vodi dobro vidljiva staza, put i penjači koji se užurbano mimoilaze pozdravljajući jedni druge. Prolazimo jezero i gde po koji vrh pod snegom izviri, mameći nam poglede. Posle pauze na maloj zelenoj

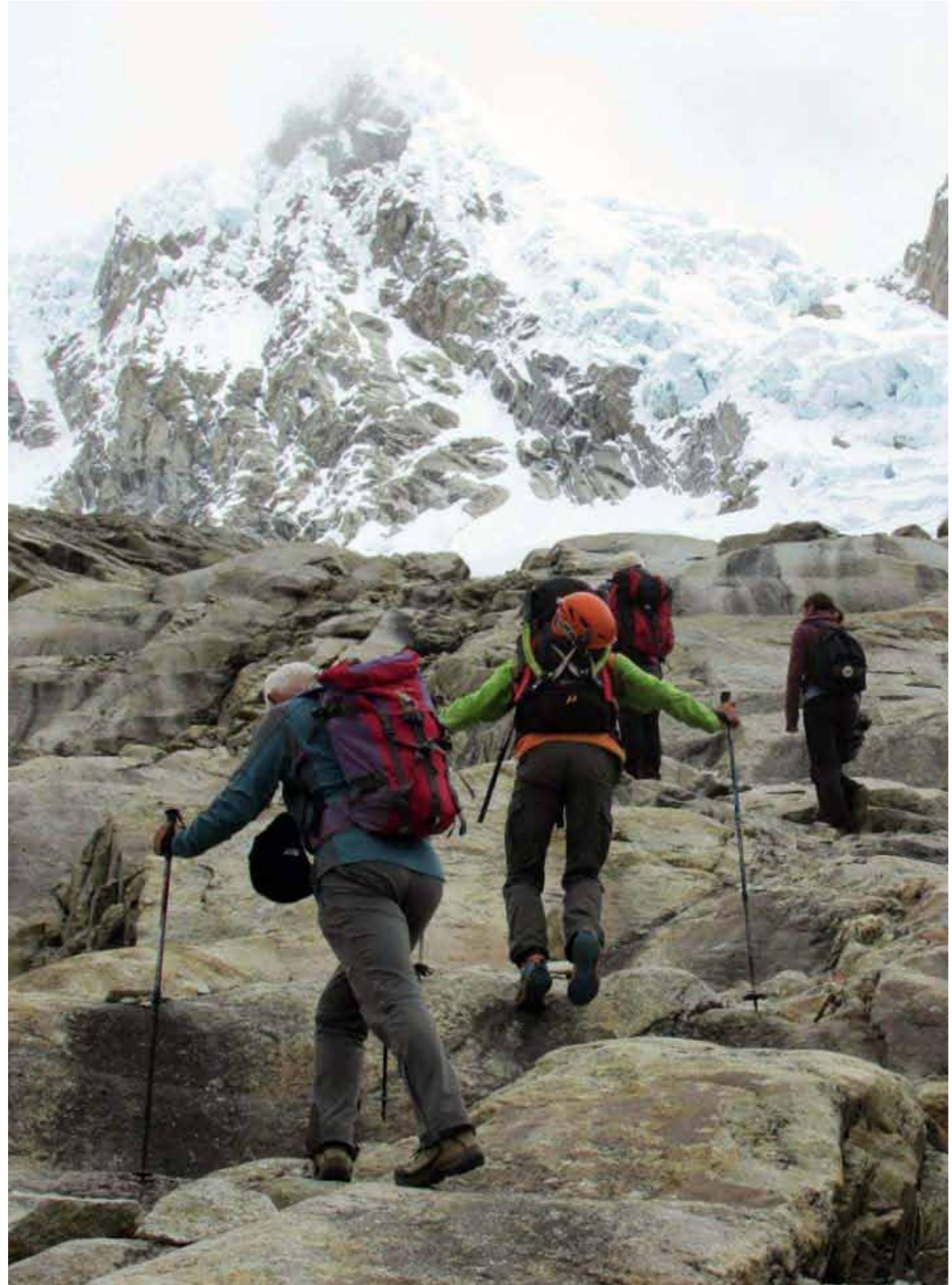
noj livadi u hladovini drveća i visokog rastinja koje buja na visini i preko 4.000 mnv čeka nas jak i strm uspon. Oko 250 m visine do BC. Lako smo savladali uspon i sepentine, a pred nama je kao nagrada - Alpamayo! Vidimo ga sa južne strane ali njegov vrh je prekriven oblakom.

ČEKANJE NA PRAVI TRENUTAK

Stižemo u BC Arhuaycocha na 4.330 mnv oko 14 h, čeka nas podizanje BC kampa, šatora, nameštanje za boravak u narednom periodu, raspremanje opreme, osvezili smo se u rečici koja žubori pored kampa. Gledajući prema vrhu Alpamayo, Morena kampu, sedlu... ugledali smo grupu ljudi kako penju, a neki se spuštaju u BC. Naredne dane koristimo kao odmor, plan, provera opreme i ujedno akilmatizaciju na visini do 4.500 mnv. Lagane aklimatizacione šetnje iznad BC do (laguna Arhuaycocha). Jezero je na 4.485 mnv. Plavo

tirkizna boja vode okružena vrhovima, sa preke starne jezera vidi se ogroman glečer koji se spušta u jezero. Iznad BC popeli smo se oko 150 m za sat i po i upijamo okolinu, dok posmatramo trasu prema Morena kampa.

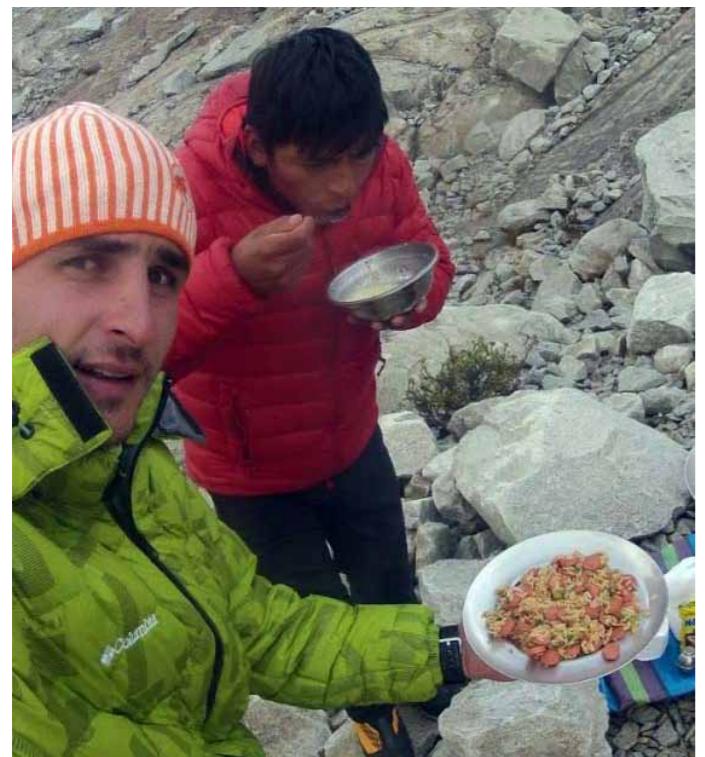
Narednog dana izneli smo tehničku opremu i nešto hrane u Morena kamp, gde sve pakujemo u džak-vreću i stavljamo pod stenu. Napravili smo kratak intervju sa mladom Sirelom, koja je po prvi put dostigla visinu do 5.000 mnv. Dobro se osećamo svi na toj visini, pogled nije baš najbolji jer oblak je sakrio sve ostale vrhove. Malo je zahladnilo. Povratkom u BC zatekili smo nove penjače iz Amerike i Česke, pa BC kao da je oživeo. Razmenjujemo iskustva i upoređujemo planove oko

završnog uspona, o vremenskoj prognozi malo ko šta zna. Vreme i razvijanje metoroloških pojava u BC Alpamayo je specifično i teško može da se prati. Svaki dan vreme se po nekoliko puta pokvarilo, padne kiša, navuku se oblaci, za tren postane hladno.

Sutra ujutro sve ih ispraćamo, ljudi su krenuli prema planini, mi ostajemo i čekamo još jedan dan u baznom kampu. Odluči smo da imamo još jedan dan odmora pred sam uspon. Spustili smo se malo niže od BC, prošetali do jezera, napunili baterije, sačekali Cezara, upoznai se i zajedno odmorili.

Dan polaska na planinu, u BC osvanuo je pod jakingim mrazom. Sunce je ubrzano izašlo i počelo da otapa

kamp, koji smo počeli da raspremamo za premeštanje u Morena kamp. Krećemo negde oko 11h, relativno laganim tempom jer smo natovareni. Gazili smo sporo i to je dobro. Posle nekoliko sati takvog tempa, bili smo već smešteni u Morena kampu na visini od 5.000 mnv. Omanji lanč paket i smeštanje po dvoje u šatoru na ovoj visini pričinjava osećaj pravog komfora. Počinje loše vreme, kiša, sneg, bez puno vetra. Napolju se ništa ne vidi... Nevreme traje sat i po i posle se razvedrava, postaje svetlo napolju. Iznad Morena kampa gledamo trojicu Čeha na izlazu na sedlo. Pomislio sam kao je samo njima bilo. Razmenili smo iskustvo i sa penjačima iz Nemačke i Švajcarske, a zatim je na scenu stupio kuvar broj jedan. Večera na 5.000 mnv bila je spremna: savršena supa, riža sa viršlama (veoma ukusno) i puding.

U SMERI

Visinski camp C1 nalazi se na oko 5.300 mnv i od njega se dolazi za oko četiri - pet sati laganog tempa

i penjanja preko sedla koje je na visini na 5.500 mnv. Na sedlu susrećemo Čehe koji su posle nevremena od juče, tu podigli svoj kamp. Sa sedla zapravo imamo prvi pogled na Alpamayo, visinski kamp C1 i drugu stranu planine. Uzivamo u pogledu i ne možemo verovati koliko su strme i ledene strane planine na koju trebamo da se penjemo ovih dana. Naše okruženje sada je obojeno bojama snega i leda. U C1 maksimalno možemo ostati tri dana, posle toga moramo dole u BC. Procedura montiranja kampa i smeštanja se ponavlja već po nekoliko puta, to nam je postalo rutina. Pored nas su stigli penjački par iz Nemačke i Švajcarske, mi smo već u šatorima i pokušavamo da odmorimo za sutra. Po dogovoru iza ponoći pokušaćemo da penjemo smer i izađemo na vrh. Uveče je u C1 sneg padao toliko jako da nisam bio siguran da li ćemo uopšte kretati u smer i dao mi razlog više što sam slabo spavao.

Mislio sam da se Iso šali, kada je iza ponoći rovario po šatoru, gledajući napolje i razgovarajući sa Cezarom. Počelo je oblačenje, spremnje opreme, priprema za polazak, mini obrok (doručak) i šolja čaja pred sam pokret. Navezali smo se, hodamo, baterije svetlele, krećemo se polako, toplo je i vedro, zvezdano nebo, uspon polako počinje. Prtimo kroz sveže napadan sneg. Na nekim mestima upadamo i iznad kolena, to nam otežava kretanje. Već smo dosta vremena izgubili. Uspeli smo se probiti do ulaska u smer i naći se u prvom rastežaju Francuske direktnе smeri. Francuska direktna smer je dužine sedam - osam rastežaja užeta. Nagib u prva dva rastežaja užeta u snegu i ledu je od 55 do 60 stepeni, dok su ostali rastežaji užeta u čistom ledu konstantno 65 do 75 stepeni sa skokom od 80 stepeni nagiba.

Prvi rastežaj u mraku, samo vidim lampicu do koje se treba popeti na vrhovima dereza i uz pomoć alatki za penjanje. I tako sedam puta do završetka direktnе Frasuske smeri na planini bez vrha, činilo mi se kao da se ne može popeti, da kraja nema. Izlazak sunca i jutarnje rumenjlo obojili su ledenu strminu u narandžasto-crvenu boju. Kakav prizor, kao da se nebo zapalilo i zamenilo noć za dan. Jedva sam dočekao da svane, jer sada je mnogo lakše penjati.

Savršenom tehnikom korišćenja alatki u kombinaciji sa pokretima dereza čujem zvuk i škripanje po ledu i

zamrznutoj podlozi. Mnogo smo lakši i uigraniji, lagano ali bezbedno penjemo se i napredujemo. Na vrhu smo... Poslednji rastežaj i to je kraj uspona na Alpamayo. Na vrhu smo bili oko 8,20 h. Slikanje, čestitke jedni drugima, javljajam vest o našem uspehu u Srbiju... Ispunjeni srećom, radošću, suzama u očima zbog uspeha, svesni da moramo da pođemo dole niz smer, posvetili smo nekoliko trenutaka i misli našim prijateljima iz Italije, koji su poginuli prošlog meseca, ispenjavši istu smer.

Za povratak koristimo sistem za spuštanje preko abalakovog čora. Sve vreme penjanja i spuštanja niz smer bili smo u senci ledenih zidova koji su se uzdizali 500 metara iznad nas. U C1 spustili smo se oko 11 h, i tek tada nas je grejalo sunce. Odmaramo se srećni i zadovoljni. Gledamo u smer i vrh Alpamayo, zapravo tek sada je uspeh uokviren. Istog dana spremili smo i poneli svu opremu u BC. Naporno i dugo sruštanje u BC je trajalo od popodnevnih časova. Tog dana u svoj dnevnik kratko sam napisao: „Summit Alpamayo! Krenuli oko dva sata, na vrhu oko 8,20 h; C1 visinski 11 h, Morena kamp 15,30 h, BC oko 17h“. Umor nas je sav-

lado, a spavali smo kao nikada do sada. Ujutro BC kao i obično pod mrazom, sunce još nije izašlo, danas je dan za odmor, higijenu, sušenje opreme... Povremeno pogledam gore i pomislim da sam juče bio na vrhu. Čudan osećaj, a razlika tako velika i ostaje ogromno iskustvo. Nakon kupanja u glečerskoj reci, čija je temperatura oko 2,8 stepeni Celzijusa, osećaj čistoga se vratio. Poslednja večera i zahvaljivanje vodiču i logistici za podršku.

SVAKO SVOJIM PUTEM

Već sutra svako kreće dalje svojim putevima. Oni čekaju neku novu ekspediciju i spremanje za novu logistiku, neki novi uspon ili vrh. Mi ostajemo srećni i zadovoljni. Duboko negde u sebi obećamo ili makar kažemo da bih opet došli na ove prelepne visine. Alpamayo je zasigurno opravdao naziv „najlepša planina na svetu“. Pružila nam je iskreno uživanje u penjanju i boravku u njenom naručju. Ostaćemo joj zahvalni što nam je dozvolila da uspešno završimo i ostvarimo naš plan o penjanju „planine bez vrha“.

TEKST: ŽELJKO DULIĆ

KAVKAZ

Pola veka nakon što je prva jugoslovenska ekspedicija osvojila vrh **Ušba** na Kavkazu, **Tihomir Vojnović** iz beogradskog „Radničkog“ krenuo je s istim ciljem, kako bi obeležio više godišnjica...

Pre 50 godina organizovana je prva jugoslovenska ekspedicija čiji je zadatak bio da osvoji vrh Ušba na Kavkazu i da tako obeleži 90 godina organizovanog planinarstva u zemlji. Ekspedicija je imala devet članova a njen vođa je bio dr Franc Srakar. Od naših, učestvovali su Zvonimir Zvone Blažina i Žika Gradišar obeležavajući time 15 godina „Radničkog“. Pošto su svi učesnici bili vrhunski alpinisti, izuzetno teško prečanje Ušbe nije bilo nerešiv problem pa je godišnjica 27. jula 1964. uspešno „proslavljena“.

Ideja mi je bila da, ove 2014., obeležim 50 godina od tog uspeha, s obzirom da su u njemu učestvovali naši članovi, a i zbog činjenice da je ove godine „Radnički“ napunio 65 godina, i da sam ja već 25 godina u njemu. Neophodno je da spomenem i to da mi je Zvone Blažina bio men-

tor. Namera mi je bila da ekspediciju realizujem na isti način kao i oni pre 50 godina: najpre bi se išlo na aklimatizaciju na Eljbrus, onda do baznog kampa Šeljda a odatle bi se ušlo u Gruziju do podnožja Ušbe

i potom na uspon. Sa mnogim alpinistima sam razgovarao na ovu temu ali je malo ko bio spreman i da razmišlja o ovakvom poduhvatu.

Ipak sam sa predsednikom Komisije za alpinizam PSS-a, Slobodanom Žarkovićem, uspeo da formiram ekipu za uspon. Međutim, tu se pojavila vojno-politička prepreka koja se praktično nije mogla savladati. Zbog „poluratnog“ stanja između Rusije i Gruzije ekspedicija se mora prijaviti dva meseca unapred sa

svim podacima učesnika. Naša ekipa je bila sastavljena isključivo od žandarma i specijalaca koji dozvoljuju godišnji odmor dobijaju dve nedelje pre termina, a Nikola Đurić, koji je takođe bio u kombinaciji, upravo beše dobio drugo dete pa nije mogao da se uključi. Ekspedicija je planirana skoro godinu dana uz prikupljanje informacija od velikog broja ljudi. Ipak, najviše informacija koje su se pokazale i najkorisnijim dobio sam od Lazara Popare. Nisam želeo da toliki rad bude uzaludan pa sam na put krenuo 12. jula - sam. Cilj mi je da uspon na Eljbrus bude prva faza a da u drugoj, dogodine, realizujemo planirani uspon na Ušbu, ali iz Gruzije - tamo se ne postavljaju nikakvi uslovi za uspon.

Do Mineralnih voda sam došao avionom uz presedanje u Frankfurt i Moskvi. Put sam nastavio kombinijama sa kojima sam stigao do Terskola u podnožju Eljbrusa. Terskol se nalazi na 2.100 metara a na aklimatizaciju se ide na Čeget. Obzirom na pomenute odnose sa Gružijom, moguće je doći samo do prvog vrha koji je na 3.461m i koji se zove Azaugičegegetkara.

Zbog vremena koje se naglo pogoršalo, stigao sam samo do grebena visokog 3.400 m. Dalje pogoršanje vremena me je nateralo da se žičarom sjurim u dolinu. Sutradan sam ponovo krenuo na aklimatizacioni uspon. Vreme je od ranog jutra bilo loše pa sam se popeo žičarom. Nažalost, rezvedravanje je ostalo samo moja pusta želja, pa sam na vrhu žičare potražio zaklon. Našao sam ga ispod terase restorana, na oko 3.000 m, i tu sam skoro dva sata na telefonu gledao neki film. Paradoksalno, zar ne? Susnežica i izmaglica su smanjile vidljivost na tridesetak metara pa nisam mogao uživati u prizoru. U međuvremenu je naišao jedan Poljak, Gregor, kome se svidela moja ideja o usponu na Eljbrus, pa smo se dogovorili da sutra krenemo zajedno do Prijuta gde bi nam bila baza.

Sutradan smo krenuli do sela Azau a odatle žičarama do najviše stanice Garabaši. Pogled iz žičare se pružao skoro celom dolinom reke Baksan. Dan je bio divan ali su se već pojavili neki oblaci. Odmah po

dolasku u Garabaši našli smo ratrak i prebacili se do Prijuta gde smo se smestili u kontejnerima. Na visini od 4.100 m takav smeštaj se može smatrati izuzetnim. Vlasnik naše grupe kontejnera je adaptirao jedan

kontejner u kuhinju sa trpezarijom. Ogromni prozori tokom obroka omogućuju fantastičan pogled na Kavkaz. Čim smo se raspremili, krenuli smo na aklimatizaciju.

Uspeo sam da stignem do 4.500

m kada se spustila kao testo gusta magla. Vidljivost je za par minuta spala na desetak metara. Gregor je još ranije ostao na časkanju sa nekim Ukrajinkama, pa sam ga izgubio iz vida. Nisam htio da rizikujem daljim usponom pa sam polako krenuo nazad. Zahvaljujući GPS-u sam znao gde da skrenem ka kontejneru jer sam u onim uslovima mogao završiti u Garabašiju. U kontejneru sam zatekao Gregora koji je pokazivao prve znake visinske bolesti. Dogovorili smo se da sutra

ujutru odlučimo o nastavku uspona. Ujutru se osećao još gore pa je sišao u kotlinu a ja sam nastavio sa aklimatizacijom. Dan je bio sunčan, i to preterano. Čak i sa ski-naočarima nije bilo priyatno gledati. Više od pola puta sam prešao žmureći.

Pogled na Ušbu je bio fantastičan. Tog dana sam se popeo do 5.000 m, a onda je počeo jak vetar koji je nosio smrznut sneg koji mi se i pored maske poput iglica zabadao u lice. Izdržao sam petnestak minuta pa sam krenuo nazad.

Plan mi je bio da prenoćim i da ujutru siđem do Garabašija da bih potražio nekoga sa ratrakom ko bi me u ranim jutarnjim satima izbacio do 5.000 m odakle bih potom produžio na Eljbrus. Nažalost, sutra na Garabašiju sam saznao da se moj plan ipak neće ostvariti pa sam pokušao da napravim drugi. U obližnjoj bučki, cisterni prerađenoj za boravak, našao sam grupu Rusa koja je planirala da sutradan ratrakom ode do Stena Pastukhovih. Planirao sam da im se priključim

pa da onda nastavim do Eljbrusa. U datim okolnostima, nisam imao izbora. Nažalost, sutradan je od ranog jutra duvao jak vetar sa susnežicom. Vidljivost je opet spala na desetak metara, tako da je i ovaj plan o usponu na Eljbrus propao. Andrej, jedan od tih Rusa, preko interneta je proverio prognozu i ustanovio da će vreme i narednih pet dana biti isto. Nažalost, imao sam samo tri rezervna dana. Posle srdačnog pozdravljanja sa ovom simpatičnom ruskom ekipom, krenuo sam nazad

do Terskola. Rezervne dane sam proveo u usponima na Čeget i Kogutaj i u šetnji dolinom Baksan i Adil Su. Do Mineralnih voda sam ponovo išao izuzetno popularnim gaz kombijem. Zbog loše organizovanog prevoza sam odlučio da do aerodroma stignem što pre, i po svaku cenu. Naime, u kombi se sigurno ulazi samo na početnim stanicama a sledeći - kad dođe. Lakše bi mi bilo da sam polomio nogu nego da sam propustio prevoz. Zato sam pristao da se u poslednjoj etapi

vozim na hoklici. Do Beograda sam stigao 1. avgusta sa presedanjem u Moskvu i Beču.

Na kraju, treba da kažem da je ovo bilo sjajno iskustvo. Prvi boravak na Kavkazu na toj visini se završio bez posledica. Šteta što ipak nisam uspeo da se popnem na Eljbrus ali za utehu, ni Hilari to nije uspeo. U svakom slučaju, uspon na Ušbu iz Gruzije ću pokušati da organizujem dogodine. Nadam se da ću biti bolje sreće.

TIHOMIR VOJNOVIĆ

Prvi snegovi NA PLANINI

Lep snežni vikend proveli su beogradski planinari na Studenoj planini i Željinu...

oštra zima na njima. Zato su bile pravo mesto za doživljaj prvog snega ove kasne jeseni.

Dva vikenda za redom - sasvim razlicita: jedan sa miholjskim letom, naredni sa snegom i zimom. To je bio doživljaj druge polovine oktobra i moguće je u kasnu jesen. Ako sam prethodnog vikenda bio na Čemernu i Radočelu, po predivnom jesenjem vremenu i u ambijentu sa šarenilom šumskih boja, odmah naredni vikend usledio je sneg, dok lišće još nije opalo. Sneg je pao na zeleno i žuto lišće, još neopalo sa grana drveća. Nagoveštaj je to prave zime i tako je označen kraj oktobra.

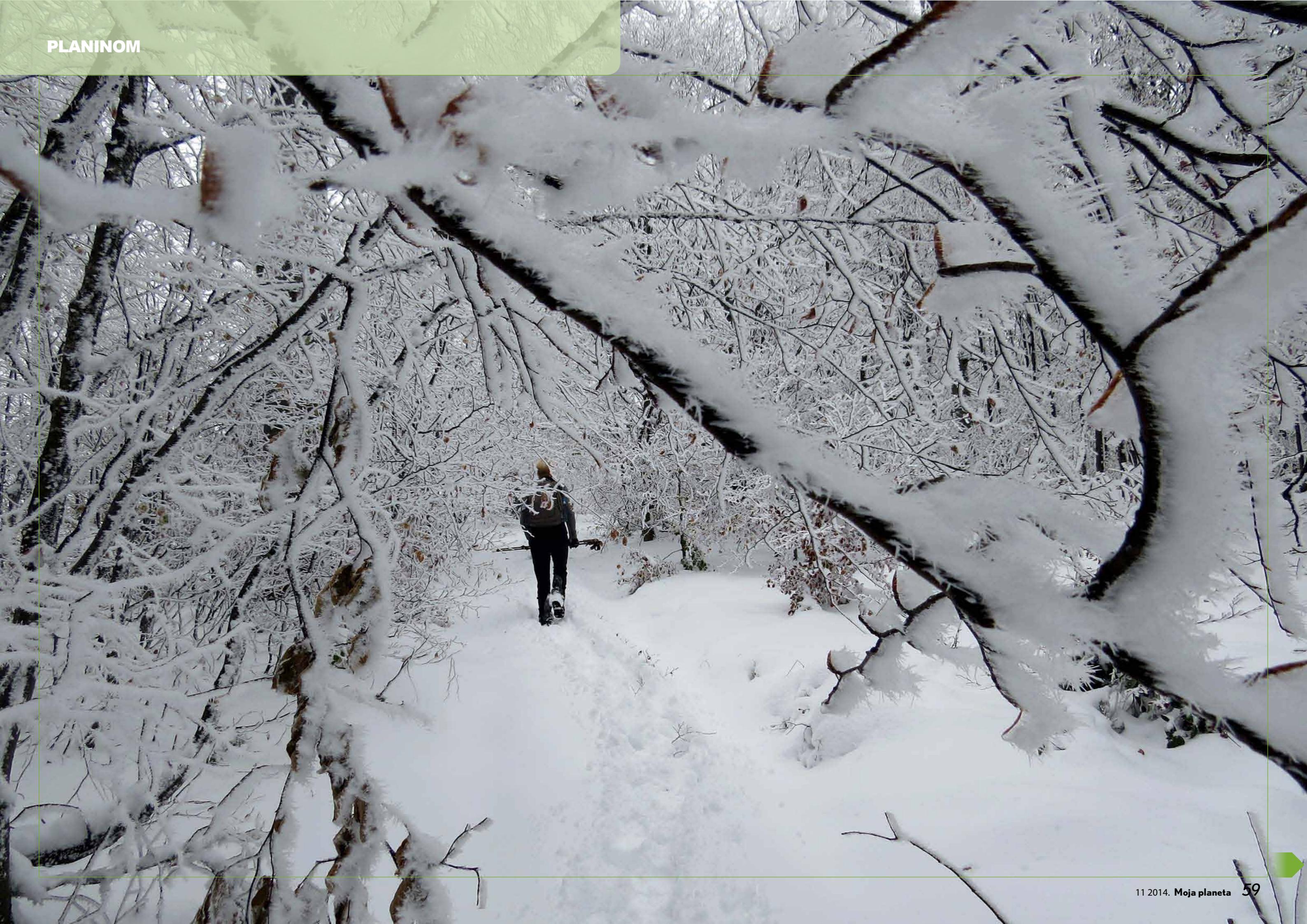
Akciju je lepo osmislio i vodio Vlada Radivojević, vodič iz PK „Železničar“ Beograd. U subotu smo doputovali do Kraljeva, pa do mestašca Brezna, među Stolovima, Studenom planinom i Gočem. Odатle su dostupne ove planine, u tri pravca. Ovaj put idemo iz doline Gvozdačke reke, uz Borovitu kosu, rezervat

crnog bora, i tu nas odmah sačekuje sneg, pa postaje kompaktniji. Borovi su okičeni kao jelke, na momete sa neke grane na nas stresu svoje belo ruho, koje su dobili prethodnog dana i večeri. Kad izađosmo iz šume, goli greben poče da pokazuje zašto se ova planina naziva studenom. Postaje hladnije a i vetar taj osećaj pojačava. Kape i rukavice postadoše drag prijatelj, bez kog se ne može.

Na Maretovoј česmi setih se priče o zaljubljeniku u ovu planinu koji se tu poslednji put napojio ledenom vodom. Pred vrhom Kavgalija se provlačimo kroz granje koje se ne baš ljubazno oslobođi viška snega i bac ga na nas, neočekivane pridošlice. Na vrhu je tako hladno, pogotovo zato što duva vetar, pa ne zastajemo. Vrh nije izrazit i praktično se i ne vidi, posebno kada je magla. Spuštajući se grebenom i pute-

vima ka Cvetalici postaje sve toplije i prijatnije. Jedino je šteta što ne vidimo Stolove, jer je sa ovog pravca taj pogled impresivan.

Željin od Mitrovog Polja, iz doline Rasine, uz brdo Vranja strana i dalje, bio je sutrašnji ponovni susret sa snegom na planinama, prvim ovogodišnjim snegom. I lovci su iskoristili situaciju sa snegom na kome zverke ostavljaju trage. Zato više puta imamo susrete sa lovcima.

Sumaglica se polako razilazi, a potom vraća, naročito kada je u pitanju završni uspon. Usamljeni veći vrhovu skupljaju okolnu maglu. Drveće je puno snega, ispada da koliko ga je na zemlji, toliko i na granama, sve do vrhova i visokog drveća. Tako se stazicama provlačimo kroz snežne tunele, koje su napravile grane drveća. Zeleno i žuto granje se opustilo pod teretom, pa na momente moramo otresti sneg što ga je pritiskao, pa se provući dalje.

Izlazak na sam vrh Željina, visok 1.785 m, podestio me je na atraktivne zimske izlaska na vrhove planina. Željin je jadan od njih, naročito u ovim uslovima. Poljanskom završnom stranom prvo treba sam vrh locirati, a stub na vrhu je oblepljen belom snežnom navlakom, koja se ledi i tako prijanja za kamen. Ostaje sve to u sećanju kao lep ovogodišnji prvi snežni doživljaj izlaska na vrh planine.

PLANINOM

*knjiga vodič,
drugo prošireno izdanje
Autor: Tomica Delibašić*

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od **500 dinara**, pouzećem, sa troškovima slanja 700 dinara.

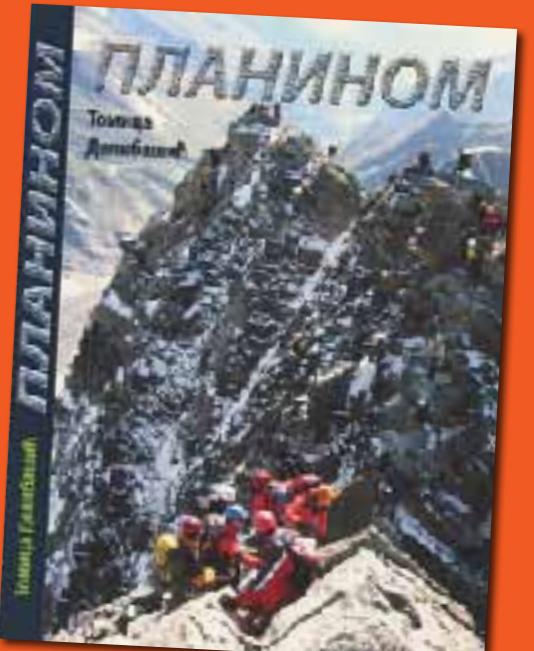
Više detalja o uslovima poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com

E-mail:

tdelibasic@ptt.rs

Telefon autora:

+381(0)64-245-22-37

Pohod na piramide
PIRIN

Oktobarski uspon planinara iz **Srbije**
na **Pirin (Bugarska)**...

Bugarska
Pinom je
obeležena
pričišćena pozicija
lokacije opisane
u tekstu.

Treći vrh Balkana – Vihren, sa 2.194 metara nadmorske visine, izgleda kao ogromna piramida. Pored njega uzdiže se još jedna, samo šest metara niža piramida - vrh Kutelo. Ipak, nije to prizor koji će vas ostaviti bez daha. Pirin u Bugarskoj je toliko uzbudljiv u prirodnim lepotama da vas taj utisak samo usisa i traje u beskonačnost. Onda se i čini sasvim logično da ćete se u nekom momentu naći ni pred čim drugim do dve gorostasne piramide.

Sredinom oktobra, PD „Pobeda“ organizovala je dvodnevnu akciju

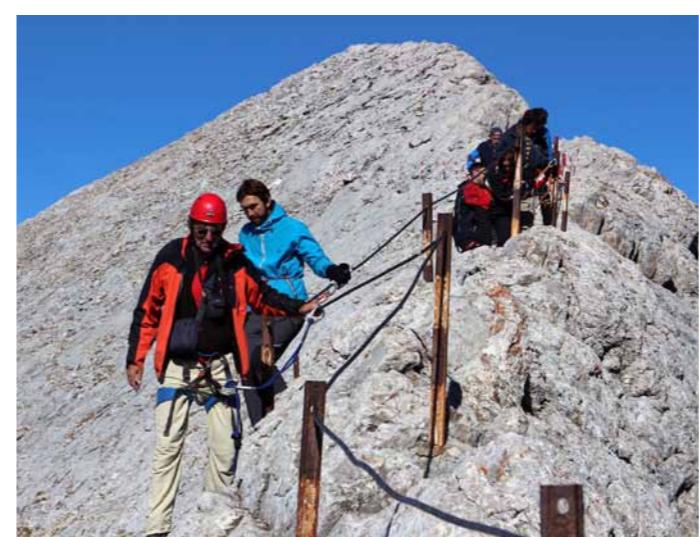
na planinu Pirin, u jugozapadnoj Bugarskoj.

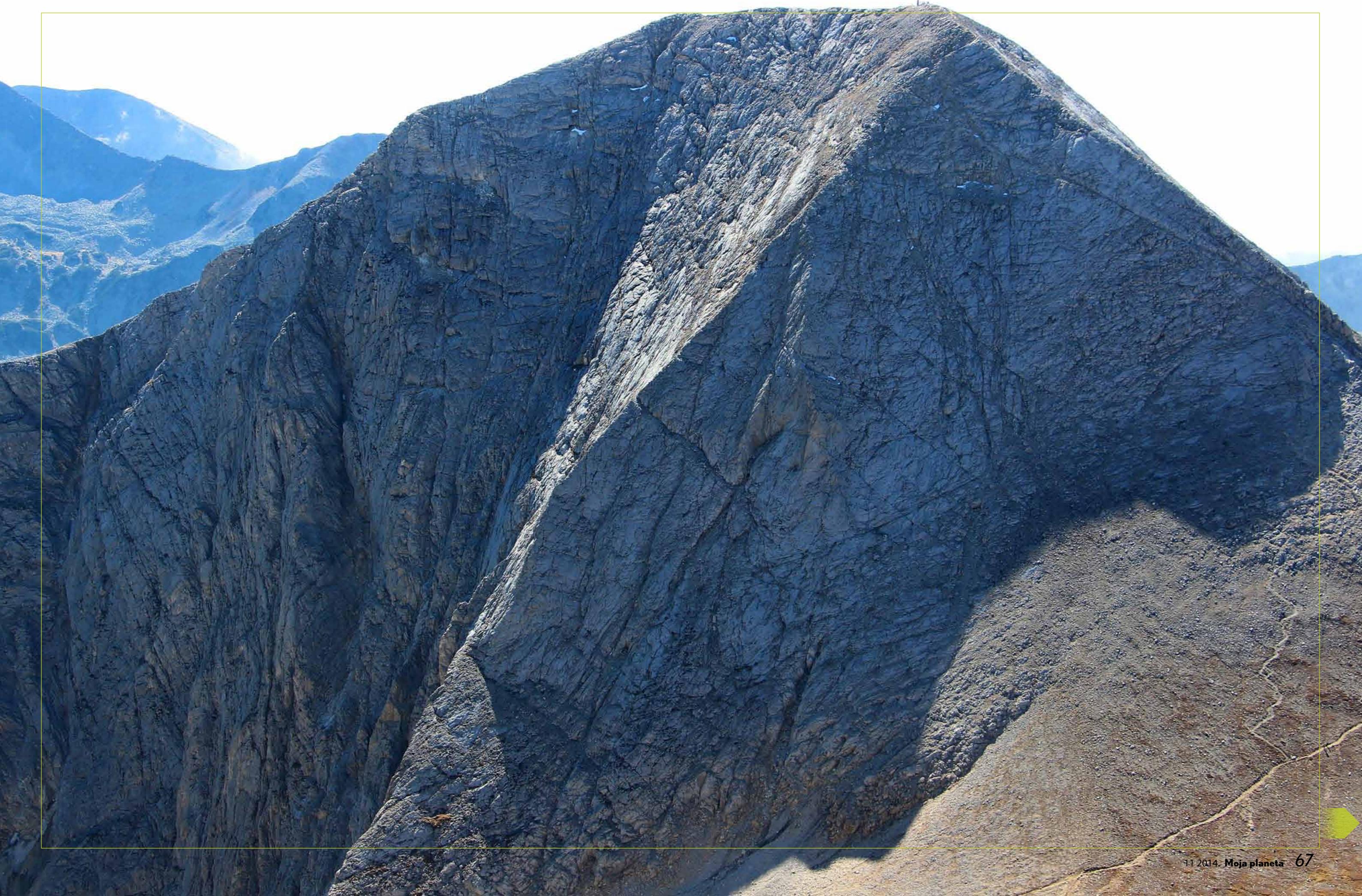
Uspon na Vihren počeo je vrlo rano, oko pet sati izjutra. Mrkli mrak, nas petnaestak sa vodičem Bobišom Marinovićem. Dok hođamo jedno za drugim uz pomoć svetlosti sa čeone lampe, izdaleka verovatno ličimo na neku malu svetleću zmiju koja vijuga nago-re. Verovatno, jer ko bi bio budan u te sate i gledao u stazu koja od Planinarskog doma „Vihren“, sa 1.950 metara nadmorske visine, vodi kroz četinare dalje u planinu.

Za taj napor bili smo. Nekih dva sata kasnije, naša grupa imala je

priliku da sa travnate zaravni, iz podnožja „piramide“, prisustvuje neverovatnom prizoru izlaska sunca na Pirinu. Dok su se vrhovi i jezera utopljavali u bojama, bilo je jasno da je lep dan na pomolu.

Dan za podvige, zapravo. Nakon Vihrena, ispenjali smo još tri vrha - Kutelo 1 (2.908) i Kutelo 2 (2.906), te Banski Suhodol (2.884). Usponi na vrhove Pirina izuzetno su dinamični. Hoda se po travi, sitnom kamenju, koje potom menja krupan kamen i oštре stene. Gotovo sve vreme ste na strmini. Pažnja je neprekidno usmerena na stazu i hodanje. Sa-

mim tim, kontakt sa planinom je mnogo jači, a čitav doživljaj potpuniji. Misli ne uspevaju da odlutaju. Ostaju tu, čvrsto vezane za predeo, koji je surov i ravnodušan prema tim sitnim figurama koje odmiču negde. Mušice na leđima diva.

Tog dana, vrhovi su ostali u drugom planu. Prelazak preko prevoja Končeto, grebena oštrog kao nož preko kojeg se dolazi do vrha Banski Suhodol, zapravo je obeležio čitav boravak u Bugarskoj. Na dužini od oko oko 700 metara kroz sredinu grebena provućena je sajla i grupa je preuzeila potrebne bezbednosne mere za prelaz. Hodaš, a sa obe strane pogled pada u ambis. Osećaj koji te obuzme nakon

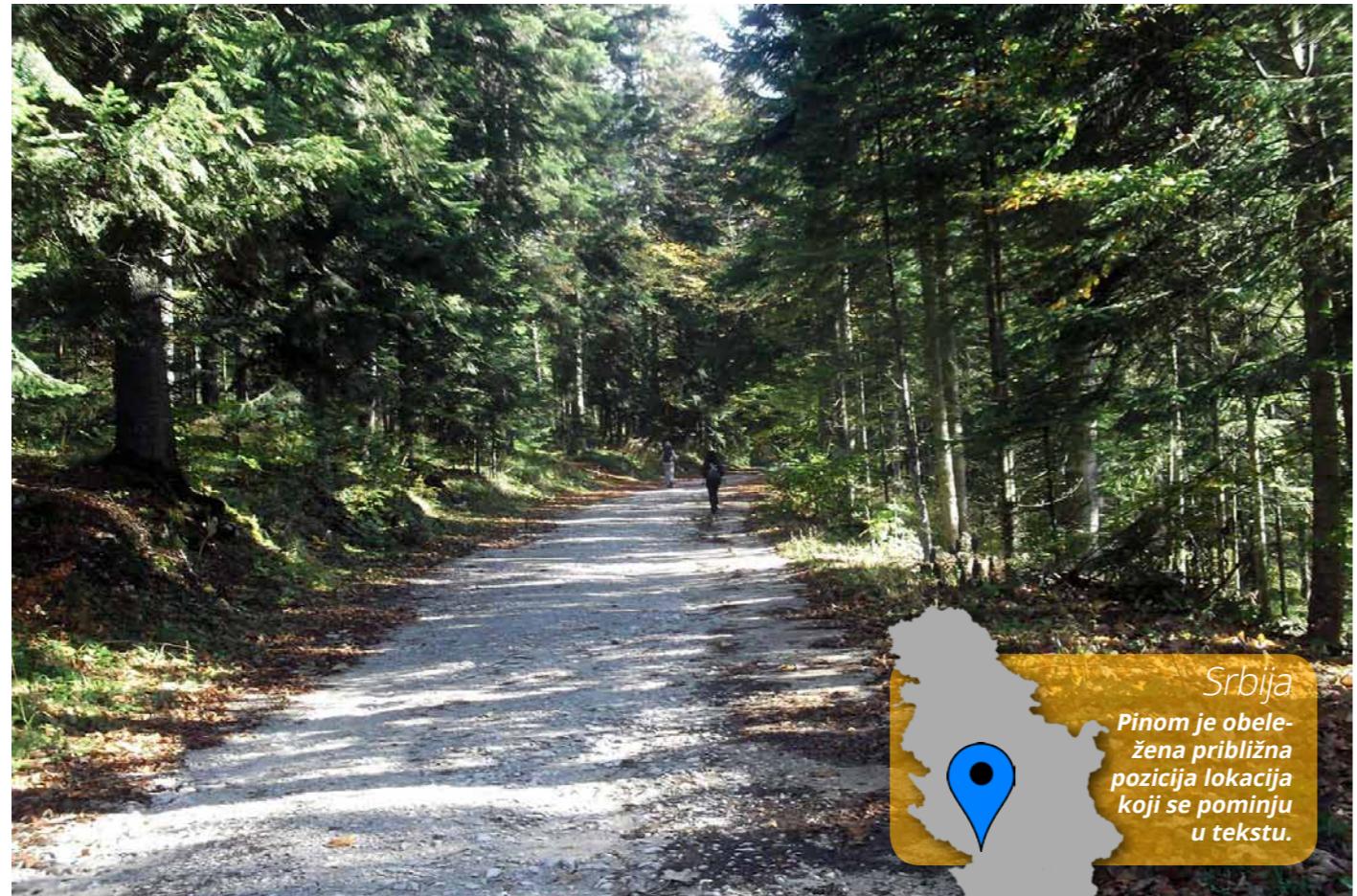
prelaska grebena, posebno ako si prvi put ovde, stvarno je poseban. Pobeda. Već u povratku istom stazom, sve je kao „normalno“ i kao „ovako idem po 'leba ujutru“.

Pravu lepotu Pirina zaista predstavljaju više od 70 glacijalnih jezera rasutih po planini, plave ili smaragdne boje, zavisno od udaljenosti sa koje ih posmatrate. Pored tog krupnog kamenja, čini se da je voda drugi element ove planine, ne samo samo zato što stalno nailazite na jezera, već i stoga što se često čuje žubor ili se prelaze potoci. Drugi dan našeg boravka u Bugarskoj, u kom smo ispenjali Todorin vrh (2.746), bio je posvećen njima. Prolazeći pored Banderiskih jezera - Okoto,

Ribno, Žablje i Dolgo, stičete drugačiji utisak o Pirinu u odnosu na onaj koji dobijete dok penjete njegove najviše vrhove. Deluje pitomo i ljudsko, nije vas uhvatila, pa ne pušta, već možete da uživate. Staza do Todorinog vrha vodi grebenom preko Todorine porte (2.712m) i Male Todorke (2.702m). Uspon nije naporan, sem u delovima u blizini vrhova, gde se hoda preko krupnog kamenja i stena. Čisto da se ne zaboravi gde smo - na nekoj tački planinskog masiva nebrušenim pejzažima daje lekciju iz značenja reči divljina.

JELENA PAKLAR

TARA Ljepotica na dlanu

Šmugnuti iz gradske vreve u planinu... Meta **beogradskih** planinara od 17. do 19.10 bila je **Tara (Srbija)**...

Uvjet taj petak bude nešto nervozan u popodnevnim satima. Kao da želi da nas što više ode iz Beograda, pa nas požuruje, tijesni, zviždi, vrišti i zavija. Zaglavljeni s kombijem u četverotočkaškoj bujici, od Sajma do Orlovače slušamo sirene i čitamo ljutite psovke sa usana. Od 17 do 17,45 izlazak iz grada! Potom, kada nas upeca „ibarska“ jurnusmo u noć sa čitavim 50 na sat. Dobro je. Iza Valjeva malo odmora u neizbjegnom restoranu „Duga“. Prije toga ih nafalih kako su brzi. Kono-

barica dođe do nas za 15 minuta. Toliko joj je trebalo i da donese piće... Nešto mi ne ide ovaj petak.

Uz zvuke muzike iz osamdesetih, nastavismo preko Debelog brda ka Bajinoj Bašti. Već je počela kiša i smračilo se kao u kokošnjcu. Na benzinskoj pumpi pitah ženu za kasom:

„Za Mitrovac bježe skretanje desno, iz grada?“

„Da. Posle prvog semafora.“

„Hvala!“

Posle skoro nevidljivog semafora, da provjerim još jednom. Zgodno, žensko čeljade pod kišobranom.

„Oprostite, za Mitrovac, jel’ ovdje skrećemo?“

Ukaza se poluosmjeh i kratak pogled.

„Ne, ne. Vozite samo pravo!“

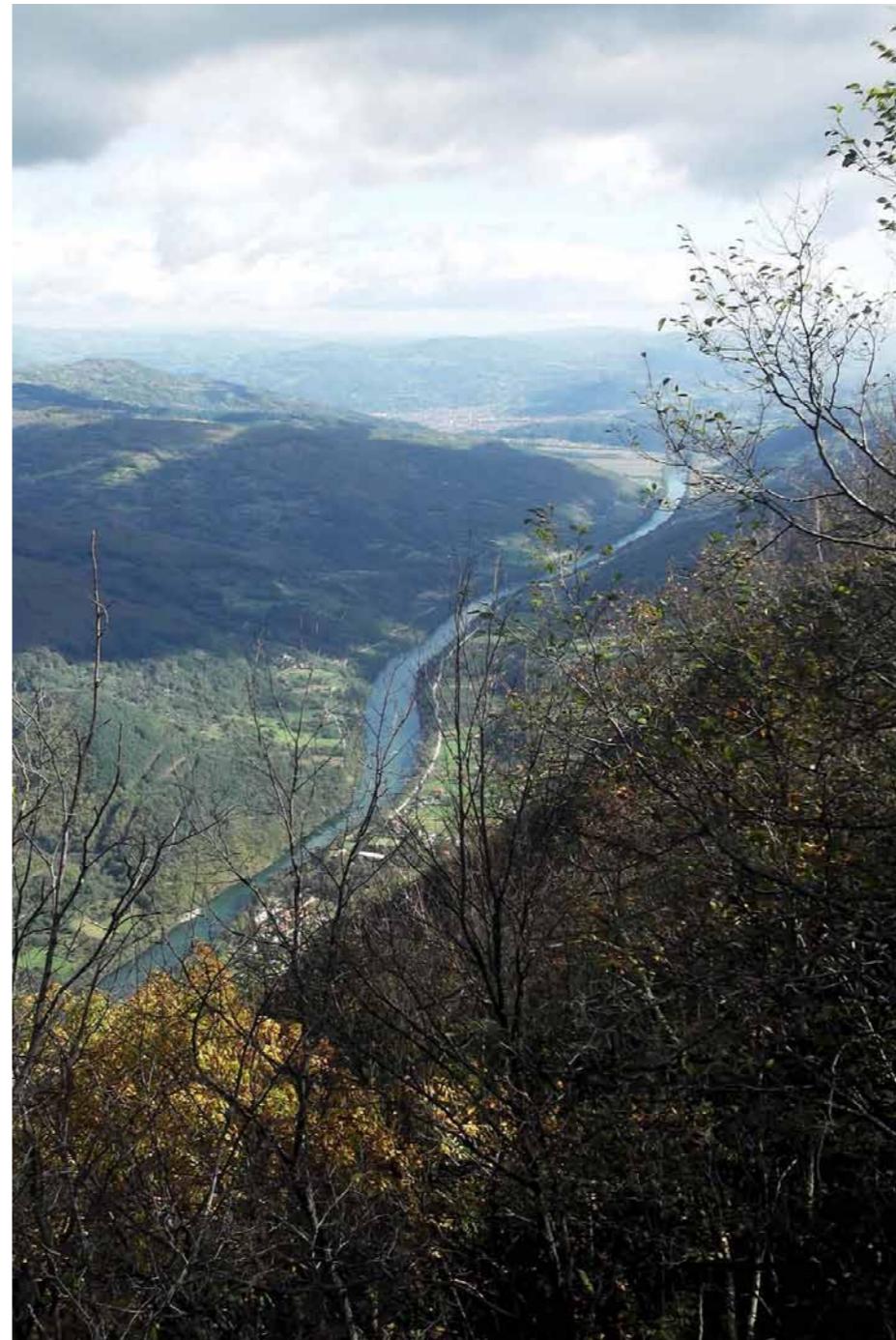
Eh! Samo pravo odosmo skroz do Kaluđerskih bara i produžimo

poprilično do Mitrovca. Tiho rekoh vozaču Bori: „Možda je Mitrovac samo legenda? Možda ne postoji?“ Nasmešio mu se nepostojeći brk.

Stigosmo, ipak nešto iza 22,30 h. Nije bilo nervoze niti smo se pokajali. Imali smo pravi noćni užitak gledati pod svjetlima farova pustu cestu, pokrivenu crvenkastim lišćem. U par navrata, kao da smo ulazili u tunel. Kiša nas je mlatila u prekidima, na svakih deset minuta. Na mokroj cesti nas dočeka čovjek sa imenom Alimpije. Zadužen je za kafanu. Malo dalje od njegove kafane je lovački dom. Ispred doma nas dočeka čovjek sa imenom Jordan.

Hm! Jordan je bio zadužen da nam podjeli ključeve i naloži kotao. Sve je obavio vrlo domaćinski. Prvi utisak je bio ubjedljiv. Sobe udobne, čiste, tople... Ništa više nije ni trebalo. Kod Alimpija odoh na malo upoznavanja i nešto tečno, ohlađeno. Negdje pred ponoć upoznahn se i sa krevetom. Bio je ljubazan.

Subota proviri kroz blago razmaknutu zavjesu. Zabilješnu me tračak izlazećeg sunca. Iskobeljah

se iz udobne sprave za spavanje i... nema strujel. Umivanje pod lampom. Posle umivanja... eto ti struje!

Nema veze. Navukoh ranac na leđa i malo kiseo, ali ipak osmjeh. Ekipa je već u obližnjem restoranu. Rekoh Mitrovcu: „Dobro jutro, domaćine!“ Red je...

Na ulazu u restoran, prepadoše me troje! Vuk, lisica i zec. Na plafonu orao i jastreb. Svi preparirani...

Doručak u atmosferi laganog razbuđivanja. Obzirom da su grupu sačinjavale, najvećim dijelom dame, nije me čudila „tišina“. Posle doručka, skoknuh do info centra

da se upoznam sa još nekim od Mitrovčana. Dobih informacije koje sam tražio, kupih kartu Tare i najzad - na pješačenje.

Cilj nam je Banjska stijena. Vidikovac na 1.065 m, sa kojeg su nastale najlepše fotografije Perućca i okoline. Makadamskim putem,

kroz umiveno jutro, uzburkasmo svjež vazduh. Crveni tepih od bukovog lišća je bio prostrat samo za nas. I ptice uputiše pozdrav. Tara se otkrivala šarenom posteljinom. Izvlačila se iz nje kao lijepa žena, kad mazno svlači kombinezon, svjesna svoje ljepote. Bijeli jutarnji

pokrivač magle je odbacila prema dolinama i kanjonima. Sunce je pod oštrim uglom ujedalo dan. Nebesko plavilo, pročišćeno kišom, udobno je zasjelo po vrhovima predugačkih jela, borova, omorika...

Skoro da zaboravih da nisam sam. Okrenuh se. Svi su tu. Tu je i tabla koja kaže da smo blizu. Posle 5,6 km hodanja, izdvojeno na Banjsku stijenu. Da nije ograđena, čovjek bi odmah dobio želju da poleti! Prizor od kog srce počinje ubrzano da lupa. Stotinama metara duboko, a kao na dlanu, dijelovi jezera Perućac i okolne planine. Malo desno se ukazuje i brana, koja i sa te visine izgleda ogromno. Ljepota se prosula sa dlana po očima. Žmirkam i čutim. Svi su sličnih utisaka. Nizbježno fotkanje. Pokušaj zarobljavanja trenutka. Da sam sam sigurno bih ispušto neki krik, koji jedino može biti približan emociji. Bolje što nisam, jer je u blizini, na oko 300 m hranište za medvjede. Ima ih oko 30. Šta bi toliki medvjedi pomislili o meni?

Ostadosmo skoro čitav sat, raznježujući se pod mlakim suncem, dok nas ne prenu dolazak druge ekipe. Popriličan broj džipova zauze okolni put. Tišina se u momentu rasprši. Sklonismo se da „uživaoci“ u prirodi mogu da prepreča svojih 20 metara. Povratak istim putem, bremenit lijepim utiscima. Na Mitrovcu je i mali rezervat prirode – „Crveni potok“. U njegovom sklopu je i „Tepih livada“. Neveliki prostor tresetišta usred male prašume. Valjda su bajke odavde krenule...

Opet smo na putu. Do restorana i naručenog pasulja samo nas par kašika dijeli. Baš se uzmirisalo u glavama. Jo više je mirisalo iz činija. Napad je počeo... Kad nam donešoše račune, skoro da i bjeg je počeo. Cijene, kao da smo jeli čorbu od ajkulinih peraja. Sreća pa nema ajkula u jezeru. Opet pomislih na medvjede i njihovo hranište. Kako li njih „deru“?

Ipak, Mitrovac nas prostro izgura napolje i pokaza nam još skrivenog blaga. Napravismo dodatnu šetnju crtajući pješački krug. Mirisi su bujali u nozdrvama. Sunce se ubrzano povlačilo sa radnog mjesta. Subota se prepustala sumraku...

U kafanici kod čovjeka po imenu Alimpije, u večernjim satima - performans. Druženje koje je počelo prije dolaska ekipe, pretvorilo se u rijedak proces spontanosti. Krupni drvosjeća Predrag je skoro zaprosio našu, nejaku Dragana! Bješe čak i zagrljaja. Obradovasmo se, jer svi smo sa mladine strane. Međutim, ništa od svadbe. Nejaka Dragana se nije dala bez priprema. Krupni Predrag je bio skrhan. Fenomenalna zabava...

Još jedna noć u ušuškanim sobama lovačkog doma. Propadanje u san sa jelama, omorikama, medvjedima...

Nedeljno, kao da je repriza subotnjeg jutra. Isti zraci kroz prozor i isto nema struje. Sačekah sa umivanjem dok ne dođe! Potom, restoran, kafa, doručak i polazak kombijem do jezera Zaovine. Nekih desetak kilometara vožnje kroz bijelu koprenu. Ostavismo kombi kod brane, pa lagano se prihvatismo staze. Vodio je put do čića Bracine kolibe, to jest prikolice. On je stigao iz Beograda motorom i pozvao nas u goste. Ubrzo pronađosmo

njegov kutak, na domak jezera. Već je spremao sendviće i kuvanu rakiju. Posjedasmo u krug kao mladi izviđači. Nedelja je dobijala lijepе obrise. Dok smo časkanje dovodili do živahnosti, magla se polako dizala. Jezero kao da je izranjalo samo iz sebe pretvarajući se u safirno ogledalo u kojem se odmah počelo ogledati i par sunčevih zraka. Ponovo je bio red da zanimjem. I jesam.

Posle vruće užine, siđosmo par

stotina metara niže, do same obale. Pred kućom vremešni domaćin.

„Samo vi prođite, deco, slobodno! Jeste za kafu?“

„Hvala, domaćine! Nećemo smetati, samo malo da uživamo u pogledu.“

„Ma kakvi smetati, bre! Sad će ja da vam pokažem odavde sve! Eno vidiš tamo preko, to vam je viken-dica onog... A, ovo desno je moj... A, ribe? Ima ribe koliko voliš...“

„E, a sad hajte bar na rakiju!“

„Neka, domaćine, sad smo gore neku kuvanu!“

„Ma, dete, ova ti je sa žalfijom, lekovita!“

„E, kad je tako, onda...“

Domaćin reče da ima 84 godine i pokazujući damama koliko je zdrava žalfija, uradi nekoliko skle-kova. Za čas ta biljka posta predmet pažnje, kao i domaćin.

Nerado se rastadosmo od dobrog čike i zanosnog jezera. No, valjalo je još štošta posetiti, pa onda pravac kući. Pozdravimo i Bracu, prvog domaćina, motoristu, koji reče da ima oko 70 godina! Nije nam rekao šta on stavlja u rakiju...

Vožnja nazad do Mitrovca je otkrivala spektakl od pejzaža. Tara se ponovo otkrivala...

Sretosmo i nesuđenog mladoženju od sinoć! Nije izgledao više raspoložen za takva događanja. Otišao je „za poslom“...

U domu pakovanje, provjera, regulisanje obaveza, još pozdrava

i polazak za Perućac. Serpentinski silazak je omogućio još zabijanja ljepote u dušu. Do izvora rijeke Vrelo, najkraće u Evropi (365 m), stigosmo napola gluvi od naglog gubitka visine. Ipak, sam izvor u kaskadama i slapovima je uspio da se probije i u uši. Ispod litice grgolji mnoštvo vrela kroz zelene tepihe mahovine i trave. Prođoh do sredine slapova, pogledah ka vrhovima, očekujući da odozgo siđe dobri bog Tar (po kojem je i dobila ime) i da me kucne po ramenu i kaže: „Branislave, šta si blenuo, zatvori usta, ima ovdje muha“. Zatvorih usta. Nije me niko kucnuo po ramenu, pa se vratih do restorana, na samom ušću u Drinu. U hladovini, uz grgoljanje vodo-pada, ostadosmo na ručku. Drina je nezainteresovano tekla dalje. Nismo je impresionirali.

Dan se uveliko otimao nedelji. Krenusmo ka Bajinoj Bašti. Odredište - manastir Rača. Iz grada desno, oko 20 minuta. Kompleks

lijepo uređen. Pored riječice. Ušuškano, mirno i za opuštanje. Uživamo pola sata, pa pokret. Ovog puta smo uspjeli vidjeti predjele, koje nismo u dolasku. Po padinama Povlena, Bobije, Jablanika i Medvednika raspršila se sela, premazana šarenilom boja. Debelo brdo se usijalo u zalazećem suncu. Još serpentina. Još ljepote...

Opet smo u „Dugi“. Ovog puta mnogo brža usluga. Popismo kafu. Malo ispod restorana se čula Jablanica. Skupa sa njom uđosmo u Valjevo. Dok se ona strastveno spa-jala sa Kolubarom, mi smo morali dalje, u noć. Čekao nas je Beograd, sav svjetlucav i zavodljiv. Na ulazu u grad klasična gužva. Nisam čuo vrišteće sirene. Nisam čuo škripu kočnica i sočne psovke. Sav sam bio popunjeno Tarom. Samo osjetih kako me neko kucnu po ramenu! „Dobro veče! Bus plus kontrola...“

DOPISNIK IZ DŽEPOVA PRIRODE
BRANISLAV MAKLJENOVIC

TREKKING kao novi urbani stil

O ovoj izazovnoj disciplini naš saradnik **Matej Perkov** razgovarao je sa **Zvonimirom Rožom** iz zagrebačkog Atletskog kluba „Sljeme“ ...

Zvonimir Roža

me muče dok se budim noću, porazgavarao sam sa Zvonimirom Rožom iz Atletskog kluba „Sljeme“.

Možeš li mi ukratko reći što je trekking?

- Trekking je fizička aktivnost koja podrazumijeva kretanje na nogama: hodanje, planinarenje ili trčanje po najrazličitijim prirodnim terenima i vegetacijskim sustavima - planinama, brdima, otocima ili ravnica, po označenim ili neoznačenim stazama, isključivo uz pomoć zemljovida, kompasa, propisane obavezne osobne opreme, vlastite hrane i vode i bez pomoći motoriziranih ili drugih sredstava kretanja - osim vlastitih nogu. Trekking utrke su različitih dužina i mogu se održavati na najrazličitijim prirodnim predjelima, vremenskim uvjetima i godišnjim dobima. Pravila trekking utrke nalažu da natjecatelji u

Kakvi su to ljudi koji šumom trče kao da im se nekud žuri? Kamo im se žuri, zašto trče i kakav je to novi trend u gradu? Iz mjeseca u mjesec sve više mladih u Hrvatskoj bavi se trekkingom - zanimljivim spojem klasičnog planinarenja i trčanja. Ova disciplina postaje sve popularnija i uspjela je u onom što planinarskim društvima dug niz godina ne uspijeva - privući gomilu mladih u planine. Je li je to sport, samo rekreatija, boravak u prirodi ili način života koji postaje novo obilježje urbanog stila? U želji da nađem odgovore na pitanja koja

određenom vremenskom roku moraju proći sve zadane kontrolne točke koje obilaze na način kako propisuje pravilnik svake pojedine trekking utrke. Sve utrke podijeljene su u tri težinske kategorije (ultra, planinarska i jogging kategorija), te prilagođene i namijenjene zahtjevima rekreativaca, spotaša-amatera, vrhunskih sportaša, turistima i zaljubljenicima u planine.

Što je trekking za tebe i zašto se time baviš?

- Nisam bio te sreće da me kao dijete „ukradu Cigani“ u parku i odvedu daleko, pa da me bude briga za sve i da mi cijeli život bude putovanje i igra, tako da se koncept trekking utrka izvrsno uklopio u moje želje za razonodom, zabavom i doživljajima sa svrhom kvalitetno iskorištene dokolice.

Što misliš, zašto je trekking privukao toliki broj mlađih ljudi?

- Koktel koji privlači mlade ljude sličnog svjetonazora sastoji se od: pozitivne atmosfere, jeftinih paketa, geografski diverzificirane ponude, te dobrog osjećaja kojeg trekkeri doživljavaju na utrci i nakon nje - tu bih citirao popularnu trekkericu koja je u zanosu party-a nakon

MljeTrekka izjavila: „Na trekkingu, a posebice nakon njega osjećam se tako dobro i sve mi je milina, kao kad obučem fino donje rublje“.

Kakav je profil jednog prosječnog trekkera?

- Prosječni trekker je: visoko obrazovan, natprosječnih prihoda, želi uspjeh i sreću sebi i drugima, pozitivno promišlja, posjeduje kreditne kartice, aktivnog je životnog stila te

**MITSKA I MISTIČNA,
PLANINA VELEBIT JEDAN JE OD
NAJZNAČAJNIJIH
SIMBOLA PREPOZNATLJIVOSTI
HRVATSKE U SVIJETU I SASTAVNI DIO
NACIONALNOG IDENTITETA**

Natjecanja

Postoji li nekakav sustav natjecanja?

- Naravno, postoji sustav natjecanje koji je uređen Pravilnikom Trekking lige - člankom 16. koji se odnosi na bodovanje i ukupni poretk. Dio članka 16. glasi: „bodovanje je odvojeno za Ultra i Planinarsku kategoriju; bodovi iz Jogging kategorije pripisuju se u Planinarsku kategoriju; poretk je odvojen za muškarce i žene; u sustavu bodovanja PUČTL-e i TL-e i poretku ne postoje starosne ili bilo koje druge kategorije; za ukupni poretk u TL-e 2013 za Ultra kategoriju buduje se na boljih 6 rezultata od mogućih 9 utrka plus Velebit Ultra Trail (100 km) koji se buduje po vrijednosti indexa x 1.5 Ultra kategorije sukladno bodovnoj tablici; ukoliko više natjecatelja u ukupnom poretku TL-e za prvih 10 mjeseci zauzme istu poziciju, prednost će imati natjecatelji s većim brojem boljih plasmana.“

statistički gledano - prosječno je do sada doživio: žene 36 godina; muškarci 35 godina uz +/- 1,5 godina odstupanja.

Koja je najpoznatija i najatraktivnija utrka u Hrvatskoj?

- To je svakako Velebit 100 Ultra Trail. Mitska i mistična, planina Velebit jedan je od najznačajnijih simbola prepoznatljivosti Hrvatske u svijetu i sastavni dio nacionalnog identiteta. Površinom je najveća planina Dinarskog sustava koja se uz obale Jadranskog mora od sjevera prema jugu proteže u duljini od čak 145 km, s najvišim vrhom od 1.757 m i više od 50 vrhova preko 1.500 metara nadmorske visine. Čitava površina Velebita ima zaštićeni status Parka prirode u kojem se nalaze i dva nacionalna parka - „Paklenica“ i „Sjeverni Velebit“, te je kao takvo najveće prirodno zaštićeno područje u Evropi - posljednja istinska divljina europskog kontinenta.

Od 2003. godine ova mitska planina postala je gladijatorska arena za jedan od najrespektabilnijih sportskih događaja u regiji južne Europe: „Velebit Ultra Trail“, utrku koju bi svaki trail trkač morao upisati u svoju sportsku biografiju, a svaki ljubitelj egzotike kao lokaciju koju se jednostavno mora posjetiti za života. Utrka od 100 kilometara sa 6.500 m uspona prolazi prohodnim i označenim

stazama i jedinstvenim prirodnim lokacijama Nacionalnog parka „Paklenica“ u kojem je svaki nadolazeći kilometar novo iznenadenje. Sve teškoće i umor ublažuju brojni vidici s Velebita koji se pružaju na desetine jadranskih otoka, a najveća nagrada za one koji stignu do cilja svakako je kupanje u toploj plavetnici Jadranskog mora. I hladna piva, naravno!

Koja ti je najdraža i zašto?

- Bez konkurenčije to je Velebit 100 Ultra Trail. Imao sam, kako bi nogometni trener Ćiro rekao „privilegij“ nastupiti na istoj 2013. i 2014. godine. Okušao sam se na prestižnih 100 kilometara (limit 33 sata) i obje godine uspio sam se upisati na listu finishera: 2013. bio sam 39. s vremenom 26 sati 56 minuta, a ove sam bio 31. s vremenom 27,51 min. Uz ranije navedeno, još bi nadodao neprocjenjivo osobno iskustvo koje sam stekao: od borbe sa samim sobom, vremenskim prilikama, kako oči održati otvorene tijekom noći, halucinacijama, te prodornog osjećaja ispunjenja po ulasku u cilj.

Koja su ti očekivanja u ovoj sezoni?

- Nakon 7. od ukupno 14 kola, nalazim se na 8. mjestu od ukupno 142 natjecatelja na Ultra kategoriji Trekking lige. Do kraja sezone očekujem iskorak prema naprijed, no primarni cilj je ostati neozlijeden i uživati na utrkama.

Priča se po kvartu da su posebno uzbudljive utke na jadranskim otocima. Slažeš li se s time?

- Jadranski otoci predstavljaju epohalnu pozornicu za odigravanje trekkinga. Zašto? Nitko od nas nije otok pa nam možda zato paše skupno trekkati po otocima. Vje-

rojatno ljudima paše netaknuta priroda, miris mora, okus soli i pejzaži Mediterana. Ipak smo zemlja s 1.000 otoka.

Dakle, možemo reći da su trekking utke vrlo bitne za produljenje turističke sezone, to jest razvoj turizma u Hrvatskoj općenito?

- Škrapping - trekking na otoku Pašmanu je pravi primjer. Već pet godina za redom ovaj nevelik i za klasičnog turista „manje privlačan“ otok sredinom trećeg mjeseca na nekoliko dana postaje „košnica“ s nekoliko tisuća posjetitelja te preko 900 trekkera na utrci. Program traje nekoliko dana i uključuje: sajam otočnih proizvoda, kulturno umjetnički program, „Raspivane gradele“ - gastro ponudu, radionice izrade tradicionalnih predmeta i nakita, stoga s razlogom nosi oznaku kvalitete -

„Hrvatski otočni proizvod“. Uz Škrapping valja izdvojiti i MljeTrekk sredinom proljeća, te početkom zime Rab i Krk trekking, koji svaki za sebe okupi oko 300 trekera.

Je li Medvednica kao jedna nevelika planina dobar poligon za treninge ili čak natjecanja?

- Da, zbog mnogo markiranih staza različitih nagiba i tehničke zahtjevnosti svakako je izvrstan poligon za

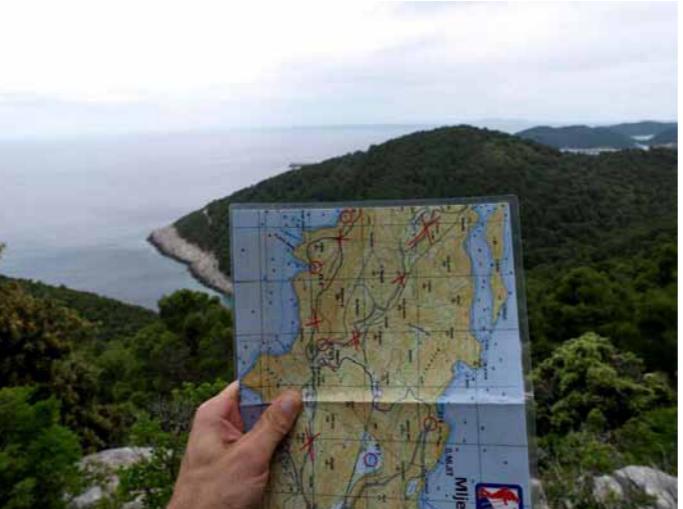

početnike, rekreativce i profesionalne sportaše. Trekking i trkačka natjecanja na istoj odvijaju se tijekom cijele godine. Nalazi se praktički u centru grada Zagreba, pa u samo nekoliko minuta nakon šume, divljine i fizičkih npora možete uživati uz kavicu u centru grada.

Tko su najistaknutiji trekkeri, imaš li nekog svog uzora?

- Dva imena valja istaknuti, u muškoj konkurenciji to je Goran Lesjak - profesor u osnovnoj školi, uspješno spaja poslovne obveze, obiteljski život i sport. Prošle godine je završio Ultra-Trail du Mont-Blanc među prvih 50, a ove godine Western States Endurance Run u Americi kao 37. za 19 sati i 45 minuta. Kod žena to je Tadeja Krušec - sportašica od malih nogu, već je osam godina „zaražena“ utrkama. Završila je jedan od najtežih ultramaratona u svijetu - Ultra trail du Mont Blanc, bila je 24. s vremenom 36 sati i 35 minuta, što je dosad najbolji hrvatski ženski rezultat, te je tri godine za redom pobijedila na kultnoj utrci Velebit 100 Ultra Trail. Vlastitih uzora nemam, sam sam sebi uzor.

S obzirom da svaki sport zahtjeva nekakva odricanja, kako izgleda tvoj sportski život, kako se pripremaš

Još riječ - dve...

Kakva oprema je potrebna i jesu li potrebna skupa ulaganja?

- Potrebne su vam tenisice za trekking namjenu za koje ćete morati izdvajati od 50 do 100 eura, te obavezna osobna oprema koja se sastoji od: kompasa, lampe, zviždaljke, astrofolije i kompleta prve pomoći - što je trošak od oko 50 eura. Cijena startnine kreće se od 15 do 20 eura, ovisno o utrci i kategoriji i uključuje topli obrok, kartu utrke, nagrade sponzora te osiguranje GSS - Gorske službe spasavanja. Najveći dio troška odnosi se na putovanje, ovisno iz kojeg dijela zemlje dolazite - ukoliko je polazna točka Zagreb, troškovi iznose od 5 do 70 eura, ovisno o destinaciji, te troškovi smještaja/spavanja koji iznose od 10 do 30 eura.

za natjecanja?

- Ne bih to nazvao odricanjima, mislim da je odricanje nešto drugo, primjerice kad se odrekneš žene, babe ili strica... Šalim se! Pripremam se sa Atletskim klubom Sljeme - Zagreb te održujem treninge s prijateljima na Medvednici, nasipu i Jarunu. Uz navedeno nastojim u pripreme ukomponirati i što više utrka, godišnje otrčim desetak trekkinga, te dva maratona i nekoliko polumaratona.

Postoji li trekkerska „liga prvaka“?

- Da, to je Ultra trail du Mont Blanc (168 km). Ovo neslužbeno svjetsko prvenstvo, zapravo, je avanturistički ultramaraton oko tridesetak kilometara dugačkog i petnaestak kilometara širokog Mont Blanca, koji počinje i završava u Chamonixu. Trasa utrke prolazi kroz tri države: Francusku, Italiju i Švicarsku. Svake godine okuplja oko 2.500 natjecatelja iz cijelog svijeta.

Za kraj, kako komentiraš utke na području ExYu? Natjecao si se na Durmitor i Čvrsnica treku. Je li bi bilo dobro povećati broj utrka na području bivše Jugoslavije?

- Smatram da bi trebalo povećati broj utrka na području bivše države poradi stvaranja nove i dodane vrijednosti sa svrhom rasta radosti, zaljubljenosti ili čak ljubavi prema istima od strane sudionika/natjecatelja, te profita kod organizatora. Samim time došlo bi do jačanja socijalnog kapitala koji bi olakšao pristup, obogatio zajednicu te doveo do novih zajedničkih akcija. Slavenska toplina i srdačnost zasigurno su preduvjeti za sinergiju, kvalitetnu komunikaciju, promociju i implementaciju trekking projekata.

Čitatelji, nalazite se pri samom kraju Trekking „prečaca“. Svaka Vam čast što ste stigli do ovdje. Svatko onaj tko se odvaži sudjelovati na trekkingu isprva je skeptik. Ja sam to svakako bio. Sumnjičavost nikada ne prestaje. Prvom prilikom pogledajte trekking uživo i ako Vam se svidi „kušajte“ ga!

TEKST: MATEJ PERKOV

FOTO: WWW.TREKING-LIGA.COM

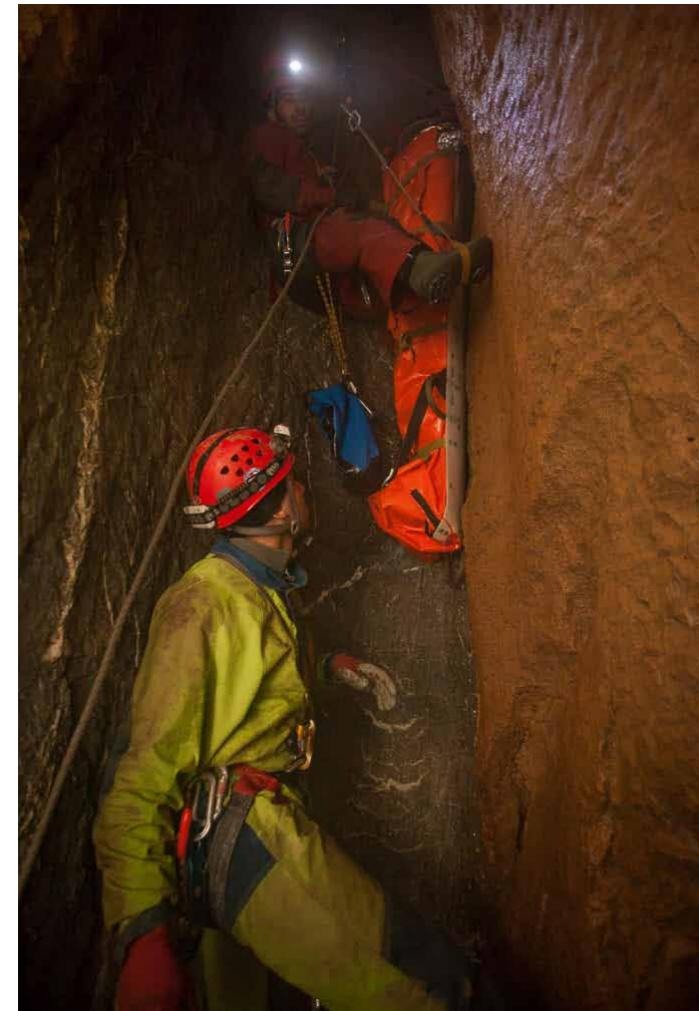

Vežba spasavanja iz speleološkog objekata

Vežba spasavanja iz jame u Laništu

Gorska služba spasavanja Srbije izvela je 15. novembra vežbu spasavanja iz speleološkog objekta. Lokacija ovogodišnje vežbe bila je jama u Laništu na Miroču, duboka 272 m...

Saradnja sa speleološkim klubovima iz naše zemlje i srodnim organizacijama iz okruženja nastavljena je i ove godine, jer su njihovi predstavnici uzeli učešće u izvođenju vežbe. Gorsku službu spasavanja Srbije predstavljali su spasioci tima za spasavanje u vertikalnim uslovima, spasioci logističkog tima i tima za spasavanje u opštim planinskim uslovima. Osim njih, na vežbi

su učestvovali i predstavnici službi iz regionala: Jamarske reševalne službe Slovenije, Hrvatske gorske službe spašavanja, speleospasilačkih službi iz Bugarske i Rumunije, SD „Ponir“ iz Banja Luke i predstavnici speleoloških klubova iz naše zemlje: Speleološkog odseka Beograd „Petar Bakić“, Akademsko speleološko alpinističkog kluba i specijalnih jedinica MUP-a Srbije.

Prema scenariju vežbe u jami u Laništu došlo je do povređivanja speleologa na dubini od 150 m. Upućen je poziv za pomoć Gorskoj službi spašavanja Srbije. Po dolasku na teren, formirane su spasilačke ekipe na površini i u podzemlju za izvođenje spašavanja iz speleološkog objekta po procedurama GSS-a.

Sedam spasilačkih ekipa u jami, uz koordinaciju članova štaba, baze, logističke ekipe i ekipe za površinski transport, uspeli su da, nakon pet i po sati, izvuku povređenog speleologa i transportuju ga do mesta gde se nalazilo sanitetsko vozilo. Celokupna vežba trajala je 12 sati.

Simulaciju pružanja prve pomoći unesrećenom u jami izveo je medicinski tim GSS-a. Njegov transport kroz jamu, specijalnim speleospasilačkim nosilom Nest, obavili su spasioci timova za spašavanje u vertikalnim i u opštim planinskim uslovima GSS-a, zajedno sa ostalim učesnicima vežbe, postavljajući potrebne sisteme za evakuaciju

Dosadašnje vežbe

Izvedene domaće i međunarodne vežbe spašavanja iz speleološkog objekta u organizaciji Gorskog službe spašavanja Srbije u proteklih nekoliko godina:

- Faca Šora, 2008. godine;
- Suvi ponor, 2009. godine;
- Rakin ponor, 2010. godine;
- Suvi ponor, 2011. godine;
- Ivkov ponor, 2012. godine;
- Rakin ponor, 2013. godine;
- Jama u Laništu, 2014. godine.

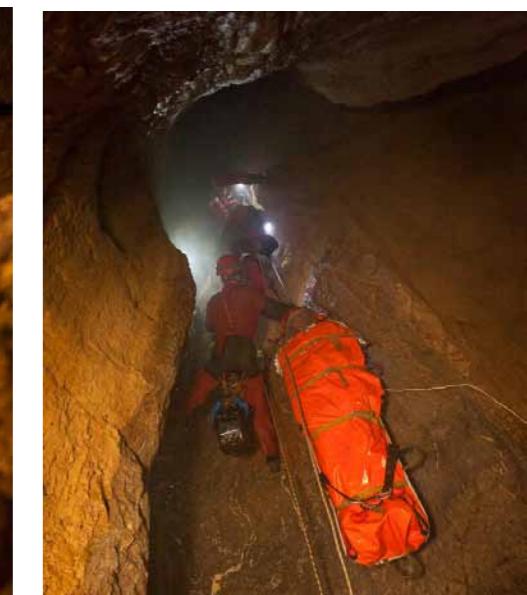

Telefoni gorske službe spašavanja u regionu
SVI NA JEDNOM MESTU

povređenog. Transport su otežavali uslovi u jami. Površinski transport, od ulaza u jamu do mesta predaje povređenog, izведен je uz upotrebu formacijskog nosila UT 2000.

Speleospasilačka vežba predstavlja jednu od najmasovnijih akcija Gorske službe spašavanja Srbije, koja se organizuje svake godine. Vežba na direktni način prikazuje raspoložive potencijale naše službe za spašavanje iz podzemlja, ali je i najbolja prilika da se vidi kako bi generalno izgledala realna situacija spašavanja na nepristupačnim terenima i saradnja sa ostalim srodnim službama iz naše zemlje, kao i kolegama iz okolnih zemalja. Na nedavno održanom Evropskom slupu speleologa u Italiji, na kome su učestvovali i predstavnici GSS Srbije, kao jedni od osnivača Evropske asocijacije za spašavanje iz jama, upravo je potenciran značaj međunarodne saradnje speleospasilačkih službi. Neophodna je razmena iskustava, neprestana obuka, usklađivanje postojećih procedura i nabavka savremene

opreme u cilju bržeg, efikasnijeg i sigurnijeg izvođenja zajedničkih akcija spašavanja iz jama i pećina, jer ovaj vid spašavanja spada u red najtežih i najzahtevnijih. Poseban deo skupa bio je posvećen analizi najvećih speleospasilačkih akcija u proteklih godinu dana, pre svega akcije speleospasavanja u Nemačkoj, izvedene u junu, kada je nakon 13 dana iz jame sa dubine od 960 m spasen nemački speleolog. ■

Održana treća avanturistička trka

Treća po redu avanturistička trka na trasi Zubin Potok – Mokra Gora – Gazivode održana je 11. oktobra u opštini **Zubin Potok (Srbija)**...

Treća po redu avanturistička trka u opštini Zubin Potok održana je 11. oktobra. Oktobarski sunčan i veoma topao dan dočekao je oko sto učesnika koji su tog dana startovali u osam sati iz sela Kovače na 713 mnv. Sportska staza bila je duga oko 25 kilometara sa najvišom tačkom vrha Berim na 1.731 m, dok je rekreativna bila kraća i obuhvatila

nešto nižu tačku, odnosno prevoj Previju na 1.305 mnv. Cilj je bio u kampu na jezeru Gazivode.

Najviše učesnika opredelilo se za pešačenje, stoga ne objavljujemo rezultate prvih deset u muškoj i ženskoj kategoriji, već samo takmičare koji su pretrčali 25 kilometara nimalo lakog terena sa visinskom razlikom od 1.018 m.

U saradnji sa „Outdoor In“ iz Zubinog Potoka ovaj događaj protekao je na visoko profesionalnom nivou. Posvećenost „Outdoor in“ tima prema ovoj trci primetili su i mnogi koji su bili i na našim prethodnim trkama. Kao i uvek pokazali su se kao najbolji domaćini u želji da prezentuju i promovišu svoj kraj koji ima veliki potencijal ne samo za

razvoj turizma, već i mnogih sporstava na otvorenom i avanturističkog turizma.

U logistici je bilo oko 50 ljudi. Na kontrolnim tačkama delila se voda i slatkiši, dan pre sendviči. Desetak terenskih vozila dežuralo je ceo dan na terenu, kao i služba hitne pomoći i policije. Pored kontrolora iz „Outdoor In“ tima, veliki doprinos u logistici dali su momci iz civilne zaštite Zubinog Potoka, pritekavši u pomoć kome god i šta god je zatrebalo i prevozeći sve što je bilo potrebno. Takođe su i bajkeri koordinirali na terenu.

Staza koju su Ricko, Željko i Lazar pre trke markirali, a dva dana pre iste je svi mi zajedno pojačali označavajućim trakama je bila odlično označena da je mogla lako da se prođe i bez vodiča. I pored ove činjenice, domaćini su uposlili vodiče Miroslava Lazarevića i Miroslava Božovića (PK „Berim“ iz Zubinog Potoka), Žarka Prodanovića (PK „Gora“ iz Kragujevca) i Radeta Kneževića (PK „Kopaonik“ iz Zvečana) da vode i paze na učesnike koji nisu trčali iz sportske, kao i rekreativne kategorije. Miroslav Ćela Lazarević iz PD

„Zmaj“ iz Zvečana i Bojan Slavković su bili zaduženi za fotografisanje. Za one brže tu je bio Nikola Bojović koji je bio na začelju kolone. Pored domaćih bilo je puno stranaca iz Finske, Nemačke, Grčke, Irske, Belgije, Švajcarske i Italije, a šetnju Mokrom Gorom ulepšali su paralajderisti koji su poleteli sa Berima i jedriли nebom iznad nas.

One prve koji su stigli na cilj Sreten, državni reprezentativac u kajaku, provozao je po jezeru, dok su se ostali sunčali na plaži ili šetali u okolini čekajući ostale. Neki su i sami probali da veslaju održavajući

Rezultati

ŽENSKA KATEGORIJA

1. Marta Jovanović 03:05:56
2. Marija Čosić 03:27:58
3. Ana Milosavljević 03:36:30
4. Anne Meskanen 03:41:33

MUŠKA KATEGORIJA

1. Aleksandar Dimitrijević 02:21:22
2. Goran Miličić 02:28:16
3. Đorđe Đurić 02:28:28
4. Sreten Biljić 02:50:02
5. Đorđe Dukić 02:59:25
6. Milan Prodanović 03:04:40 km
7. Dragoje Kastratović 03:13:35

ravnotežu kao početnici u nestabilnom kajaku.

Po završenoj trci, u velikoj prostoriji na obali jezera, učesnike je dočekao svečani ručak, proglašenje pobednika i dodela nagrada. Za prvo mesto po 100 evra i paket „Revita“ napitaka, drugo po 50 evra i treće po 20 evra za mušku i žensku kategoriju.

Od pobednika moram da istaknem Martu Jovanović i Gorana Miličića iz Zubinog Potoka i Đišu Đurića iz Kosovke Mitrovice, atletičare kojima je ovo bila prva planinska trka. Aleksandar Dimitrijević iz Mladenovca (rodom iz okoline Prištine) takođe je početnik u planinskim trkama, a ostvario je prvo mesto. Marija Čosić iz Smederevske Palanke zauzela je drugo mesto iako je pre trke zbog povrede tetiva stopala razmišljala da li da uopšte trči. Ana Milosavljević iz Beograda je, kao i na našoj prethodnoj trci, osvojila treće mesto. Anne Meskanen, ambasadorka iz Finske je sa samo pet minuta razlike stigla iza trećeg mesta, a bila je jedina dama u godinama koja trčala ostvarivši zavidan rezultat. Sreten Biljić iz Bajine Bašte je ovom trkom otkrio svoj novi talenat pored kajaka i nadamo se da će se ubuduće češće takmičiti i u planinskom trčanju. Đorđe Dukić iz Sremskih Karlovaca je na našoj prethodnoj trci na Staroj planini osvojio treće mesto, a ovde ga je izgleda očarala lepota Mokre Gore pa je ovog puta malo posustao. Milan Prodanović iz Kosovske Mitrovice i Dragoje Kastratović iz Zvečana su takođe lepo iznenađenje i takmičari koji su prvi put učestvovali u našoj trci i ostvarili dobar rezultat.

Večernje sate učesnici su proveli na odličnom koncertu grupe iz Raške u Domu kulture u Zubinom Potoku i okolnim kafićima gde je bilo dobro društvo i zabava.

Uz sve aktivnosti, trka je skoro prerasla u Team building. Jutro je osvanulo u Sportsko - rekreativnom centru „Mokra Gora“ gde su u zagrejanoj sali sertifikovani instruktori Joga saveza Srbije, Andrija Novaković i Ivana Stanković održali javni čas joge za učesnike i domaćine.

U sali su članovi tima „Outdoor In“

nedavno postavili i veštačku stenu za penjanje i tako podstakli veliki broj mladih ljudi da počnu da se bave sportskim penjanjem.

U povratku ka Beogradu posetili smo manastir Gradac, zadužbinu Jelene Anžujske, supruge srpskog kralja Stefana Uroša I, kad već nismo mogli da vidimo u Brnjacima njen dvor koji je potopljen i ostaci danas leže u dubinama Gazivodskog jezera. Zaustavili smo se i ispod starog grada - tvrđave Maglič i takođe ga posetili i uživali u predvnom pogledu na Ibarsku klisuru.

Ovo je jedna od, do sada, najbolje organizovanih trka. Kada se radi sa ljudima kojima je zaista stalno da nešto urade za svoju lokalnu zajednicu, koji su odgovorni i povrh svega

poslovni, onda je to veliki korak ka uspehu. Volela bih da je više takvih u našoj zemlji i da interes za dobrobit zajednice stave iznad ličnih interesa.

Najveću zahvalnost dugujem Dragiši Mijačiću, direktoru projekta „Outdoor In“ iz Zubinog Potoka, koji je dao sve od sebe da ovaj događaj prođe ovako odlično kako je i prošao. Uz ovaku pozrtovanost opština Zubin Potok će uskoro postati centar za posetu velikog broja turista i avanturista. Zato sve vas, koji niste bili, pozivamo da posetite ovaj kraj, jer vratićete se iz istog sa najlepšim uspomenama.

Vidimo se na sledećoj prolećnoj avanturističkoj trci na Tari.

DRAGANA RAJBLOVIĆ
SPORTSKI KLUB „ALTI“

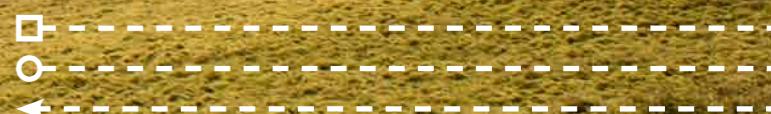
Moj sportski IZBOR

Pristigle su brojne fotografije i priče, pa je za žiri bio pravi izazov da izabere najbolje i dodeli vrede poklone

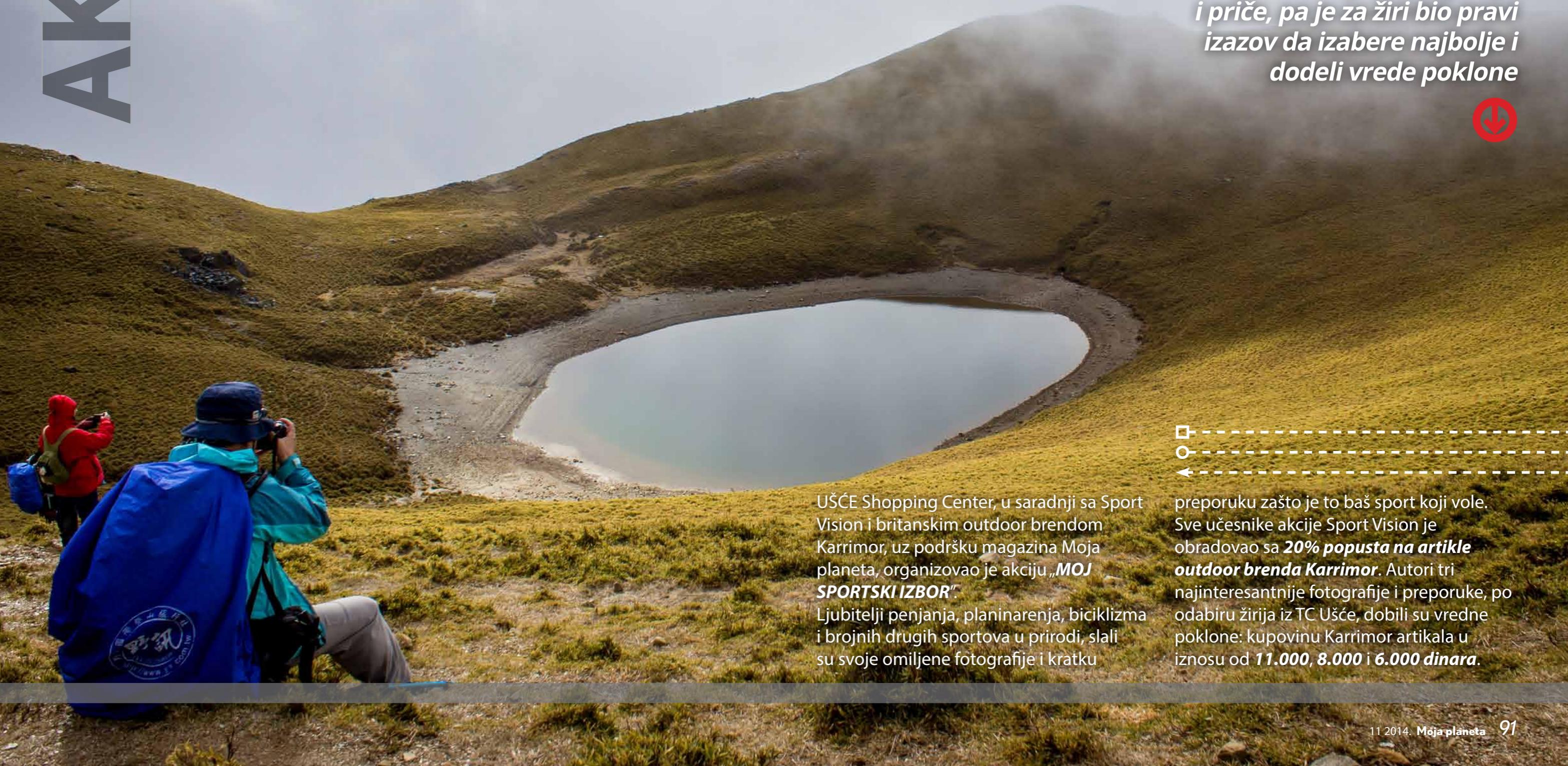

UŠĆE Shopping Center, u saradnji sa Sport Vision i britanskim outdoor brendom Karrimor, uz podršku magazina Moja planeta, organizovao je akciju „**MOJ SPORTSKI IZBOR**“.

Ljubitelji penjanja, planinarenja, biciklizma i brojnih drugih sportova u prirodi, slali su svoje omiljene fotografije i kratku

preporuku zašto je to baš sport koji vole. Sve učesnike akcije Sport Vision je obradovao sa **20% popusta na artikel outdoor brenda Karrimor**. Autori tri najinteresantnije fotografije i preporuke, po odabiru žirija iz TC Ušće, dobili su vredne poklone: kupovinu Karrimor artikala u iznosu od **11.000, 8.000 i 6.000 dinara**.

Dragi naši,

Hvala svima na učestvovanju u konkursu Moj sportski izbor!

Evo i imena naših pobednika:

I mesto - Vladimir Živković

II mesto - Simonida Dragaš

III mesto - Jelena Paklar

Slede fotografije i tekstovi učesnika konkursa - prvih 10 mesta.

1. MESTO

Još kao dete sam bio nemirnog duha i izražene volje. Teško je bilo sprečiti me, ako nešto naumim da učinim.

Teško je bilo i stići me. Do dvadesete sam lutao od sporta do sporta, ali se nisam pronašao ni u jednom. A onda sam sasvim slučajno otkrio nešto što je zaokupilo svu moju pažnju, što je smirilo moj nemirni duh, što me je ispunilo. Bilo je to sportsko penjanje. Otišao sam u društvo i bila je to ljubav na prvi pogled. Krenuo sam da učim korak po korak do vrha. Sa svakim novim osvojenim metrom stene bio sam srećniji i zadovoljniji. Vrebala su nova iskušenja, mamile me opasnosti i rizici, a adrenalin je bio sve veći, ja sve zadovoljniji. Svaki osvojeni cilj bio je podsticaj za još više i jos bolje. Neopisiva je ta lepotu družiti se sa pticama, gledati svu lepotu prirode iz ptičje perspektive. Ne mogu reći da li je lepše posmatrati sa stene rađanje jutra, kada se sunčevi zraci probijaju kroz granje

ili zalazak sunca koji se kao vatrena kugla izgubi iza horizonta ili zaroni u more. A tek društvo koje sam stekao osiguravajući njihov život ili oni moj. To su verujem prijateljstva za ceo život. Tu se rađaju nove ljubavi,

sklapaju brakovi, dodaju novi kumovi. Cela jedna srećna i vesela porodica. Život jednog penjača je zaista uzbudnje, iznenadenje, pesma, priča i jedna velika životna škola.

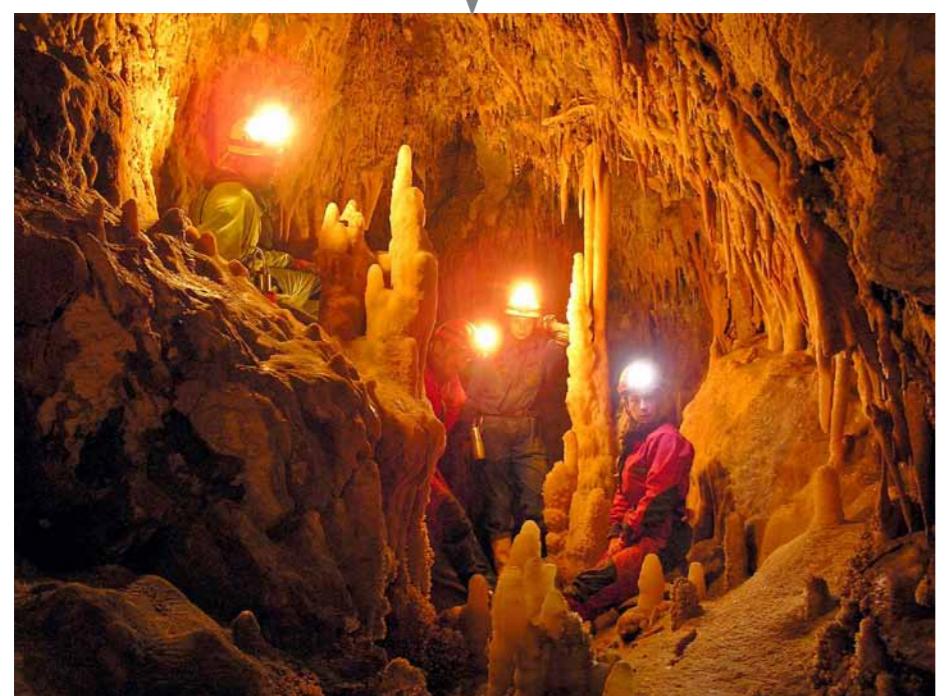
Vladimir Živković

2. MESTO

Izbalansiran odnos adrenalina, želje za istraživanjem, šetanja po prirodi i druženja. Kome ne smeta da se malo izblatnjavi pri ulasku u neki speleološki objekat može prijatno da se iznenadi unutrašnjošću, odnosno, mogućnostima prirode (vode i rastvorljive stene) da stvara oblike. Pećinski nakit, koji se stvara hiljadama godina, formira oblike koji plene svojim postojanjem i ostavljaju bez daha. U dvorani prepunoj nakita nikada niste sigurni da li ste i dalje „samo u pećini“ ili ste našli tajni prolaz do Ali Babine pećine iz crtanih filmova (ne po sastavu već po lepoti prizora) :)

Fotografija je nastala prilikom posete Bogovinskoj pećini.

Simonida Dragaš

3. MESTO

Nije stvar u tome da osvojiš vrh. Ne čeka te gore nikakva nagrada, čak - gotovo odmah se kreće nazad. Hiljadu, dve... Tri hiljade metara. Same brojke ne znače ništa.

Izazov koji sebi postavljaš, napor kom se izlažeš, ljudi sa kojima hodaš, priroda koja te okružuje, način na koji reaguješ, ono što te raduje, ono što te ljuti i ono pred čim si nemoćan... Svaki put je drugačije. Svaki put se nekako promeniš.

Jelena Paklar

FINALISTI

Planinarenje je za neke sport, za mene je to way of life, jer kad zapertlam svoj Karrimor, osećaj je neponovljiv i jak. Penjanje po strmoj planini, osećaj pobjede daje meni, kao da sam deo prirode, takav osećaj u srcu me ne mine. Drugarstvo koje planinari stvore, traje i do penzionerskih dana, prožet osećaj sigurnosti, je ono što traje medju nama. Ljubavi se prave radaju tu, planina im unosi magiju, želje se prosti stopi u jednu, doživeti uvek iznova planinu vrednu!

Dejan Duduković

Moj sportski izazov je planinarenje. Na fotografiji je vodopad u Sopotnici, bizu Prijepolja, moj suprug, naša beba od 13 meseci i ja.

Decu od malih nogu treba voditi u prirodu, jer kako će je zavoleti ako u njoj ne borave. Planinarenje, priroda je ključ za kvalitetniju komunikaciju u porodici. Mesto gde čovek istinski može da razume drugog čoveka, da se opusti i pronađe svoj mir. Svi mi težimo da nas ljudi oko nas razumeju, saslušaju, a priroda je idealno mesto gde porodica može da se istinski upozna, izgradi, postavi prave temelje, nađe svoj mir, napuni baterije i da bude spremna na sve izazove koje je očekuju.

Frozina Valek

AKCIJA

- Preporuka za sportsko penjanje: Osećaj slobode, boravak u prirodi, kreativnost u rešavanju svakog smera iznova i iznova, briga o bezbednosti drugih, izazov tela na fizičkom i psihičkom nivou, savladavanje strahova, upoznavanje divnih ljudi i druženje, a kao šlag na tortu mogućnost fotografisanja najdivljijih i najdivnijih pejzaža netaknute prirode. Mislim da je za početnu preporuku sasvim dovoljno.

Bogdan Pavković

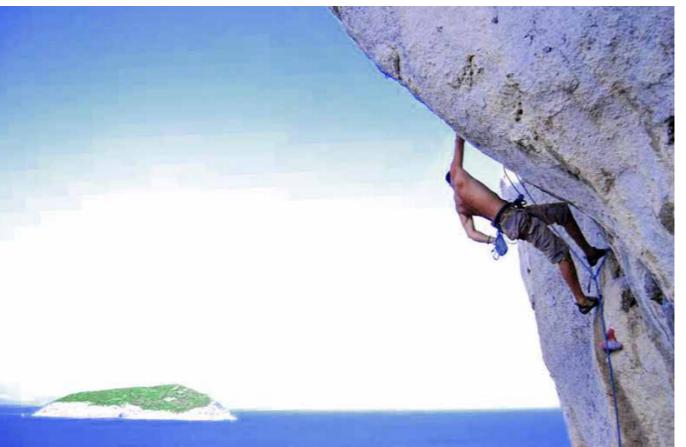

Trudim se da sportom bavim skoro svakog dana i nije mi bitno da li je sportska sala ili teretana. Ali ipak mi otvoreni prostor najviše čuči, jer u njemu čovek svakojake veština može da nauči. Bilo da je trčanje po šumi ili sportsko penjanje, uz aktivnost napolju se posećam kao da imam i par godina manje. A zgibovi na grani drveta ili na travi trbušnjaci, dobri su za trening duha, ali i mišići su sve jači i jači. Biti fizički aktivan meni mnogo znači, a čak ni Čak Noris sada samnom ne smee da se kači. Aktivnosti u prirodi su sportski izbor moj, pa mislim da bi Karrimor oprema i ja bili pravi savršeni spoj.

Jasmina Makuljević

□ Upoznali smo se sasvim slučajno, pre skoro deceniju. I od tada smo nerazdvojni - stena i ja, priroda, penjanje i ja. Dugo mi je trebalo da nađem sport koji mi odgovara, koji mi zadržava pažnju, koji me „tera“ da vežbam i usavršavam se. Sport kome bih se iznova vraćao. I upravo se to desilo kada sam se susreo sa penjanjem, nekako sam odmah znao da je to to. Ništa mi nije bilo teško i sve mi se činilo zanimljivim. Penjući različite stene, različite visine i težine, otkrivaо sam da su granice ljudskih mogućnosti zaista pomerive. Da je samo važno verovati u sebe i svoje sposobnosti. Da je važno predano raditi, vežbati i ne predavati se. Verovati da je sve moguće. I sve ostvarivo. Zato me je penjanje toliko i privuklo. Taj adrenalin koji osetite kada uradite pokret za koji ste bili sigurni da je nemoguće uraditi, kada nakon dugog vežbanja popnete ono što ste sebi postavili kao zadatak, je zaista neprocenjiv. Neprocenjivo je i uživanje u prirodi, u neobičnim predelima, koje možda nikada ne bih obišao i upoznao da se ne bavim ovim sportom. Uživanje i u različitim susretima i interesantnim ljudima koje sam upoznao tokom svih ovih godina. Zato ga i preporučujem svima. Svima koji su dovoljno hrabri i spremni na izazov, svima koji žele da oseće da je sve

Nenad i Tatjana Tintor

Moj omiljeni sportski izbor je trčanje. Preporučujem ga, jer je trčanje moj beg u neki lepši i zanimljiviji svet, svet gde nema zidova i prepreka, gde se diše punim plućima i gde se osećam srećno. Svako trčanje u meni

Svako trećanje u meni
budi zahvalnost prema ovom sportu
jer me je bar na sat, dva odvojilo od
kancelarije, buke, gradskog prevoza,
zagujljivog vazduha i dugotrajnog
sedenja i neaktivnosti. Trčanjem
sam spoznala čari i pozitivne strane
ovog sporta, sporta koji utiče da se
osećate fantastično, jer:

- a) trčite u prirodi, na otvorenom,
- b) trčite sa vama dragim ljudima,
- c) dok ste u trkačkim patikama, trčite
u najudobnijoj obući na svetu,
- d) uz trčanje ste u kondiciji i više nije
problem svezati perlu i popeti se na
sedmi sprat bez lifta,
- e) osećate se poletno i na vama je
sve manje sala koje svima smeta
i stvara osećaj da ste konstantno
dužni nešto da skrivate.

- f) kroz trčanje upoznajete svoju okolinu, svoj grad i njegove skrivene ulice,
- g) kroz trčanje shvatate da su mnogi zadaci u kući i na poslu mnogo lakši od trčanja dugih distanci (maratona i polumaratona). Uz takav stav ih i lakše obavljate.

h) dok gledate kilometre ispred sebe shvataće da su neke stvari, koje vam u ovom trenutku izgledaju daleko, zapravo veoma dostižne, ali da za njihovo dostizanje morate dobro da se oznojite. Kada dostignete cilj, znoj se pretvara u radost :-)

je pretvara u radošć :).

ij) i za kraj - trčati možete uvek - tokom leta, jeseni, zime i proleća i stvoriti pregršt predivnih i nezabovravnih uspomena.

Dragana Kurtović

Svaka osvojena stena je podstrek za nove izazove - kako penjačke, tako i ostale životne izazove! Sportsko penjanje je, ukratko receno, sport koji dozvoljava pomeranje postavljenih granica!

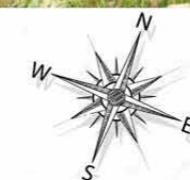
Milica Ognjanović

KOMBI PREVOZ PUTNIKA

email: info@aleksandartijanic.rs

mob: +381 63 210 983
 Kombi prevoz putnika

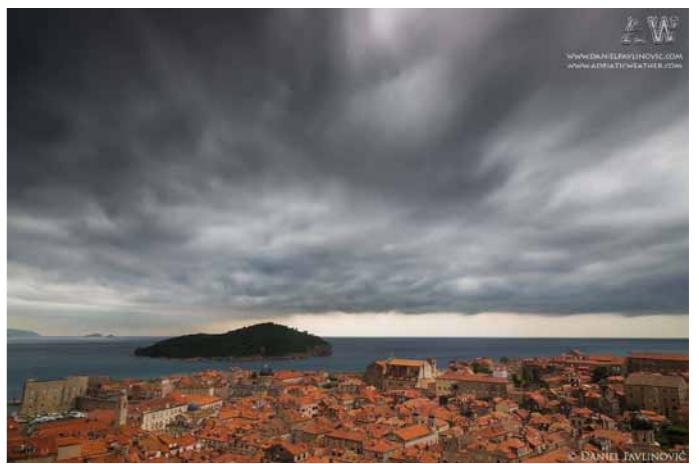
Iskren prijatelj prirodi i čoveku

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati!

**Sve informacije na telefon:
+381(0)65 888-08-57**

Lovci na oluje

Daniel Pavlinović, Hrvoje Batinić, Zlatko Barać, Hrvoje Margaretić i Boris Bašić članovi su odvažne grupe „**Storm Chasers Dubrovnik**”...

Njihov lov je opasan, pun adrenalina i bezbjedan je za sve sve osim za njih - lovce na oluje. Prvi lovac na oluje bio je David K. Hoadley, koji je 1956. godine započeo avanturu koja i danas množe ne samo oduševljava, nego i malo plaši. Ulovala sam dva člana vrlo zabavne ekipe iz Dubrovnika koji se bave, za ovo područje, malo neobičnim poslom.

„Storm Chasers Dubrovnik“ kao grupa postoji već tri godine, no i mimo formaliteta zvanog SCD svaki od nas fotografira vremenske (ne)prilike duže vremena. SCD trenutno broji pet aktivnih članova, a to su Daniel Pavlinović, Hrvoje Batinić, Zlatko Barać, Hrvoje Margaretić i ja - Boris Bašić. Različitim smo stupnjeva formalnog obrazovanja od magistara struke do

Daniel Pavlinović

Boris Bašić

tehničara. Kada ne lovim munje radim kao fotograf tako da sam cijelo vrijeme s aparatom u ruci, što je olakotna okolnost jer sam, skoro uvijek spremam 'okinuti' fotku ili dvije iako mi nekada posao ne dozvoljava. Za zabavu smo svi pretežno spremni osim kada smo u stiscu s poslom, no ako su vremenske prilike povoljne za lov tada je fotografija uvijek na prvome mjestu“, kaže Boris Bašić.

Drugi „lovac“ Daniel Pavlinović dodaje: „Mi kao ekipa smo već godinama prije toga krenuli u 'akciju'. Osobno se ovim od djetinjstva, jer me meteorologija zanima otkad znam za sebe. Zanimanje za fotografiju je krenulo slučajno, jer sam želio bilježiti vrste oblaka fotoaparatom pa se tako, nenadano, pojavila i ljubav za fotografijom. Različitim smo zanimanja, no ovo nas definitivno spaja. Čini mi se da spremnost za zabavu ovisi i o samoj akciji. Kada se očekuje nekakvo ludilo, svi smo euforični i rasploženi, a ako akcija ne ispunjava očekivanja, onda zna uslijediti razočaranost i nikome se ništa ne da.“

Oprema za posao kojim se bavite je dosta skupa, kako uspijete da je sačuvate i da li postoje nešto od tehnologije što bi ste htjeli da imate a da vam nije dostupno? Da li ste zadovoljni kvalitetom odjeće jer ste izloženi ekstremnim uslovima?

Daniel Pavlinović: „Da, ovo je vrlo skup 'sport'. Opremu čuvamo koliko možemo, a tu i tamo neminovno je da ponešto i strada. Sva oprema je potrošna pa se pomalo mijenja tijekom vremena. Moglo bi se reći da su od svega foto objektivi i filteri nešto što najdulje traje, a sve ostalo dolazi i prolazi. Osim foto opremom, raspolažemo i različitom meteorološkom opremom, koju često nosimo i na teren. Osim toga, ugradili smo i automatsku meteorološku postaju na Petku, koja nam pruža bitne podatke, a uskoro ćemo ugraditi i jednu u Gružu, koja će imati relevantne podatke za gradsko područje. Ono što nedostaje nama, ali i bilo kome tko prati meteorološke prilike ili mu posao ovisi o njima jest meteorološki radar. Područje Dalmacije je jedino u Europi koje nije pokriveno meteorološkim radarima, a meteorološki radari pružaju jedinstvene podatke, vrlo bitne za kratkoročnu prognozu, pogotovo kada su u pitanju opasne oluje. Što se odjeće tiče, sve ovisi gdje se odvija akcija i kakvog je tipa, no posebna odjeća u principu je potrebna samo kada je u pitanju snijeg i olujni vjetar i po tom pitanju nemamo problema.“

Boris Bašić: „Fotografiranje prirodnih ekstremra nikada nije lagan zadatak, kako za fotografa tako i za opremu. Od opreme preferiram Canon fotoaparate i objektive, a mogu reći da su prošli kroz dosta toga, od izlaganja ekstremno niskim i vlažnim uvjetima, kada bi se aparat doslovno zaledio, do zalijevanja morskom vodom i pjenom... Osim manjih problema, oprema uvijek prezivi. Naravno, uvijek težimo napretku, pa tako i u fotografskom aspektu.“

Koliko obraćate pažnju na upozorenja prije određenog nevremena i da li imate izrađen sigurnosni plan?

Daniel Pavlinović: „Mi sami izrađujemo prognoze iz rezultata prognostičkih modela, tako da znamo kakvo vrijeme slijedi i koliko je opasno. Ne postoji određeni sigurnosni plan jer

Nagrade

Postali ste slavni širom svijeta. Možete li nam nešto više reći o nagradi koju ste skoro dobili i koliko ste nagrade ukupno dobili zahvaljujući ovom poslu? Kakav je osjećaj biti poznat širom svijeta?

Daniel Pavlinović: „Dvije fotografije su mi ušle u službeni kalendar Svjetske meteorološke organizacije (WMO) i to je za mene veliki uspjeh. Bit će prezentirane i u njihovim online galerijama, a fotografije će izaći i u godišnjem UN-ovom izvješću o klimi. Ovo mi je druga značajnija nagrada ove godine, a prva je bila pobjeda u meteorološkom foto natječaju povodom Svjetskog meteorološkog dana, kada sam dobio put u Gardaland. Kakav je osjećaj biti poznat širom svijeta zaista ne znam, jer mi se i ne čini da je baš tako. Istina je da se pročulo za nas u foto krugovima i to je to za sada.“

Boris Bašić: „Neke od fotografija su, može se reći, obišle svijet. No to je rezultat upornosti i volje, jer iza svake dobre fotke stoje sati i sati boravka na kiši i vjetru po nimalo ugodnim uvjetima. Neke od fotografija su objavljene na CNN-u i Huffington postu, kao i u National geographicu.“

svako nevrijeme je svoja priča i uvijek postoje određene razlike ostvarenog u odnosu na prognozirano. Osim toga, često se uvjeti i tijekom samog nevremena brzo mijenjaju, no mi smo na to naučili i znamo se ponašati tako da se ne ugrozimo, a da opet dobijemo što tražimo.“

Što se tiče fotografije, vrlo često su slike daleko bolje kada se slikava izvan oluje prema njoj, nego unutar same oluje, jer su uvjeti vrlo teški i ako se nešto i uspije fotografirati, često se na slici od kiše i slabe vidljivosti ne vidi ništa posebno."

Boris Bašić: „U pravilu za neko nevrijeme znamo 24 sata unaprijed da će se dogoditi na nekom širem prostoru. Međutim, te prognoze nisu uvijek precizne. Lov na oluje zahtjeva dosta improvizacije i prilagodnjivosti trenutnim uvjetima. Sigurnost bi uvijek trebala biti u prvom

planu iako se tijekom godina dogodilo par situacija gdje je munja udarila preblizu. Na primjer, ovo ljeti sam fotografirao munju na oko 30 m udaljenosti, iz tog 'okršaja' sam izašao samo s napuklim bubenjićem.“

U slučaju da pođete u SAD koliko bi vremena bilo potrebno da se pripremite za to iskustvo, jer tamo je situacija drugačija a i možda je teže upoznati lokaciju „lova“?

Daniel Pavlinović: „To bi iziskivalo određenu pripremu, no ne predugu. Znamo koja su područja u koja bismo išli i u koje doba godine, a koristili bismo iste prognozičke modele kao i sada, te satelitske snimke i ostale podatke, kao na primjer s mreže Blitzortung. Bilo bi zahtjevnije jer se radi o površinski znatno većem području, pa bi trebala i određena doza sreće za nešto 'uloviti'“

Boris Bašić: „Put u SAD bi zasigurno zahtjevao određenu fazu pripreme. Ogroman je prostor 'lova' i oluje su dosta intenzivnije. Lociranje i praćenje oluja bi radili uz pomoć dostupnih prognozičkih servisa koji nude trenutnu radarsku situaciju.“

AKO NETKO ŽELI FOTOGRAFIJATI DINAMIČNE METEOROLOŠKE POJAVE, MOJ SAVJET JE DA PRVO POČNE OKO SVOJE KUĆE, U SVOM PODRUČJU

Da li Vam se kad desilo da ste neku oluju precijenili ili potcijenili i što biste poručili pojedincima koji dijele istu strast?

Daniel Pavlinović: „Nikad prognoza nije 100% točna pa oluja uvijek ispadne barem nešto slabija ili jača od očekivanog. Kod ovog bi pomogli spomenuti meteorološki radari. Što se sigurnosti tiče, uvijek očekujemo najteže uvjete i na takve se pripremimo. Puno je manji problem ako uvjeti onda ne budu teški, nego što bi bio da se pripremimo na slabije uvjete od ostvarenih. Oni koji dijele ovu strast najčeće počnu ili s nečim vezano uz meteorologiju ili fotografiju. Ako netko želi fotografirati dinamične meteorološke pojave, moj savjet je da prvo počne oko svoje kuće, u svom području. Tako će stjecati potrebno iskustvo i naučiti se vaditi maksimum, jer izazov je napraviti novu zanimljivu sliku na uvijek istom području.“

Boris Bašić: „To se događa jer zapravo ne postoji metoda kojom bi egzaktno mogli odrediti kolike će jačine biti određena oluja. Zna se samo u kojoj je mjeri atmosfera nestabilna i što se može očekivati. Biti dobar u ovome zahtjeva mnogo sati provedenih vani na terenu jer je to jedini način da se upozna kretanje i ponašanje oluja na nekom terenu u određenim situacijama.“

Kako kreće potraga za olujom, možete li čitaocima da opišete taj proces?

Daniel Pavlinović: „Mi se u sklopu ovoga bavimo i

Još riječ - dve...

Je li Balkan spremjan za klimatske promjene i kakva su vaša zapažanja kad su te promjene u pitanju?

Daniel Pavlinović: „U zadnje vrijeme zabilježen je niz rekorda. Primjerice, najviša temperatura u Dubrovniku otkad postoje mjerena (kolovoz 2012. godine, 38,3 °C), najviše temperature i po ostalim mjesecima, primjerice listopad je obarao rekorde dvije godine zaredom (2011. i 2012.), u studenom prije četiri godine imali smo rekordnu dnevnu količinu oborine, a ona je 'popravljena' u rujnu ove godine (192 litri po metru kvadratnom u 24 sata) itd. Sve bi to mogli biti odrazi klimatskih promjena. O spremnosti područja Balkana na klimatske promjene teško mi je govoriti, no primjeri s nedavnim poplavama mogli bi biti indikativni.“

Boris Bašić: „Moderna civilizacija kao takva je sada više no ikad osjetljiva na vremenske ekstreme. Ovo proljeće smo mogli svjedočiti ekstremnim kišama u regionu i štetama koju je ta kiša napravila. Dakle, ne samo Balkan, nego cijeli svijet danas je, više nego ikada, osjetljiv na prirodne ekstreme bilo da su to oluje, erupcije vulkana, potresi i slično.“

prognozom vremena, koju iznosimo i nekim medijima. Tako znamo kakvo nas vrijeme očekuje i izlazak planiramo u skladu s očekivanim vremenom. Ponekad stiže ciklona s olujnim jugom ili burom, nekad fronta s grmljavom, mnogo je različitih tipova (ne)vremena. Kada se na vidiku pojavi zanimljiva situacija, nekoliko dana je pratimo i dogovaramo gdje ćemo ići. Ponekad krenemo tik prije oluje, a ponekad, ako idemo udalje krajeve, i satima prije.“

Boris Bašić: „Svaka potraga za olujom kreće čekanjem. Čeka se dovoljno nestabilna atmosfera koja može proizvesti i podržati jače nevrijeme. Kada se takva situacija dogodi, prate se prognozički modeli i u okvirno vrijeme izlazi na teren. Prema dostupnim podacima za trenutnu situaciju se donosi odluka u kojem se smjeru i koja oluja prati i kreće se. Nekada ne ufoatkamo ništa, a nekada se vratimo punih kartica doma sretni.“

Koje su vam do sad najljepše uspomene i koliko vas često bude strah od nevremena?

Daniel Pavlinović: „Koliko god vrijeme nudilo ljepote i tajanstvenosti, toliko najljepše uspomene pamtim baš prilikom našeg druženja bilo prilikom lova na oluje ili prilikom naših 'meteo mitinga', kada se nađemo s ostalim članovima 'Crometea'. Teško je odabrati što je bilo najljepše, no svakako je u vrhu bura na Pagu u studenom 2013. godine, Vogel (2008), Rijeka (2005), zatim kajaking na Zrmanji, Dolomiti... Bilo je zaista trenutaka koji se nikada ne zaboravljuju, a nadam se da će ih biti još puno.“

Boris Bašić: „Najupečatljiviji trenutak do sada bi bio 'susret' s munjom na oko 30 metara. To je jedno nevjerojatno iskustvo koje se definitivno pamti cijeli život. Kada su u pitanju ekstremne vremenske pojave strah je uvijek prisutan.“

TEKST PRIREDILA: MARIJA BOLJEVIĆ
FOTO: DANIEL PAVLINoviĆ, HRVOJE BATINIĆ I BORIS BAŠić.

Izveštaj o klimatskim PROMENAMA

*Naučna rasprava o klimi više nije potrebna,
vreme je za donošenje odluka...*

Panel o klimatskim promenama u Kopenhagenu

Medudržavni panel o klimatskim promenama (IPCC) koji je 4. novembra održan u Kopenhagenu, konačno je objavio 5. izdanje svog Izveštaja o proceni klimatskih promena (AR5). Izveštaj predstavlja sedam

godina rada više od hiljadu naučnika iz 160 zemalja širom sveta.

„Vodeći svetski stučnjaci u oblasti klime su nam dali snažno merilo i dobar podsticaj za globalne napore u oblasti klimatskih

promena. Ovaj izveštaj je odobrilo 195 vlada članica Međudržavnog panela o klimatskim promenama i predstavlja globalni naučni konzensus o klimatskim promenama”, komentariše Samanta Smit, direktorka WWF-ove klimatske i energetske inicijative.

Izveštaj pokazuje da klimatske promene već utiču na ljude i prirodu svuda širom sveta. Acidifikacija okeana, porast nivoa mora, ekstremne vrućine i velike promene na Arktiku pokazuju da su klimatske promene već činjenica. Izveštaj pokazuje da je ljudska aktivnost glavni uzrok promena i da naša zavisnost od fosilnih gorivima ima dominantan uticaj na zagađenje koje menja našu klimu.

Dok Izveštaj detaljno navodi pogubne posledice nestabilne klime, on takođe navodi jasan put za čistiju i sigurniju budućnost. Glavni zaključci su:

1. Svet može i mora sebi priuštiti

Kontakt info

Dodatne informacije potražite na sledećim adresama:

www.panda.org/Serbia FB: i
www.facebook.com/WWFSerbia

TW: twitter.com/WWFinSerbia

WWF Dunavsko-karpatski pro-

gram u Srbiji:

wwf.panda.org-serbia

borbu protiv klimatskih promena. To neće paralizovati ekonomiju, niti zaustaviti razvoj – nego upravo suprotno. Ono što je jasno je da će pasivno ponašanje biti puno skupljje.

2. Nije prekasno da se izbegnu još katastrofalnije klimatske promene. Brzi i odlučni koraci za smanjene zavisnosti od fosilnih goriva mogu zadržati globalni porast temperature ispod 2°C, što je naučno dokazan prag kako bi se izbegle opasne klimatske promene, a potvrdile su ga i vlade država.

3. Postoji ograničenje koliko ugljendioksida možemo emitovati – a to ograničenje smo već uveliko prekoračili. Globalno, emisije ugljendioksida se moraju smanjiti brzo, ponajviše u ovoj deceniji, da bi dostigle nulu oko sredine veka, ako želimo izbeći katastrofalne klimatske promene. Vlade, kompanije i svi mi moramo preskočiti male korake i krenuti u potpuno ukidanje fosilnih goriva.

4. Prilagođavanje na klimatske promene je nužno, ali postoje i ograničenja. Bez hitnih mera za smanjenje emisija, prilagođavanje neće biti dovoljno za zaštitu osnovnih životnih uslova i prirode od koje svi zavise.

5. Da li ćemo delovati ili ne otvara i pitanje jednakopravnosti, pravde i poštjenja. Ako konkretna akcija izostane ugrožićemo napore za smanjenje siromaštva i ugroziti dostupnost hrane, vode i egzistenciju za one najsirošnije. Takođe ostavljamo današnje mlade i buduće generacije s gotovo nepremostivim izazovom.

Ovog septembra u Njujorku ljudi iz svih delova društva marširali

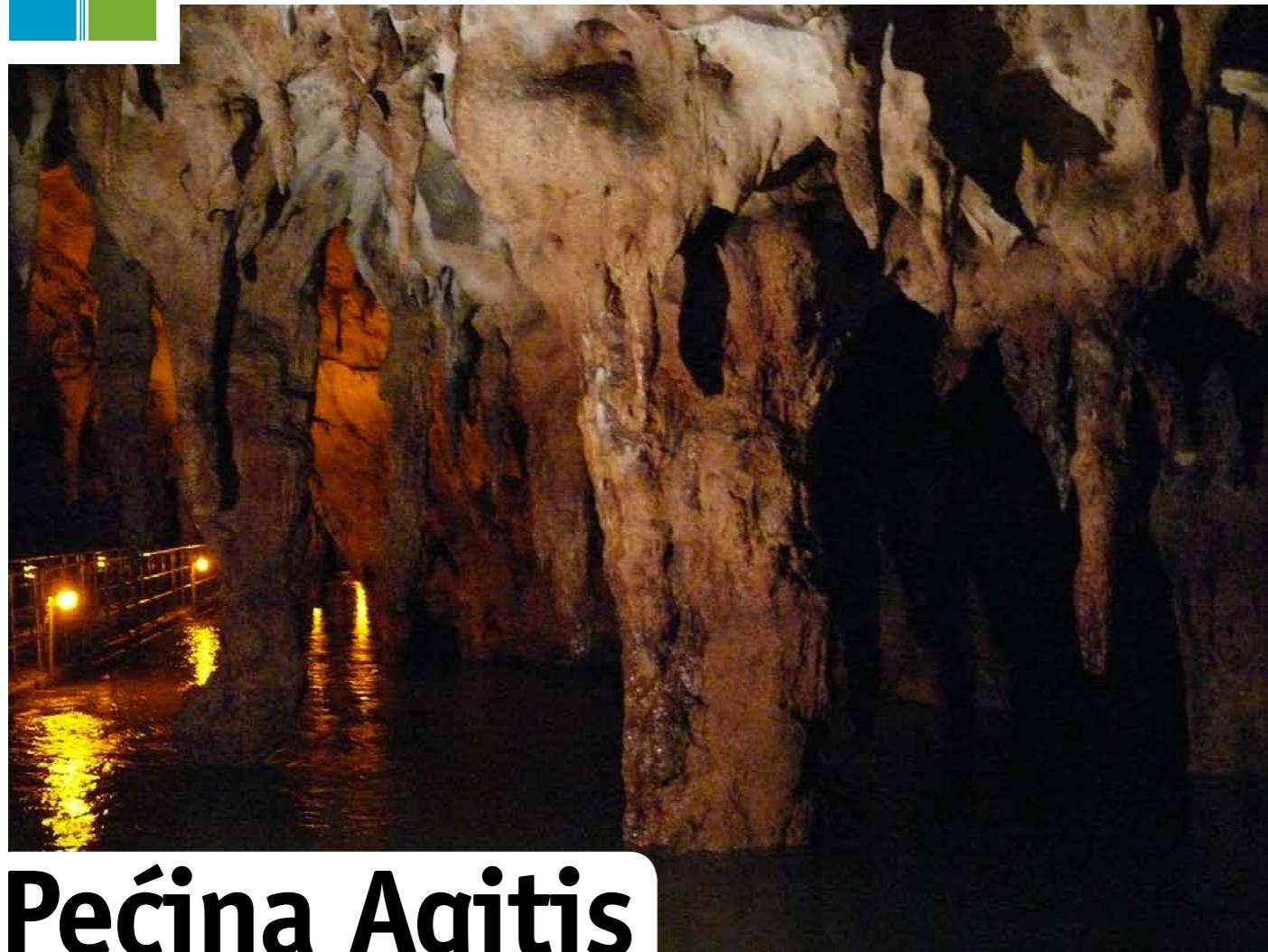
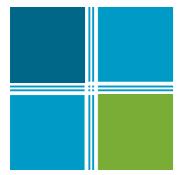

i zahtevali akciju. Verske vođe, korporacije, sindikati, studenti, organizacije civilnog društva i građani pozvali su vlade da deluju brzo i ambiciozno. Sada je red na njih – da iskoriste svoj mandat, osiguraju milijarde potrebne za prelazak na obnovljive izvore energije i dogovore se o putu napred za globalni klimatski sporazum u Limi.

Svetski fond za prirodu

Worldwide Fund for Nature (WWF), odnosno Svetski fond za prirodu, jedna je od najvećih, širom sveta priznatih, nezavisnih organizacija, koja se bavi zaštitom prirode i ima skoro pet miliona pristalica i aktivnu globalnu mrežu u više od 100 zemalja. Misija WWF-a je da zaustavi uništavanje životne sredine i da stvorи budućnost u kojoj ljudi žive u skladu sa prirodom putem očuvanja svetske biološke raznovrsnosti, održivog korišćenje prirodnih resursa i smanjenja zagađenja i preterane potrošnje.

Pećina Agitis u GRČKOJ

Tekstovi i fotografije Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović otvaraju nam prozor u svet!

U zemlji koja je „izmisnila“ turizam možete da birate plaže, arheološka nalazišta i istorijske spomenike... Napravite izuzetak i posetite jednu prelepnu pećinu!

Hiljade i hiljade naših ljudi tokom cele godine hrle u susednu Grčku. Razlozi su mnogostrani. Najveći broj ide da se odmara i uživa u kupanju na bezbroj grčkih plaža. Najčešće su to: Paralija, Parga, Evia, Tasos, Halkidiki... Druga grupa posećuje mnogobrojna istorijska mesta iz starog helenističkog, a i hrišćanskog razdoblja: Atina (Akropolj), Sparta, Korint, Olimpija, Delfi, Epidaurus, Meteori... Treća grupa su hodočasnici koji odlaze u Svetu goru (Atos), gde pored Hilandara odlaze do Kareje, Vatopeda, Zografa, Kutlumuša, Velike Lavre...

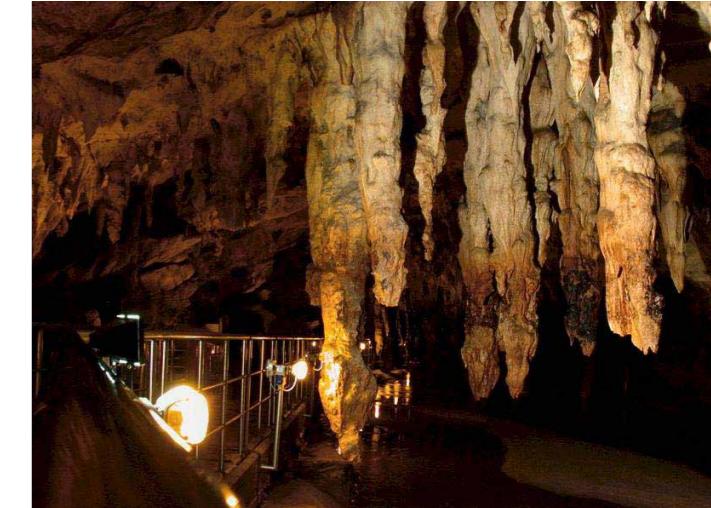

Četvrta grupa su planinari, od kojih mnogi smatraju da ako se nisu popeli na Olimp (stecište bogova), nisu ni bili u Grčkoj. Pored Olimpa tu su i druge grčke planine: vrh Svetе Gore (Atos) i Pind.

Samo mali broj sretnika zna da u Grčkoj pored navedenih kulturno-istorijskih i turističkih atrakcija, mogu da se nađu i neke retke i neobične stvari. Jedna od njih je i pećina Agitis. Ova pećina je u severnom delu Grčke, u Jegejskoj Makedoniji. Nalazi se nedaleko od dva grčka grada - Seresa i Drame, a blizu je bugarske granice. Baš

VAŽNE PODATKE O POTREBNIM DOKUMENTIMA I USLOVIMA BORAVKA PRONAĐITE NA STRANICI:
www.lebanon-tourism.gov.lb

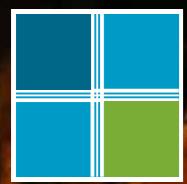

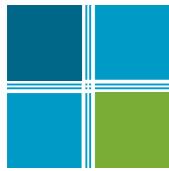
tu činjenicu smo mi iskoristili i tokom kratkog boravka u Grčkoj uživali u neobičnosti i nesvakidašnjoj lepoti pećine Agitis.

Dolazimo iz Bugarske, od pograničnog grada Goce Delčev. Po ulasku u Grčku vozimo se brdovitim terenom. Stižemo i do planine Falakron koja je visoka 2.232 metara. Prelazimo prevoj, gde je raskršće za zimski smučarski centar. Spuštamo se u dolinu do gradića Prosostani. Odavde skrećemo na severozapad još petnaestak kilometara.

Stižemo u dolinu nevelike reke Agitis, pritoke Strume. Iako nije velika, ova reka ima dosta veliki pad sa brzacima i slapovima. Dolina je plodna, teren valovit. Ambijent kojim teče speleologu ništa ne obećava. Udaljeni smo od Bugarske jedva pedesetak kilometara. Stižemo do podnožja ogranaka planine Falakron. Dolazimo u lep uređen park uz reku. Oko reke su gorostasni platani. Postoje uređene pešačke staze. Obilazimo i omanju kapelu, ili kako Grci kažu, paraklis i tu, čujemo snažan huk vode koja nedaleko, iz pravog kraškog vrela, bučno ističe. Prelazimo most ispod izvora i dolazimo do biletarnice. Tu plaćamo ulaznicu čak sedam evra (u Bugarskoj ulaznice su samo dva do tri evra!). Uz pratinju vodiča krećemo betoniranom stazom levo od izvora - vrela. Dolazimo do prokopanog ulaza u pećinu. Otvara se kapija, pali svetlo i ulazimo u hodnik dug 70-80 metara.

Odjednom, izlazimo u pećinu na obali reke, koja je široka desetak metara, a koja ima dosta jak pad. Visina pećine je svega pet do šest metara, ali sa tavanice vise grozdovi stalaktita, najraznovrsnijih boja. Pećinski nakit je gust, raznih dimenzija i nije uobičajeno kupast, već je nekako kvrgast, nepravilan. Ponegde iz reke izronjavaju i čitavi pećinski stubovi koji se prelivaju u raznim bojama od žute, pa sve do crvene i raznih nijansi crne. Sve je znalački i stručno osvetljeno. Očekujemo čamce i vožnju po reci. Umesto toga sredinom reke napravljena je pešačka staza popločana betonskim blokovima i ograđena ogradom! Hodamo uz reku. Voda dosta brzo i bučno teče pored nas. Stalno se okrećemo, čas na jednu, čas na drugu stranu, jer prolazimo neobično bogatom pećinom. Na nekoliko mesta prolazimo ispod namerno srušenih stalaktita, da bi mogla da se napravi staza, a na jednom mestu se mora dobro sagnuti da bi se moglo nastaviti razgledanje ovog neobičnog prirodnog fenomena. Napravljena staza, uz reku je duga oko 500 metara. Ovde se svod pećine snižava i dalja staza bi tražila novo rušenje prirodnih pećinskih ukrasa. Vodič nam reče da je pećina, ustvari, podzemni tok, ove kraške reke, dug oko pet kilometara i da je i dalje pun raznovrsnog pećinskog nakita. Vraćamo se istim putem natrag. I sada, kao malopre, sve je oko nas novo, neobično i nadasve lepo, posmatrano iz drugog ugla. Dolazimo na početno mesto.

Ne vraćamo se kroz prokopani kanal, već skretosmo levo u novi, prokopani hodnik. Posle samo pedesetak metara izađosmo iz tunela i - odjednom, stadosmo zapanjeni. Stigli smo u novu, veliku dvoranu. Reka teče pored nas, a cela dvorana je osvetljena dnevnom svetlošću. Zbunjeni smo. Ali bacivši pogled na gore, ugledasmo široki otvor, vigled, odakle dolazi dnevna svetlost. Osrvnuvši se oko nas, vidimo da reka tu, pred nama, opet ponire i da nismo na ranije viđenom, izvorištu reke Agitis. Pred nama je još jedno iznenadenje. U ovoj prostranoj, vidnoj, dvorani postoji i jedan veliki točak, dolap koji je nekada voda pokretala. (Da li je taj dolap korišćen za navodnjavanje, kao mlin, ili kao električna centrala, nismo saznali, ali utisak je bio veoma neobičan, snažan i upečatljiv.) Izlazak iz ove neobične pećine opet je bio prokopanim hodnikom. Izašavši iz pećine bili smo i oduševljeni i općinjeni. Zar je moguće u ovoj pitomini naići na ovaku prirodnu lepotu i neobičnost?

Ovaj, poslednji deo pećine, gde je vodenički točak, dolap, bio je ljudima poznat od davnina. Međutim, unutrašnjost sa prekrasnim pećinskim nakitom otkrivena je nedavno, tek 1978. godine. Otkrivanje pećine išlo je preko ronjenja kroz rečne sifone, da bi tek kasnije bili prokopani hodnici kojima se danas obilazi ovaj dragulj prirode. Temperatura vode u pećini je konstantna i iznosi 13 stepeni, dok je temperatura vazduha 17 stepeni tokom cele godine. Arheolozi i antropolozi su

utvrdili da se u pećini živelio još u praistoriji, a kao dokazi tu su sečiva, vrhovi strela, ostaci grnčarije. Pored dokaza o životu ljudi, ovde su nađeni i ostaci životinja - mamuta, medveda, jelena, koji potiču iz još ranije prošlosti.

Pošto sam obišao mnogo pećina, ne samo u bivšoj Jugoslaviji, već i u Bugarskoj, Turskoj, Siriji, Libanu i Iranu, smem da tvrdim da je pećina Agitis sigurno jedna od najlepših i najatraktivnijih u svetu, a udaljena je od nas jedva 600 km!

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta“ od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradjnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, žeeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznote, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnike, političke, ekonom-ske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.

PUTOVANJA

indija
kerala.

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK,
SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

Mali je deo mnogo većeg „parčeta” prostranstva koji karakterišu veliki kontrasti, bogatstavo ali i surova borba za život, mistika i duboko ukorenjene filozofije, a nadasve ljudska toplina. Sakrivena pod zaštitnim znakom „God's Own Country”, a istovremeno ušuškana u okrilje slogana „Incredible India”... Kerala!

Od davnih Indiju je bila san o izobilju i ispunjenju želja, te očajnički mamila i primoravala na bezumne misli i dela. Tako se činilo i da Kolumbo gubi razum u svom neobuzdanom i, na prvi pogled,

suludom snu da „putujući na zapad stigne na istok”. Indiju je video na svakom mestu, pa tako i u Americi. A na drugoj strani, na samom „rogu” Indije, u Ernakulamu, prvi put pristao je Vasko da Gama da bi dosanjao

svój san, da bi i on ponovo (po ko zna koji put) posle egipatskih faraona, Rimljana, Aleksandra Makedonskog i ko zna koga još - otkrio Indiju. Stari rimski novčići nađeni u Indiji i izloženi u Letnjoj palati, raskošnoj rezidenciji maharadža iz Kočija, svedoče da je Indija otkrivana bezbroj puta i da je svako novo putovanje i dan danas otkriva kroz jedan novi, skriveni san.

Maharadža iz Kočija, gde se Vasko da Gama iskrcao, nije želeo da razgovara sa njim. Ali to Vaska nije pokolebalo, te se za dve godine ponovo vratio sa brodom

prepunim zlatnih darova koji su, po proverenom receptu, trebalo da kupe milost vladara. Umesto milosti, za zlato su kupili samo začine i otpočeli da se bogate, jer - Evropa ne bi bila to što jeste da nije odmah počela da materializuje svoj san prodajući neke začine i desetine hiljada puta skuplje od nabavne cene.

INDIJSKI SAN

A s druge strane, šta je bio indijski san? Pa, Evropa zasigurno nije. Stara, kulturna Evropa

vekovima je gledala na Indiju s nipođaštavanjem i odredila joj veoma nisko mesto u razvoju svetskog duha, odmah negde posle kamenog doba. To im nije smetalo da je eksplorativi i pljačkaju njena bogatstva.

Sami Indijci vole da kažu da „šta god da kažeš o Indiji - suprotno je takođe istinito“. Svaki stav o ovoj zemlji uistinu prelazi u svoju protivrečnost i zapravo, sve je tačno. Ako želite da upoznate pravu Indiju - izadite na ulicu. Ali budite pažljivi! Ovde

se vozi levom stranom, ali zapravo vozi se i desno... I sredinom druma... Jedino je pravilo da se kreće napred. Uprkos stalnom haosu, očajnom stanju puteva i šarolikoj skupini učesnika - od pešaka, motora, tuk-tukova i čudnih automobila, do krava i slonova povremeno, sve to nekako „vozi“ napred i začuđujuće - bez mnogo incidenata. Prava je avantura putovati lokalnim prevoznim sredstvima u kojima su udobnost i higijena na veoma niskom nivou, ali i uprkos tome,

PUTOVANJA

Ijubaznost, srdačnost i pozitivna energija ljudi sasvim potisnu sve neprijatnosti.

Svakom doživljaju Indije treba pridodati neverovatnu pozitivnu energiju koja, uprkos očiglednoj nemaštini, izbija iz Indijaca. Nasmejana tamnoputa lica srdačnih, a u isti mah nekako ponosnih, otvorenih i pričljivih ljudi je upravo ono što Indiju čini tako privlačnom i neponovljivom – njeni ljudi i njihovo filozofsko gledanje na teške okolnosti u kojima žive. Žene su odevene u sarije predivnih jarkih boja koje sa njihovom tamnom kožom

prave fantastične vizuelne efekte (sari su veoma jeftini - za turiste su oko tri evra, a za lokalce jedan).

DRUGO LICE INDIJE

Međutim, Kerala nudi jedno sasvim drugo lice Indije... Ovo je jedna od najgušće naseljenih saveznih država Indije. Glavni grad je Tiruvanantapuram (nekada se zvao Trivandrum). Pored engleskog, malajalam je zvanični jezik ovog parčeta Indije. Jedna je od najrazvijenijih, a po mnogim parametrima kvaliteta života uporediva čak

i sa visokorazvijenim zemljama sveta. Nalazi se se na krajnjem jugu potkontinenta, a nastala je 1956. godine ujedinjenjem triju nekadašnjih kneževina: Kočina, Malabara i Travankorea. Ima odličan zdravstveni i obrazovni sistem sa preko 90% pismenih stanovnika, a dužina životnog veka je poput one u najrazvijenijim zemljama sveta (oko 70 god.). Tradicionalne tropske bolesti, kojih se neko ko dolazi iz Evrope može logično pribavljati, ovde su mnogo ređe.

Ime Kerala označava „zemlju kokosovih palmi“. Na jeziku malajalam kera znači kokosova palma, dok alam označava zemlju.

Indijski ocean i prelepe plaže; „backwaters“, ogromne površine pod vodom, kombinacija reka, jezera i kanala u unutrašnjosti zemlje; te brdski predeli ka susednoj indijskoj državi Tamil Nadu sa plantažama čaja koje su osnovali Englezi dok su vladali ovim delom sveta – sve to mami turiste u Keralu. Uz sve to i neverovatno je zelena jer su ogromne površine pod kokosovim palmama, ili bananama, a ima i mnogo pirinčanih polja. Ovde se gaji, ni manje ni više, nego 600 vrsta pirinča i svi mogući začini - od cimeta, vanile, morskog orašića do đumbira, bibera i nama manje poznatog kardamoma. Začini se pakuju u ogromne vreće, skladišta su im-

presivnih dimenzija i sve svedoči o tome da je proizvodnja i trgovina začinima na ovim prostorima veliki biznis. Uostalom, zašto bi se oko nje otimali Portugalci koji su došli još u petnaestom veku (Vasco Da Gama, 1498.) pa preko Holanđana i Englezi krajem osamnaestog veka.

O TEMPORA O MORES

U južnoj indijskoj državi Kerala nalazi se skup pet jezera, koja su međusobno povezana rekama i kanalima. Desetak hiljada ljudi živi na ostrvima do kojih je moguće doći samo plovilom. Na nekimima ima struje, a na mnogima ne.

Meštani preživljavaju zahvaljujući ribolovu, poljoprivredi i uzgajanju biljaka od kojih se dobijaju poznati začini. Još uvek na celom tom području stanuje stotine veoma retkih vrsta ptica, mada je u poslednje vreme primetan štetan uticaj razvoja ekonomije.

„Backwaters“ se najbolje mogu istražiti ako se iznajmi brod,

brod koji izgleda kao ploveći puž sa kućom na leđima. Njime upravlja posada koja je takođe angažovana i za pripremanje hrane tokom boravka. Pravi je doživljaj voziti se tim kanalima koji i dan danas predstavljaju mrežu veoma važnih puteva za stanovnike svih tih ostrva. Tišina koja vlada na reci je nestvarna i samo se katkad, tu i tamo čuje žubor vode ustalasane nekim

čamcem ili plovilom. Na jednom od ostrva izgrađena je mala fabrika u kojoj se školjke prerađuju u kreč. Ribari ih sakupljaju, melju i pale, pa na taj način dobijaju kreč koji zatim prodaju zadrugama. Na drugom ostrvu se pravi konopac od kokosa. Tehnologija je veoma stara, ali veoma ekonomična i ekološka: nakon što pojedu unutrašnjost, meštani ostatak

PUTOVANJA

kokosa sakupljaju, a niti s ploda se, nakon višemesecnog sušenja, skidaju i stavlju na gomilu. Uz pomoć točka koji se pokreće ručno ili uz pomoć struje, od male zgužvane gomile lagano razvlače dlake, te se na taj način dobija konopac. Svakog dana žene naprave desetine kilometara i tako za ceo dan uspeju da zarade dolar ili dva.

Na planinskom pojusu Zapadnih Gata, u državi Kerala, nalaze se plantaže čaja oko mestašca Munar, na nadmorskoj visini od oko 2.400 metara. Ovo je regija za koju bi se moglo reći da je Švajcarska u Indiji. Uređenost putne infrastrukture i čistoća

okolnih jezera pokazuju da i Indijci mogu i umeju da čuvaju blago kojim raspolažu kada neko dosledno sprovodi zakone.

Sa svake stabljkice čaja redovno se beru listovi i to samo po tri mlada sa svake grančice. Nadzornik budnog oka pazi da se u korpi slučajno ne nađu i stari listovi, a idealno bi bilo da se sat vremena nakon branja lišće dostavi fabrici na preradu.

Za ove prostore karakterističan je i dodatak čaju od koje se pravi ukusan lokalni „masala“ čaj koji je u Kerali veoma popularan i obavezan na meniju svakog restorana. Inače, taj dodatak je prah, kombinacija nekoliko

začina koji ovde uspevaju: cimenta, đumbira, kardamoma, morskog oraščića i crnog bibera, dakle prah koji se dodaje pripremljenom crnom čaju, kombinovanom s mlekom. Zbog bibera čaj je pomalo ljutkast, ali isto tako i neverovatno ukusan.

U Munaru je vrlo lako uživati, ali lepota Munara i okoline pre svega leži u plantažama čaja i začina. Za obilazak te okoline najjednostavnije je da se unajmi tuk-tuk i onda krene krvudavim putevima maršroute koja bi u najboljem slučaju trebalo da uključi i posetu rasadniku cveća, jahanje slonova, vožnju pedolinama na jezeru, iznajmljivanje glisera,

posetu brani, kao i odlazak do najdalje i najviše plantaže koja se nalazi na neposrednoj granici ove države sa susednom indijskom državom Tamil Nadu. Kakvo li je to samo bogatstvo mirisa!

Koči je najpoznatiji i najveći grad države Kerala. U njemu živi nekoliko miliona stanovnika, a za turiste je najzanimljiviji deo grada pod nazivom Fort Koči, u kome vreme kao da stoji. Centar Fort Kočija se može prepešaćiti za nekoliko sati, a sve turističke znamenitosti se nalaze jedna blizu druge. Grad je bio prva evropska kolonija na teritoriji Indije pod vlašću Portugalaca od 1503. godine, međutim, 1663. godine

su Portugalce porazili i proterali Britanci.

Koči ima puno crkava ali i drugih značajnih objekata zbog kojih ga vredi posetiti. Od Hollandskog groblja iz 1724. godine, do bazilike Santa Kruz. Sent Francis crkva čija je unutrašnjost napravljena od drveta, najvažnija je istorijska zaostavština iz vremena Portugalaca. Upravo u njoj sahranjen je Vasko da Gama 1524. godine, ali njegovi posmrtni ostaci su tek četraest godina kasnije preneti u Portugal, u Lisabon. Ulaz u crkvu je besplatan, ali minimalna donacija je očekivana.

Portugalci su 1555. godine sazidali Matančeri palatu koja je u početku bila namenjena za radžu Veera Kerala Varma. Holanđani su je renovirali 1663. godine i čini se da od tada nije bilo značajnijih investicija. Danas je palata pretvorena u muzej.

STARO I NOVO

U Kočiju se još uvek za lov-ljenje ribe koriste kineske mreže. Izgledaju jednostavno ali za njihovo korišćenje, posebno pri izvlačenju, potrebna je velika snaga. Podsećaju na đeram čiji se pokretni deo uroni u vodu na određeno vreme kako bi se riba namamila u mrežu.

Magična plaža Varkala udaljena je 150 kilometara južno od Kočija, a 40 kilometara severno od Trivandruma. Nema saobraćajnih gužvi, bespotrebne buke, prosjačenja kao u drugim delovima Indije i sve je nekako podređeno turistima a, između ostalog, kao i ceo jug Indije

podseća na Jugoistočnu Aziju.

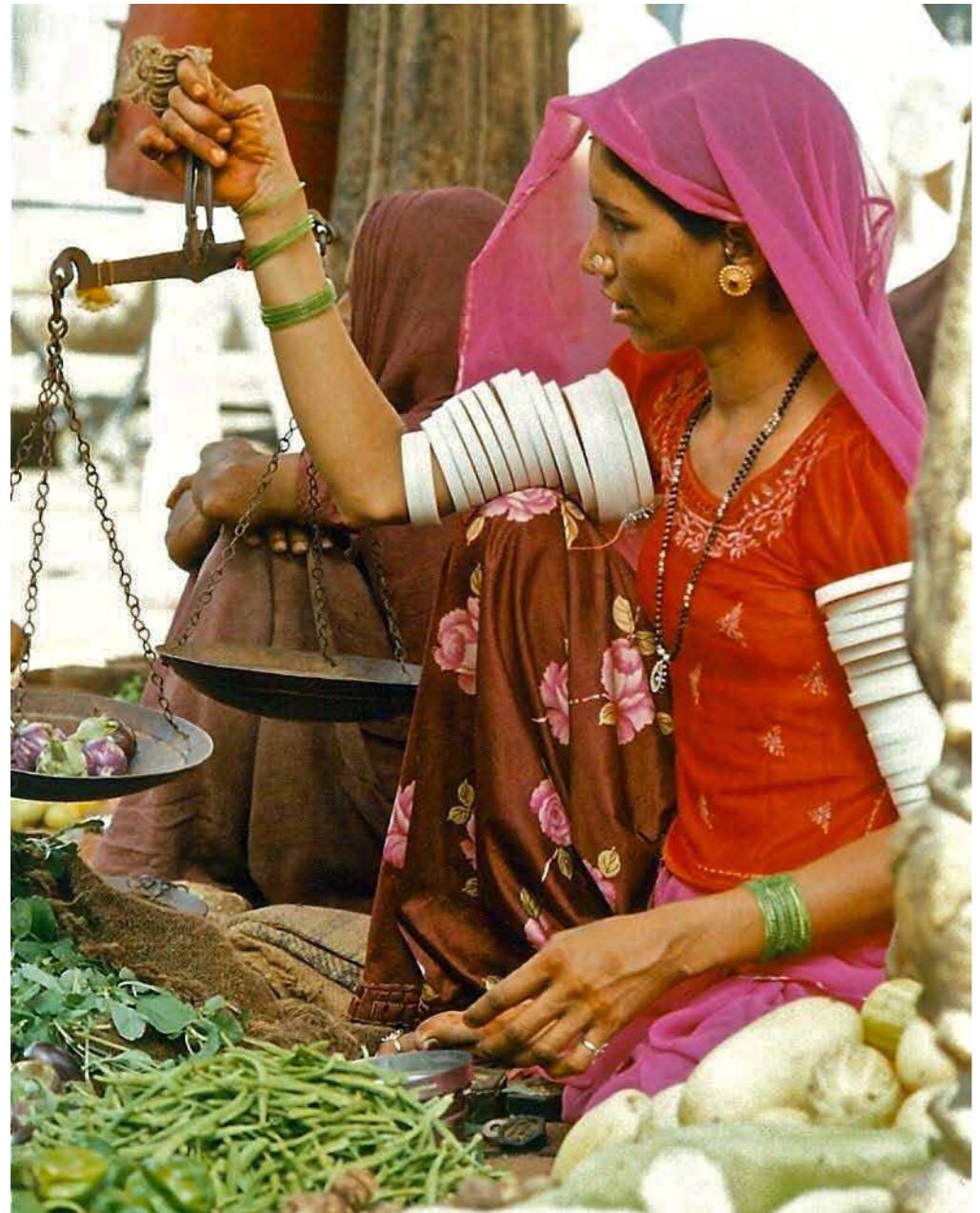
Lepa peščana plaža u uvali, dužine oko jednog kilometra, sa puno restorana na obali, malih hotela sakrivenih bujnom vegetacijom u pozadini, sa dosta ali ne i previše posetilaca – to je Kovalam, najpoznatije letovalište Kerale. Na jednom kraju uvale izdiže se svetionik sa koga se pruža veličanstven pogled na zaliv i još par susednih. Inače, voda Indijskog okeana, zapravo, Arapsko more, ovde je plave boje; talasi - ne baš tako veliki, a temperatura vode - ravna idealnoj. ■

Kuhinja

Hraniti se u Kerali (i generalno čitavoj Indiji) jeste poseban izazov. Južnoindijska kuhinja je priznata i poznata u svetu, ima bezbroj varijacija istih ili sličnih dobro začinjenih i ukusnih jela. Ono što, međutim, stvara dilemu jeste: kako pomiriti radoznalost da se što više toga proba, sa opreznošću da se izbegne moguće trovanje zbog evidentnog pomanjkanja higijene. Indijska hrana, ili bar južnoindijska, jako je ukusna, dobro začinjena i uglavnom ljtua. Koriste se različite vrste karija (curry je jelo koje se najčešće nalazi na meniju); sva je hrana uglavnom bazirana na pirinču koji je ili sastojak jela ili je njegov glavni prilog; onda pileće meso ili ovčetina, obilje ribe, govedina nikako!

Specifičan je ukusni naan - vrstu hrskavog hleba, tanak poput tortilje i ponekad bude zamena pirinču; rasam – kiselo ljuta supa; i sve vrste začina kojima zemlja obiluje...

m
planeta